סֵפֶר הַמִּדּוֹת

עִם פֵּירוּשׁ

בֵּאוּרֵי הַמִּדּוֹת

בֵּאוּרִים נִפְלָאִים, חִדּוּשִׁים מְתוּקִים צִיצִים וּפְרָחִים, הִתְעוֹרְרוּת וְהִתְחַזְּקוּת, לְתַקֵּן אֵת הַמִּדּוֹת שֶׁלָּנוּ, וּלְהָאִיר עַל נִשְׁמָתֵינוּ אוֹר וְחִיּוּת וּדְבֵקוּת אֱלוֹקִי, אַשְׁרֵי הַהוֹגֶה בָּהֶם תָּמִיד.

***

בָּנוּי וּמְיוּסָּד עַל פִּי דִּבְרֵי רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן בּוֹצִינָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה אֲדוֹנֵינוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ

רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

וְעַל פִּי דִּבְרֵי תַּלְמִידוֹ מוֹרֵנוּ הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ, אוֹר נִפְלָא אֲשֶׁר כֹּל רָז לֹא אָנִיס לֵיהּ

רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב זְכוּתוֹ יָגֵן עָלֵינוּ

וּמְשֻׁלָּב בִּפְסוּקֵי תּוֹרָה נְבִיאִים כְּתוּבִים, וּמַאֲמְרֵי חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מִגְּמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ

***

יָצָא לָאוֹר שְׁנַת ה'תשפ

עַל יְדֵי קֶרֶן

"וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ"

חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב יְרוּשָׁלַיִם

אֶת סִפְרֵי רַבִּי נַחְמָן מִבְּרֶסְלֶב זִי"עַ וְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים
כּוֹלֵל סִפְרֵי מוֹהֲרָא"שׁ, "הַצַּדִּיק מִיַּבְנְאֵל" נִיתַן לְהַשִּׂיג
בַּמְּקוֹמוֹת הַבָּאִים:

חֲפָצָה רִאשִׁית – קֶרֶן "וְהָאֱמֶת וְהַשָּׁלוֹם אֱהָבוּ" חָדָשׁ!!! אֶפְשָׁרוּת מְשֻׁלּוּחִים לְכֹל רַחֲבֵי הָאָרֶץ

055–678–3366

יַבְנְאֵל:

(אֶפְשָׁרוּת לְמְשֻׁלּוּחִים לְכֹל רַחֲבֵי הָאָרֶץ)

חֲנוּת נְצָנֵי הַקּוֹדֶשׁ: 054–228–7882

קֶרֶן נֵר לְהַצַּדִּיק: 058–588–8148

יְרוּשָׁלַיִם:

סַנְהֶדְרִיָּה / פִּסְגַּת זְאֵב / רָמַת שְׁלֹמֹה / בַּר אִילָן:

053–4158646

גִּבְעַת שָׁאוּל: 058–691–3315

צֹמֶת בַּר אִילָן חֲנוּת "סֵפֶר הַסְּפָרִים"

הַר נוֹף: 058–326–0155

רָמוֹת: 054–586–3486

מֵאָה שְׁעָרִים: 055–678–3366

חֲנוּת בְּרֶסְלֶב מִתַּחַת לַ"שּׁוּל"

חֲנוּת עֵין יַעֲקֹב

תֵּל אָבִיב: 053–311–1711

פֶּתַח תִּקְוָה: 055–678–3366

בֵּיתָר עִלִּית:

גִּבְעָה א׳: 052–766–7226

גִּבְעָה ב׳: 053–316–8148

בְּנֵי בְּרַק: 054–847–1400

אֶלְעָד: 055–678–3366

אַשְׁקְלוֹן: 054–743–4456

נְתִיבוֹת: 052–735–4403

אַשְׁדּוֹד: 052–761–8316

קִרְיַת גַּת: 054–848–2279

רָמַת הַשָּׁרוֹן: 058–691–3314

שְׁדֵרוֹת: 055–938–5500

בֵּית–אֵל: 052–786–5978

מִצְפֵּה יְרִיחוֹ: 052–786–5978

יָד בִּנְיָמִין (מָחוֹז דָּרוֹם): 050–868–4153

מִגְדַּל הָעֵמֶק: 058–477–9804

שָׁבֵי שׁוֹמְרוֹן: 052–956–7899

מִי שֶׁמְּעוּנְיָן לְהָפִיץ סִפְרֵי בְּרֶסְלֶב וּנְפַרְסֵם אֶת פִּרְטָיו בַּסִּפְרִים הַבָּאִים

יִצֹר אִתָּנוּ קֶשֶׁר

בְּפֶלְאפוֹן:

055-678-3366

א.

צריך שתדע אהובי בני, שהאדם צריך להגיע למדרגה כזו שיהיה דבוק תמיד בו יתברך, ויצייר בדעתו איך שכל העולם כולו אור האין סוף ברוך הוא, והוא נמצא בתוך האור, וצריך לזכך מאד את מחשבתו שהיא עולה עד אין סוף, כמובא בדברי רביז"ל (שיחות הר"ן סי' מ"ו) אשר המחשבה של האדם יכול לעלות למעלה למעלה, כי היא גבוהה מאד ויכולה להשיג רוחניות חיות אלקות, ולעלות מעולם עד עולם, כי כל העולמות הם רוחניות, ואי אפשר לתפוס רוחניות אלא על ידי המחשבה, ועל כן הזהירנו כל כך רביז"ל על קדושת וטהרת המחשבה, ואמר (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' קי"ד) שצריכים לשמור את עצמו מאד מהרהור רע שפוגם מאד, כי דוחים אותו מכל העולמות, וגילה לנו (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' נ"ג) מעלת יקרת קדושת המחשבה שיכול לבנות עולמות למעלה מעולמות, וכל זה על ידי קדושה וטהרה שאדם מקדש ומטהר את עצמו אז זוכה להשיג את רוחניות חיות אלקות ולעלות מעולם אל עולם, והכל תלוי רק כפי קדושת המחשבה, כי עיקר האדם הוא המחשבה, ובמקום שחושב שם כל האדם, כמו שגילה לנו רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"א) כפי שמקדש את שבעת הנרות שהם העינים והאזנים והחוטם והפה, כן זוכה שיטהר לו מוח מחשבתו ויעלה מעלה מעלה, כי עיקר האדם זה המחשבה שהוא לבוש של הנשמה, וכמובא (תיקוני זוהר תיקון כ"א) מחשבה דא אדם, אית מחשבה טבא דחיוון טבין, ואית מחשבה בישא דחיון בישין.. ומחשבה טבא איהו אדם טוב, ומחשבה בישא דא אדם רע בליעל, אדם להבל דמה, וכן הוא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' מ"ט) שהיצר טוב הוא מחשבות טובות, והיצר הרע הוא מחשבות רעות, כי הכל תלוי במחשבה, עד שיכולים לעלות מעולם לעולם, שזה סוד היחודים שאדם מייחד יחודים קדושים ומצטרף לפני עיניו שמות קדושים, כל אחד כפי זיכוכו שמזכך את עצמו, ומגלה לנו רביז"ל שאי אפשר בשום פנים ואופן להגיע אל קדושת וטהרת המחשבה עד שיעלה מעולם אל עולם, ולראות את העולמות וההיכלות בעיני השכל, אלא על ידי שישמור את עצמו מלומר שקר אפילו בטעות, כי אין עוד דבר המונע את האדם מלהשיג רוחניות חיות אלקות, וכן לייחד יחודים ולעלות במחשבתו מהיכל אל היכל, כמו מי שמדבר שקר אפילו בטעות, וכמובא (תיקוני זוהר תיקון ס"ט) מאן גרים דלא שריא שכינתא עליה, ולא נהיר שמשא עליה, בגין הבל דשקרא ומלין דשקרא דנפקין מפומוי, ובגין דא יש הבל אשר נעשה על הארץ, אית הבל ואית הבל, אית הבל ממארי דשקרא דאתמר בהון הבל המה מעשה תעתועים דאינון תועים בעובדא דשקרא, ויש הבל דאתמר ביה כי על כל מוצא פי הוי"ה יחיה האדם ודא הבל דאורייתא דאיהו חמשה חומשי תורה מן ב' דבראשית עד ל' לעיני כל ישראל, היינו כשאדם מדבר שקר אפילו בטעות הוא חי בטעות ודמיונות ואינו משיג שום השגה רוחניות ומכל שכן שאינו יכול לטייל מהיכל אל היכל, אבל אם אדם נזהר ומדבר רק דיבורי אמת דיבורי תורה ומחדש חידושי תורה אמיתיים על חמשה חומשי תורה, שזה סוד ה'ב'ל' ה' חומשי תורה, שמתחילה עם ב', ומסיימת עם ל', וצריכים לשמור מאד מאד על דבר זה כי אדם כל כך הרגיל את עצמו לדבר שקר עד שקשה לו מאד דבר זה, ולכן כל מי שרוצה לזכות להכנס אל הקדושה ושמחשבתו תהיה דבוקה באין סוף ברוך הוא, ויטייל מהיכל אל היכל, עליו לקדש את עצמו בדיבורו, ולא ידבר שקר אפילו בטעות, ואמרו (זוהר וישב קצ"ב:) מאן דאיהו רגיל בשקרא אשתדל תדיר

א.

מי שרוצה לדבק את עצמו בהשם יתברך, עד שילך במחשבתו מהיכל אל היכל ויראה את ההיכלות בעיני

בשקרא. ועל דא אמר (מלכים א׳ כ״ב כ״ב) אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאיו ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה כן וגו׳, כי על ידי שקר אדם חי בדמיונות ומסלק את שכינת עוזו יתברך מעל פניו, כמו שכתוב (תהלים ק״א ז׳) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, ולכן צריכים להזהר מאד מאד לא לדבר שקר בשום פנים ואופן, ולהרגיל את עצמו תמיד לדבר את האמת ולשמור את עצמו מדיבור שקר אפילו בטעות, ואז יזכה לזכך את מוחו ויאיר עליו רוחניות חיות אלקות, ויזכה לדבק את עצמו בעיני השכל בעולמות העליונים, ויטייל מהיכל אל היכל דרך כל העולמות, עד שיכולים להגיע לרום גבהי מרומים, אשרי לו, והבן למעשה.

השכל, ישמר את עצמו מלומר שקר אפילו בטעות:

ב.
מותר לשנות בדבר השלום:

ב.

צריך שתדע אהובי בני אשר אין עוד דבר יותר חשוב אצלו יתברך כמו השלום כי בפירוש גילו לנו חכמינו הקדושים (עוקצין ג׳) לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כ״ט י״א) הוי״ה עז לעמו יתן הוי״ה יברך את עמו בשלום, ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה ל״ח סי׳ ו׳) גדול השלום ושנואה המחלוקת, וכן אמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה י״ב סי׳ א׳) לא ברא הקדוש ברוך הוא את העולם אלא על מנת שיהיה שלום בין הבריות, רואים מכל זה מעלת השלום, והנה יש זמנים שבשביל שלום מותר אפילו לשנות, ואף ששקר הוא עוון חמור, עם כל זאת כל כך חשוב שיהיה שלום שמותר לשנות בדבר השלום, וכמאמרם ז״ל (יבמות ס״ה:) אמר רבי אילעא משום רבי אלעזר ברבי שמעון מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום, שנאמר (בראשית נ׳) אביך צוה וגו׳ כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו׳, רבי נתן אומר מצוה, שנאמר (שמואל א׳ ט״ז) ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני וגו׳, דבי רבי ישמעאל תנא גדול השלום, שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו, דמעיקרא כתיב (בראשית י״ח) ואדוני זקן, ולבסוף כתיב ואני זקנתי, ובפרט בעניני שלום בית כדי להשיג את השלום מותר לשנות, כמאמרם ז״ל (ויקרא רבה פרשה ט׳ סי׳ ט׳) תני רבי ישמעאל גדול שלום ששם הגדול שנכתב בקדושה אמר הקדוש ברוך הוא ימחה במים כדי להטיל שלום בין איש לאשתו, רבח הוה יתיב ודריש בלילי שבתא הוה תמן חדא איתתא יציבא ושמעה ליה תנתא מדרשא אמתינת עד דיחסל ממדרש אזלה לביתה אשכחא בוצינא טפי, אמר לה בעלה אן הוית אמרה ליה אנא יתיבא ושמעה קליא דרושה, אמר לה כן וכן לא אעיילת להכא עד דאזלת ורוקת באנפי דרושה יתיב שבתא קמייתא תנינא ותליתא אמרין לה מגירתא כדו אתון צהיבין אתינן עמך לגבי דרושה, כיון דחמי יתהון רבי מאיר צפה ברוח הקודש אמר להו אית מנכון איתתא דחכימא למילחש בעינא אמרין לה מגירתא כדו את אזלת ורוקת באנפיה ותשרי לבעלך, כיון דיתבא קמי אידחילת מיניה אמרה ליה רבי לית אנא חכימא למילחש עינא אמר לה אפילו הכי רוקי באנפי שבע זימנין ואנא מינשים עבדה הכין, אמר לה איזילי אמרי לבעליך את אמרת חדא זימנא ואנא רקית שבע זימנין, אמרו לו תלמידיו רבי כך מבזין את התורה לא היה לך למימר לחד מינן למלחש לך אמר להו לא דיו למאיר להיות שוה לקונו, דתני רבי ישמעאל גדול שלום ששם הגדול שנכתב בקדושה אמר הקדוש ברוך הוא ימחה על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו, ובדברים האלו האדם צריך להיות חכם גדול מאד, כי גדול השלום ששמו של הקדוש ברוך הוא נקרא שלום (שם), ורואים בני אדם לא יודעים להבחין מה כן ומה לא, ולכן בא רביז״ל להדגיש אף שיהיה נזהר מלומר שקר אפילו בטעות, לא כן בעניין שלום מותר לשנות, והבן למעשה.

ג.

צריך שתדע אהובי בני אשר עיקר התכלית בזה העולם הוא רק להכיר את הקדוש ברוך הוא, כמובא (זוהר בא מ״ב.) בגין לאשתמודעא למאן דברא ליה, וזה התכלית של כל התכליתים שאדם יזכה להסתכל על כל דבר רק רוחניות חיות אלקות המחיה את הדבר הזה, כמובא בדברי רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סי׳ א׳) כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל על השכל שבכל דבר, היינו החיות אלקות המחייה את הדבר הזה, וזה נקרא גילוי שכינה, שאדם מרגיש איך ששכינת עוזו יתברך שורה בתוך הבריאה, ואין עוד תענוג יותר גדול מזה, שאדם מסתכל תיכף ומיד רק על רוחניות חיות אלקות, אבל חכמינו הקדושים אמרו (סנהדרין קנ.) כת שקרנים אינם מקבלים פני שכינה, דכתיב (תהלים ק״א) דבר שקרים לא יכון לנגד עיני. ואמרו חכמינו הקדושים (שבת נה.) חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת, ולכן מי שרוצה לזכות לראות את השכינה בכל פרט מפרטי הבריאה עליו לשמור את עצמו מאד מלומר שקר, כי הרגע שאדם מדבר שקר בזה הוא מרחק את עצמו מהקדוש ברוך הוא, וכמו שכתוב (שמות כג ז) מדבר שקר תרחק, על ידי שקר אתה מתרחק מהקדוש ברוך הוא, וכמו שאמר רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן ח״א סימן נא) על ידי השקר שהוא הרע מסיר ממנו השגחת השם יתברך, כי השקר מרחק את האדם מהקדוש ברוך הוא, ולכן צריכים מאד מאד לשמור לא לדבר שקר, שאין עוד מידה יותר מגונה ממנה, וכן אמר רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן ח״א סימן ט) על ידי השקר הוא מסלק את הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (שמות כ) לא תשא את שם הוי״ה לשוא, כי על ידי שוא מסלק את הקדוש ברוך הוא, ולכן אשרי מי שנזהר מאד לא לדבר שקר שאז יזכה לראות את פני השכינה, כי השכינה בכל מקום כמאמרם ז״ל (בבא בתרא כה.) מלמד שהשכינה בכל מקום.

ג.
כת שקרים אינם מקבלים פני השכינה:

ד.

צריך שתדע אהובי בני, אשר אדם צריך תמיד לבטל את עצמו אליו יתברך, ולא להסתכל על שום בריה שבעולם, ואם קמים עליו רשעים וחולקים עמו אין לו מה להתפחד מהם, כי הקדוש ברוך הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים בצדק ובמשפט, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, ואם בא איזה רמאי צבוע וחולק עליו, מותר לו ללכת עמו ברמאות, כדי להתחמק ממנו, וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (מגילה יג:) על הפסוק (בראשית כ״ט) ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא. וכי אחי אביה הוא, והלא בן אחות אביה הוא, אלא אמר לה מינסבא לי, אמרה ליה אין. מיהו, אבא רמאה הוא, ולא יכלת ליה. אמר לה אחיו אנא ברמאות. אמרה ליה ומי שרי לצדיקי לסגויי ברמיותא, אמר לה אין, (שמואל ב׳ כב) עם נבר תתבר ועם עקש תתפל. ודבר זה קורה הרבה שבא איזה רמאי להפריע לו בעבודת השם יתברך, או שהוא באמצע לימוד ומפריעים לו, מותר לו לרמאות את הרמאי, וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (מכילתא משפטים) המתגנב אחר חבירו והלך לשנות בדברי תורה אף על פי שנקרא גנב הרי זה זכה לעצמו. ועליו הוא אומר (משלי ו׳) לא יבוזו לגנב כי יגנוב. לסוף נמצא מתמנה על הצבור. היינו כשאדם לומר תורה ובאים להפריע לו איזה שקרן רמאי צבוע אז מותר לו להתגנב ממנו, ולומר לו איזה רמאות כגון ״אני צריך ללכת לפלוני או לאלמוני״, אף על פי שמרמה אותו וגונב דעתו אף על פי כן זכה לעצמו, כי בין כך למד תורה, וכמעט שאי אפשר לעסוק בתורה ובתפילה אלא בדרך זו שיתחמק תמיד מרמאים וצבועים שרוצים למנוע אותו מלעסוק בתורה, וזה מה שרביז״ל מגלה לנו שרי להו לצדיקיא לסגואי ברמאותא עם רמאי, ותזכור זאת היטיב אהובי בני, כי רבים הם המונעים את האדם מלהתקרב אליו

ד.
שרי להו לצדיקיא לסגואי ברמאותא עם רמאי:

יתברך, ואי אפשר בשום פנים ואופן להגיע אל שום קדושה אלא על ידי עצה זו, ללכת עם רמאי ברמאות, וכמו שכתוב (תהלים יח כז) עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל, והבן למעשה.

ה.
כל המוסיף גורע:

ה.

צריך שתדע אהובי בני, שכל ההתרחקות של אדם ממנו יתברך הוא רק כשמוסיף על הציווי ואז על ידי זה הוא גורם לעצמו מניעות, כי רוצה יותר מכוחותיו על ידי זה הוא לא עושה כלום, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין כט.) אמר חזקיה מניין שכל המוסיף גורע, שנאמר (בראשית ג׳) אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו. שהקדוש ברוך הוא אמר רק לא תאכלו מכל עץ הגן וחוה הוסיפה על הציווי לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותו, ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמותו, ופירש רש״י הוסיפה על הציווי לפיכך באה לידי גירעון הוא שנאמר (משלי ל) אל תוסף על דבריו, דחפה הנחש עד שנגעה בו אמר לה כשם שאין מיתה בנגיעה כך אין מיתה באכילה, נמצא שבזה שהוסיפה גרעה, ודבר זה שייך אצל כל אדם כל המוסיף גורע, הרגע שאדם רוצה לעשות יותר ממה שציוו אותו זה גורם לו אחר כך שלא יעשה כלום, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (חולין נח:) כל יתר כנטול דמי והוא טריפה, וכן גילה לנו מאור עינינו חיות נפשינו מוהרנ״ת ז״ל (ליקוטי הלכות תרומות ומעשרות הלכה ג׳ אות ב׳) אשר באמת צריכים ליזהר מאד משני מיני תבערת הלב, א. שבוער יותר מידי אליו יתברך, ב. שבוער יותר מידי אל הבלי העולם הזה ואל תאוותיו, כמובא בדברי רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סי׳ ע״ח) כי גם כשבוער הלב להשם יתברך חוץ מהמדה גם זה אינו טוב כי על ידי זה יכול ליפול לגמרי חס ושלום, על כן צריכין תמיד להרבות בעסק התורה כי התורה היא בחינת עמודא דאמצעיתא שמצלת משני התבערות של הלב, דהיינו שמצלת מתבערת הלב אל התאוות חס ושלום, וגם מקררת הלב שלא יבוער חוץ מהמדה להשם יתברך, רק ילך בהדרגה ובמדה כסדר, כי אף על פי שבודאי ראוי שיבוער האדם להשם יתברך מאד מאד, וכך הוא טבע כל האדם בשרשם שמצד היקידה שבלבבם כל אחד בוער מאד מאד להשם יתברך בלי שיעור וערך, אבל אף על פי כן צריכין להיזהר מאד לצמצם ההתלהבות והתבערה הזאת שלא יהיה חוץ מהמדה חס ושלום, דלא יוקיד הלב כל גופא חס ושלום, מריבוי ההתלהבות להשם יתברך, כי השם יתברך רוצה בקיום העולם, כמו שאומרים (מוסף לימים נוראים) ואבית תהלה מגושי עפר מקרוצי חומר, על כן צריכין לצמצם ההתלהבות שיהיה בהדרגה ובמדה בבחינת (יחזקאל א׳ י״ד) והחיות רצוא ושוב שלא יצא חוץ מהמדה חס ושלום, כי רבים נכשלו על ידי זה ונפלו לגמרי על ידי ריבוי התבערה חוץ מהמדה, וזה מה שאמר רביז״ל (ספר המידות אות אמת סי׳ ה׳) כל המוסיף גורע, על כן צריכין לעסוק בהתורה, כי רק על ידי התורה הקדושה יכולין לקרר את הלב משני החמימות, דהיינו מתבערת התאוה חס ושלום שבוערת באדם לעבור עבירות רחמנא ליצלן, וכן מתבערת הלב להשם יתברך חוץ מהמדה שזה גם כן לא טוב כי הוא בחינת (שמות י״ט כ״א) פן יהרסו לעלות אל הוי״ה וגו׳, כי צריכים לעבוד את השם יתברך בהדרגה ובמדה כסדר כרצונו הטוב וכו׳, וזה כל המוסיף גורע שאדם רוצה יותר מידי, על ידי זה הוא לא עושה כלום, ורוב בני אדם נכשלין בזה כי באמת על פי רוב העיקר מה שאין האדם מתקרב להשם יתברך ואינו חוזר בתשובה להשם יתברך אף על פי שהמניעה מחמת התגברות תאות הגוף, שמתגברת עליו בכל פעם לחטוא רחמנא ליצלן, אבל גם זה הוא מניעה גדולה מלהתקרב להשם יתברך היינו ריבוי תבערת הלב להשם יתברך שבוער חוץ מהמדה, כי בודאי אם נתפוס איזה אדם שהוא בכלל ישראל שלא נזרקה בו אפיקורסות ומינות אם נשאל אותו אם הוא חפץ בתשובה לחזור להשם יתברך בודאי הכל ישיבו פה אחד שרוצים מאד מאד לשוב להשם יתברך ומתגעגעים לזה מאד מאד ימים ושנים, וגם אם

נשאל אותו אם רוצה לעשות איזה דבר בשביל השם יתברך כדי לשוב אליו יתברך כגון ללמוד דף גמרא או ליתן פרוטה לצדקה או לילך לטבול במקוה וכיוצא בזה מדברים המקדשין את האדם, בודאי ישיב בפה מלא הן, כי בודאי אני מרוצה לעשות בכפלים מכל זה, ובלבד שיועיל לי כי אני יודע שכל זה אינו מועיל לי לפי עוצם ריבוי הפגמים והחטאים שפגמתי נגדו יתברך, ומחמת זה שנדמה לו שכל זה לא יועיל לו, על כן אינו עושה כלום, נמצא שמחמת ריבוי תבערת לבבו מחמת שלפי מה שמשער בליביה גדולתו יתברך ואיך פגם נגדו יתברך אשר לפי זה הוא צריך להתקדש בקדושה יתירה מאד מאד, ולסלק עצמו לגמרי מהעולם הזה ולהשליך כל תאוות עולם הזה אחרי גוו ולהתקדש בכל הקדושות ולהתענות הרבה ולסגף עצמו בכל הסיגופים שבעולם וגם כל זה אינו מספיק לו לפי עוצם חטאיו, ומחמת שאינו יכול להתגבר על גופו לעשות כל אלה, מחמת זה אינו עושה כלל אפילו מה שיכול, ויש שנפלו כל כך בדעתם עד שאינם יכולים אפילו ללמוד דף גמרא או פרק משניות, מחמת שיודעים שצריכים לעשות הרבה מאד, ומחמת זה אינם עושים כלל, ועל זה כבר הזהיר אותנו מאד שלמה המלך עליו השלום (קהלת ז׳) אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם, אל תרשע הרבה וגו׳, כי מחמת שרוצה להיות צדיק הרבה ורואה שלא הולך לו על כן הוא רשע הרבה רחמנא ליצלן, ודבר זה קורה אצל הרבה אנשים, כי רוצים להתקדש מאד מאד וללמוד את כל התורה כולה ביום אחד, וכשרואים שלא הולך להם אזי חוזרים אחורנית ונופלים אחר כך בנוקבא דתהומא רבה, שזה כל המוסיף גורע, הוא רוצה להוסיף יותר מכוחותיו ורוצה להיות צדיק הרבה וחכם יותר מידי וכשלא הולך לו אז מתהפך ונהיה רשע גמור רחמנא לישזבן, וכמעט שכל הרשעים שנפלו לכפירות ואפיקורסות היה רק מחמת דברים כאלו, שרצו יותר מכוחותם, וראו שלא הולך להם, אז נפלו לגמרי ונתרחקו ונעשו אפיקורסים גדולים מאד, ובאמת אדם צריך לצמצם את עצמו וללכת בדרך הנכונה וללמוד הרבה תורה וללכת בדרך התורה בתמימות ובפשיטות גמור, ועיקר היהדות להיות תם וישר וירא אלקים, וכל אשר בכחך עשה ואל תתייאש בשום פנים עשה מה שבכחך, וכמו שכתוב (קהלת ד׳) טוב אשר תאחוז בזה וגם מזה אל תנח את ידך כי ירא אלקים יצא את כולם, כי התורה היא עמודא דאמציעותא, דרך הישר ואשרי מי שלא מטעה את עצמו, כי הרגע שאדם לומד תורה והולך על פי דרכי התורה, הוא אף פעם לא יצא לא לכאן ולא לכאן, היינו לא יתלהב לעבירה חס ושלום, שזה למטה וכו׳, ולא יתלהב למעלה מהשגתו שזה למעלה וכו׳, כי התורה מצמצמת את האדם ולכן אשרי מי שזוכה ללמוד בכל יום תורה ובפרט שולחן ערוך, שרביז״ל הזהירנו מאד מאד על לימוד שולחן ערוך ואמר (שיחות הר״ן סי׳ כ״ט) שכל בר ישראל מחוייב ללמוד בכל יום הלכה, כי כך יידע איך להתנהג והוא תיקון גדול לנשמה, וצריכים לזכור שלא צריכים לצאת מדרכי השלחן ערוך, לא להחמיר ולא להקל, אין לנו אלא מה שכתוב בשלחן ערוך, ומה שלא מבינים ולא יודעים עליו לשאול ירא שמים אמיתי שהולך על פי השלחן ערוך, וכלל זה תמיד צריכים לזכור לפני העינים כל המוסיף גורע כי כשאדם רוצה יותר מהכוחות שלו ומהיכולת שלו אז הוא לא עושה כלום, וצריך שתדע אשר באמת בודאי היה ראוי שיהיה כך כמו שבוער בלבו לעשות הרבה ולקדש עצמו בכל הקדושות ולהפוך פניו מהעולם הזה לגמרי ויותר ויותר, אבל אף על פי כן וכי מאן דלא יכול למיעבד כולא מצוה פלגא מצוה נמי לא ליעבד, וכי מפני שאינו יכול להרויח כל מה שיכולין להרויח בזה העולם אם כן לא ירויח כלל, וגם יפסיד חס ושלום מה שיפסיד רחמנא ליצלן, כי בודאי כל מה שיעשה איזה דבר בקדושה בשביל השם יתברך אפילו נקודה קטנה בעלמא, בודאי לא יאבד לעתיד שום דבר, אפילו דיבור אחד בתורה או תפילה או פרוטה אחת לצדקה וכיוצא בזה, ולא די שזה לא יאבד, בודאי בשום אופן אפילו יהיה מי שיהיה אפילו אם עבר על כל התורה כולה כמה פעמים, אף על פי כן אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה, וכל מה שפעל ועשה בשביל

השם יתברך דבר גדול ודבר קטן לא יאבד דבר לעתיד, כי כל זמן שיש בו איזה נקודה טובה עדיין ואינו פורק עול לגמרי ועושה לפעמים איזה דבר שבקדושה בודאי הוא יקר מאד בעיני השם יתברך, כי כל מי שרוצה לחוס על עצמו שלא יאבד את עולמו לגמרי ומתגעגע לשוב להשם יתברך אף על פי שאינו זוכה לשוב כראוי לו, אף על פי כן כל מה שיעשה איזה דבר שבקדושה יהיה איך שיהיה בודאי לא יהיה נאבד דבר אפילו אם לא יזכה לתשובה שלימה באמת, על כל פנים הדבר שבקדושה שיעשה לא יהיה נאבד כלל חס ושלום, מכל שכן שעל פי הרוב כשיהיה חזק בדעתו וירגיל עצמו לילך מעט מעט בתוך דרכי הקדושה, סוף כל סוף יזכה לשוב בתשובה שלימה להשם יתברך כראוי, כי אין שום ייאוש בעולם כלל כמובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ע"ח), ולכן העיקר שלא ירצה להוסיף יותר ממה שאמרו לו, כי כל המוסיף גורע, ומפני שהוא רוצה לעשות הרבה הוא לא עושה כלום, עד כדי כך שיש בני אדם שנפלו לגמרי מהיהדות רחמנא ליצלן בשביל טעויות כאלו, ורביז"ל גילה לנו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רפ"ב) אשר צריכים להחיות את עצמו עם כל נקודה טובה שיש בו, וכן לדון את כל בר ישראל לכף זכות ועל ידי זה זוכים לשוב בתשובה שלימה ולילך על דרך המלך, והבן למעשה.

ו.
על ידי שקר באים הרהורי עבודה זרה:

ו.

צריך שתדע אהובי בני, כשאדם מרגיל את עצמו לדבר שקר, על ידי זה באים לו הרהורי עבודה זרה, כי עבודה זרה זה שקר, קיא צואה, כמאמרם ז"ל (ויקרא רבה פרשה י"ז סי' ג') נגעים באים על עבודה זרה מישראל שהעידו עדות שקר בהקדוש ברוך הוא והלכו ואמרו לעגל "אלה אלהיך ישראל" (שמות ל"ב ד') ומנין שלקו בצרעת, שנאמר "וירא משה את העם כי פרע הוא" (שמות ל"ב כ"ה), שפרחה בהן זיבה וצרעת, ולכן כשאדם מדבר שקר נכנס בו הרהורי עבודה זרה כי באמת כל אדם צריך תמיד רק לחשוב ממנו יתברך, והוא צריך לדבר רק ממנו יתברך, שהוא אמת כמו שכתוב (ירמיה י' י') "והוי"ה אלקים אמת הוא אלהים חיים ומלך עולם", ומובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' נ"א) אשר אמת זה רק הקדוש ברוך הוא, ולא שייך לקרוא אמת רק את הקדוש ברוך הוא, וכמאמרם ז"ל (שבת נ"ה.) חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת, ולכן כל אדם צריך להרגיל את עצמו רק לחשוב מהקדוש ברוך הוא ולדבר תמיד דיבורי אמונה ועל ידי זה יחקק בו אמת ואמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין צ"ב.) אמר רבי אלעזר כל המחליף בדיבורו כאילו עובד עבודה זרה, כתיב הכא (בראשית כ"ז) והייתי בעיניו כמתעתע, וכתיב התם (ירמיהו י') הבל המה מעשה תעתועים כי הרגע שאדם מחליף בדיבורו ומדבר שקר על ידי זה מתרחק ממנו יתברך כמו שכתוב (שמות כ"ג ז') מדבר שקר תרחק כי על ידי שקר מתרחק מהקדוש ברוך הוא ואז נכנסים בו הרהורי עבודה זרה כמו שכתוב (דברים י"א ט"ז) וסרתם ועבדתם אלהים אחרים ופירש הבעל שם טוב הקדוש זי"ע תיכף ומיד כשסרים מהקדוש ברוך הוא כבר עובדים עבודה זרה ולכן כל מי שמדבר שקר נכנסים בו הרהורי עבודה זרה והבן למעשה.

ז.
על ידי אמת לא ימות קדם זמנו הקצוב:

ז.

צריך שתדע אהובי בני, שהקדוש ברוך הוא אמת כמו שכתוב, (ירמיה י' י') "והוי"ה אלהים אמת הוא אלהים חיים ומלך עולם", ודרשו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה א' סי' ז') שכל גזרה וגזרה שאתה גוזר על בריותיך הן מצדיקין עליהם את הדין ומקבלין אותו באמונה, כי מאחר שהאדם מדבק את עצמו באין סוף ברוך הוא, ואינו רוצה שום דבר, רק את

אמתת מציאותו יתברך, על ידי זה כל מה שנגזר עליו הוא מקבל באהבה, ושום דבר בעולם לא יכול לשבור אותו, כי הרגע שהאדם מחזיק באמת שהוא אמתת מציאותו יתברך, הוא לא צריך לפחד משום דבר שבעולם, ולא ימות קודם זמנו הקצוב לו, כי באמת כל נשמה יש זמן קצובה מהשמים כמה יחיה במשך ימי חייו, ועל פי רוב רואים שבני אדם מתים בקיצור ימים, זה בא מחמת שאינם שומרים על עצמם, כגון שאוחזים בשקר, ומפחדים מכל דבר שרק עובר עליהם וחייהם אינם חיים, כמו שאמר רביז״ל (שיחות הר״ן סי׳ ל״ב) מי שאין לו אמונה חייו אינם חיים, וממרר את חייו ומת קודם זמנו הקצוב לו, כי כשיש לו אמונה אפילו כשבאים עליו יסורים חס ושלום, אזי יוכל לנחם עצמו, ולהחיות את עצמו, והשם יתברך ירחם עליו, וייטיב אחריתו, והיסורים הם לו לטובה ולכפרה, ואדם כזה שיש לו אמונה, יש לו אריכת אפיים וסבלנות, כמובא בדברי רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן ח״א סי׳ קנ״ה) ועל ידי זה יכול לעבור על הכל כי יש לו כח הגודל וכח הצומח, וכל זה בא ממידת האמת, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין קי״א.) על הפסוק (שמות ל״ד) ״וימהר משה ויקד ארצה וישתחו״ מה ראה משה? רבי חנינא בן גמלא אמר: ארך אפים ראה, ורבנן אמרי: אמת ראה, ופירש רביז״ל מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, כי על ידי אמת זוכים לאריכת אפים להאריך אפו על כל מה שעובר עליו, וזוכה למידת הסבלנות, ולוקח את כל החיים בקלות, ועל ידי זה יאריך ימים ולא ימות קודם זמנו הקצוב, ומובא (זהר תרומה קע״ד:) אמר רבי שמעון תנא דמאן דאיהו בשלימותא דמהימנותא קדישא תלייא ביה. לא תלייא ביה מיתה ולא מית. כמה דהוה ביעקב דמהימנותא שלימתא הוה ביה, רואים מזה שמי שחזק באמונה הוא אוחז באמת, ולא מת, (ועיין בראשית רבה פרשה ע״ח) יעקב אמיתי היה וכו׳ עיין שם, ואמרו חכמינו הקדושים, (תענית ה׳:) יעקב אבינו לא מת, ואצל יעקב אבינו כתיב (מיכה ז׳ כ׳) ״תתן אמת ליעקב״, ולכן מי שמדבר רק אמת לא ימות קודם זמנו הקצוב, והנה אמרו חכמינו הקדושים, (סנהדרין צ״ז.) אמר רבא: מריש הוה אמינא ליכא קושטא בעלמא, אמר לי ההוא מרבנן ורב טבות שמיה, ואמרי לה רב טביומי שמיה, דאי הוו יהבי ליה כל חללי דעלמא לא הוה משני בדיבוריה: זימנא חדא איקלעי להההוא אתרא, וקושטא שמיה, ולא הוו משני בדיבורייהו, ולא הוה מיית איניש מהתם בלא זימניה. נסיבי איתתא מינהון, והוו לי תרתין בנין מינה. יומא חד הוה יתבא דביתהו וקא חייפא רישא, אתאי שיבבתה טרפא אדשא. סבר: לאו אורח ארעא, אמר לה: ליתא הכא. שכיבו ליה תרתין בנין. אתו אינשי דאתרא לקמיה, אמרו ליה: מאי האי? אמר להו: הכי הוה מעשה. אמרו ליה: במטותא מינך, פוק מאתרין, ולא תגרי בהו מותנא בהנך אינשי, וכן הוא (זהר תרומה קנ״א:) אתר איתּ בישובא דלא שלטא ביה ההוא מחבלא ולא אתייהיב ליה רשו לאעלא תמן וכל אינון דדיירי תמן לא מתין עד דנפקין לבר מקרתא. ולית לך בר נש מכל דדיירין תמן דלא מתין וכלהו מתין כשאר בני נשא אבל לאו במתא, עיין שם, נמצא על ידי אמת לא ימות קודם זמנו הקצוב, אשרי מי שאוחז תמיד במידת האמת, ויש לו אמונה בו יתברך, שעל ידי זה זוכה לסבלנות, ולוקח את כל החיים שלו בקלות, וכל מה שעובר עליו הוא יודע שזה לטובתו, כמו שאמר רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן ח״א סי׳ ד׳) כשאדם יודע שכל מאורעותיו הם לטובתו זאת הבחינה היא מעין עולם הבא, על ידי זה, טועם טעם עולם הבא בעולם הזה, ומאריך ימים, והבן למעשה.

ח.

מרוח פיו של השקרן נעשה היצר הרע, וכשיבוא משיח אז לא יהיה שקר, ובשביל זה לא יהיה יצר הרע בעולם:

ח.

צריך שתדע אהובי בני, אשר מובא בדברי רביז״ל (לקוטי מוהר״ן, חלק א׳, סימן נא), השקר נתהווה מריחוק האחד, שהוא הקדוש ברוך הוא, ומשם נמשך הרע שהוא הטומאה, שהם היצר הרע, המנתקים את

ביאורי אמת המדות

האדם ממנו יתברך, כי באמת אם האדם היה מבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, אז אף פעם לא היה מדבר שקר, כי היה מקשר אחר הבריאה לקודם הבריאה, והיה נעשה כולו אחד, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים נ.): על הפסוק (זכריה יד): "והיה הוי"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד", אטו האידנא לאו אחד הוא? - אמר רבי אחא בר חנינא: לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה, על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת. לעולם הבא - כולו הטוב והמטיב. ושמו אחד, מאי אחד, אטו האידנא לאו שמו אחד הוא? - אמר רב נחמן בר יצחק: לא כעולם הזה העולם הבא העולם הזה - נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ת, אבל לעולם הבא כולו אחד - נקרא ביו"ד ה"י, ונכתב ביו"ד ה"י; כי יהיה התגלות אלקות במדרגה עליונה עד מאד, אז ממילא כבר לא יגידו שקר, ויתבטל היצר הרע, וזה יהיה הגאולה, כי משיח צדקנו יגלה לכל העולם כולו אמתת מציאותו יתברך, וכולם יהיו דבוקים בו יתברך, ולא לא ידברו שקר, ממילא לא יהיה יצר הרע, וכמו שכתוב (זכריה יג, ב): "והיה ביום ההוא נאם הוי"ה צבאות אכרית את שמות העצבים מן הארץ ולא יזכרו עוד וגם את הנביאים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ופירש רש"י: וגם את הנביאים: נביאי שקרא. רוח הטומאה: יצר הרע. כי הנביאי שקר הם אשר מייצרים את היצר הרע, כי מאחר שאינם דבוקים בו יתברך, אלא מדברים שקר, ומנבאים נבואות שוא, מזה בא יצר הרע, לא כן נביאי אמת שהם צדיקי אמת, המגלים את אמתת מציאותו יתברך, על ידי זה נתבטלת השקר מן העולם, והבן למעשה:

ט.

מי שהוא איש אמת, אזי הוא מכיר באחר, אם אחר דובר שקר אם לאו:

צריך שתדע אהובי בני! אשר רביז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נא): שאי אפשר לדבר שקר, אלא כשיש לו עכירת הדמים, כי אי אפשר לדבר שקר, עד שיעכר את דמיו, ואמת אי אפשר לדבר כי אם כשמזכך מקודם את דמיו, נמצא כשאומר שקר יש לו עכירת הדמים, ומזה בא המרה שחורה, ולכן מי שדבוק בהקדוש ברוך הוא, הוא נכלל באמת, כי רק הוא יתברך נקרא אמת, כמו שכתוב (ירמיה י, י): "והו"ה אלקים אמת הוא אלהים חיים ומלך עולם", ולכן אדם כזה שדבוק בהקדוש ברוךה וא, והוא תמיד שמח, ושומע את קולו יתברך, ומקשר את הדיבור לקול העליון, כמובא (לקוטי הלכות, אפטרופוס הלכה ג', אות טז): ותיכף ומיד מי שהוא שקרן, נפרד אצלו הקול מהדיבור, והוא נמצא במרירות ועצבות, וכשהוא מדבר הוא נתקל בדבוריו, ולכן מי שהוא איש אמת, ומיושב בדעתו, ודבוק בו יתברך, הוא יכול להכיר תיכף ומיד באחר אם האחר דובר שקר או לאו, כי זה שמדבר שקר נעשה מעוצבן מפחד שלא יתפסו אותו, ומי שמיושב בדעתו תיכף ומיד תופס את זה, ויודע אשר זה מדבר שקר, והבן למעשה.

י.

הסימן של השקר - כשלא יסכימו עליו רבים, והוא משלשה שהקדוש ברוך הוא שונאן:

צריך שתדע אהובי בני! אשר מובא בדברי רביז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נא): אשר אמת זה רק הקדוש ברוך הוא, ומי שדבוק בו יתברך, יכול להתפעל שהוא אוחז באמת; וכל בר ישראל הוא חלק ממנו יתברך, ולכן כלליות נשמות ישראל, הם אמת, כי מאחר בשרשם הם דבוקים מצד נשמתם באמת שהוא אחדותו יתברך, והקדוש ברוך הוא נתן להם את התורה שהוא תורת אמת, ולכן התורה היא נצחית, ונתקבל אצל כלל נשמות ישראל, מה

שאין כן מי שנפרד ממנו יתברך שהוא עצם האמת, ממילא הוא מתחיל להפרד מנשמות ישראל, כי זה תלוי בזה, וזה (זכריה י): "שארית ישראל לא יעשו עולה, ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית", ולכן אנחנו רואים שעל דבר שקר אי אפשר שיסכימו רבים, כמובא (לקוטי הלכות, עדות הלכה ב', אות ג'): כי אמת הוא אחד, שהוא אחדותו יתברך, ומי שרחוק מהאמת, אינו נכלל עם נשמות ישראל, ועל כן אנחנו רואים שעל השקר לא יסכימו עליהם רבים, כי מאחר שנעתקים ממנו יתברך, ממילא נעתקים אחד מהשני, ויש פירוד ביניהם, אז רואים שזה שקר. ואמרו חכמינו הקדושים (פסחים קיג:), שהקדוש ברוך הוא שונא למי שמדבר אחד בפה ואחד בלב. כי האמת צריך להיות יחד, בפה ובלב, מה שיש בלבך תאמר בפיך, ואל תפחד להגיד את האמת כפי שאתה מבין, ואם אתה מפחד להגיד את האמת, סימן שאתה נמצא בשקר, והקדוש ברוך הוא שונא אדם שמפחד להגיד את האמת, אלא בלב חושב דבר אחד, ובפה אומר דבר שני, וזה הסימן של השקר כשיש רבים שלא יסכימו עליו, כי לא ימלט אשר מי שדבוק בו יתברך, שלא ירצה רק את האמת, ומי שחולק על אדם שדבוק בו יתברך, בזה בעצמו נתגלה שהוא שקרן, וזה הגנות של בני אדם החולקים על הצדיק הדבוק בחי החיים בו יתברך, שהם מגלים שהם בעצמם שקרנים ורחוקים ממנו יתברך, וזה שאמר החכם מכל אדם, (קהלת ז,כט): "אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים", כי כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא, עשה את זה ישר, שזה הוא האמת, אבל אלו האנשים השקרנים הם מבקשים ומחפשים חשבונות של רבים, וזה כבר שקר, כי האמת עד לעצמו, ואינו מחפש את הרע של הזולת, ולכן דייקא רבים הדבקים באחד, באחדותו יתברך, ואינם מטעים את עצמם, אם הם רוצים בטובת זולתם, ועוזרים אחד לשני, והם לא מדברים אחד בפה ואחד בלב, רבים כאלו אם הם לא מסכימים על איזה דבר סימן שזה שקר, כי ההכרח להיות רבים כאלו שמחזיקים באחדותו יתברך, ולכן סימך לדבריו שאחד בפה ואחד בלב הוא מהברים שהקדוש ברוך הוא שונא, ובזה מקושר היטב דבריו, כי אנחנו רואים שרוב העולם לא מסכימים אל התורה ואל המצוות, ואינם אוחזים מהצדיק, ואיך יובן הדבר? אלא בוודאי מדברים פה מרבים כאלו שאינם מדברים אחד בפה ואחד בלב, והם דבוקים באמת בו יתברך, אנשים כאלו לא יסכימו על השקר בשום פנים ואופן, מאחר שנכללים באמת, והבן למעשה.

יא.
עשיר מכחש - אין הדעת סובלו והוא נבזה בעיני עצמו:

יב.
תקון לפה - שיתן צדקה:

י"א.

צריך שתדע אהובי בני! אשר דרכם של עשירים להתגאות בעשירותם, ורביז"ל אמר, (לקוטי מוהר"ן, חלק ב' סימן סג): שהעשירים הם משוגעים, כי הם חושבים שהכל מגיע להם, ומכל שכן כשבא אליו עני ומבקש ממנו צדקה, והוא מכחיש ואומר שאין לו, אז לא יכולים לסבול אותו, ולבסוף הוא נעשה בזוי בעיני עצמו, וחכמינו הקדושים אמרו (פסחים קיג): עשיר מכחש אין הדעת סובלתו; ופירש רש"י: אפילו הן עצמן מתחרטין, לאחר זמן, ונבזין הן בפני עצמן; כי אין עוד גועל נפש כמו עשיר שחנן אותו הקדוש ברוך הוא עם כסף, שלא נותן צדקה, ועוד מכחיש שיש לו, ולבסוף אין דעתן של בני אדם יכולים לסבול אותו, והוא נעשה נבזה בעיני עצמו, מאחר שבני אדם אינם יכולים לסבול את השקר שלו, והבן למעשה.

י"ב.

צריך שתדע אהובי בני! שמבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נ"ז), שההפרש בין האדם לבהמה זה הדיבור, כי החיות הם חיים כמו בני אדם,

אבל האדם יש לו מעלה שיש לו כח הדיברי, וכדי להכניע ולבטל את האויבים שמתגברים על האדם, ויזכה לרוב שלום, צריך להרבות בצדקה, כמאמרם ז"ל (אבות פרק ב) מרבה צדקה מרבה שלום, וידוע שעיקר המחלוקת זה בא רק מחמת הפה, ועל כן כדי לסתום את פיות המקטרגים שלו, ירבה בצדקה שזה מה שאומר רביז"ל תיקון לפה שיתן צדקה. וחכמינו הקדושים דרשו, (ראש השנה ו.): בפיך, זו צדקה; וכן מובא בדברי רביז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כט), אשר עיקר תקונו של המשא ומתן, שיכוון בכל הילוך והילוך, ובכל דיבור ודיבור שהולך ומדבר, כדי שירוויח שיתן צדקה. ואז הדיבור מותר, עיין שם. וזה מה שאמר דוד המלך (תהלים נח, ב): "צדק תדברון" וגו', על ידי צדקה יכולים לדבר, כי אז נשלם האדם. והבן למעשה.

יג.
על ידי אמת העולם נשמר מכל הזקות:

יד.
על ידי חנופה בא לשקר:

י"ג.

צריך שתדע אהובי בני! אשר רביז"ל אמר (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נא), שאי אפשר לדבר אמת עד שמזכך את דמו, ואמת זה הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (ירמיה י, י): "והוי"ה אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם", ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה א', סימן ד): אמר רבי יצחק מתחילת ברייתו שלעולם ראש דברך אמת, בראשית ברא אלהים, (ירמיה י, י): "והוי"ה אלהים אמת"; היינו שכל הבריאה נבראה רק בשביל אמת, וזה אשר בראשית' ברא' אלהים', סופי תיבות א'מ'ת', כי אי אפשר להתקיים בזה העולם אלא על ידי אמת, ואמרו חכמינו הקדושים (שבת נה.): חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת; ולכן דייקא על ידי מידת האמת, העולם נשמר מכל הזקות, כי אם אדם מחזיק את עצמו רק בהקדוש ברוך הוא, שרק הוא אמת, על ידי זה נשמר מכל הזקות, ולהיפך, כשהאדם מנתק את עצמו ממנו יתברך חס ושלום, על ידי זה באים עליו כל מיני הזקות, ולכן צריכים לשמור מאד על נקודת האמת, ואמרו חכמינו הקדושים (ילקוט האזינו רמז, תתקמב): עושה אדם עצמו לדבר אמת, נותנים לו מלאך מדבר אמת, וכיון שאוחז באמת, ניצול מכל מיני הזקות. וזה (תהלים קמו, ו): "השומר אמת לעולם", האמת שומר את העולם, והבן למעשה.

י"ד.

צריך שתדע אהובי בני! שאין עוד מגונה כמו מידת החנופה, עד שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה מא:): כל אדם שיש בו חנופה - מביא אף לעולם, שנא': (איוב לו) וחנפי לב ישימו אף ולא עוד, אלא שאין תפלתו נשמעת, שנאמר: (איוב לו) לא ישועו כי אסרם; כי הרגע שהוא חונף את זולתו, לא ימנע מלומר שקר, כי הוא רוצה לישא חן בעיני זולתו, ועל כן לא יבחל מלומר שקר, ולכן צריכים לברוח מאד ממידת החנופה, שעל ידי זה בא לידי שקר. ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה מח, סימן ו): אמר רבי יונתן כל חנופה שנאמר במקרא במינות הכתוב מדבר ובנין אב שבכולן פחדו בציון חטאים אחזה רעדה חנפים; כי מאיפה בא כל העניין הזה שהאדם חונף את זולתו, מהפחד שהוא מפחד ממנו, על ידי זה בא לידי שקר, שהוא מדבר אחד בפה ואחד בלב, שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים קיג:), שזה מהדברים שהקדוש ברוך הוא שונאן, והוא המדבר אחד בפה ואחד בלב, ולכן דייקא על ידי חנופה שחונף את חברו, לבסוף בא לידי שקר, ואמר החכם מכל אדם, (משלי י, יח): "מכסה שנאה שפתי שקר", ופירש רש"י: החונף, שפתיו שקר, ומכסה שנאה בליבו; ובמצודת פירש: המכסה השנאה בלב ואינו עוזבה גורם עוד עברה לדבר שפתי שקר, להראות עצמו כאוהב; נמצא שעל ידי שחונף את חברו ורוצה להראות לו

שאוהבו, ובלבו שונאו, על ידי זה בא לידי שקר, והבן למעשה.

ט״ו.

צריך שתדע אהובי בני! אשר מי שמרגיל את עצמו לתת צדקה; הוא נסתר בסתר צל כנפיו יתברך, כמאמרם ז״ל (רות רבה, פרשה ה׳, סימן ד): בא וראה כמה גדול כחן של צדיקים וכמה גדול כחה של צדקה וכמה גדול כחן של גומלי חסדים שאין חסין לא בצל שחר ולא בצל כנפי ארץ ולא בצל כנפי שמש ולא בצל כנפי חיות ולא בצל כנפי כרובים ולא בצל כנפי שרפים אלא בצל מי שאמר והיה העולם, שנאמר (תהלים לו,): ״מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון״; נמצא כשהאדם נותן צדקה הוא מסתיר את עצמו בסתר צל כנפיו יתברך, ועל ידי זה שכרו שיזכה לאמת, כי המסתיר את עצמו בסתר צל כנפיו יתברך, הוא מסתתר באמת, שזה מידתו יתברך, כמו שכתוב (ירמיה י, י): ״והוי״ה אלהים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם״, ואמרו חכמינו הקדושים (שבת נה.): חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת; ועל כן מי שנותן צדקה, שכרו שיזכה לאמת, והבן למעשה.

ט״ז.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אין עוד מעלה יותר גדולה בחיי האדם כמו מידת הענווה, שהאדם נעשה בעיני עצמו כלא והוא בטל ומבוטל אליו יתברך, וזה סימן שמחזיק באמת, כי אמת הוא חותמו של הקדוש ברוך הוא, כמאמרם ז״ל, (שבת נה.); ולכן מי שדבוק באמת בו יתברך, נדבק בו גם כן אמת, והדבקות זה הביטול שמבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, לא כן מי שהוא שקרן, ומטעה את הבריות, הוא לא יכול לסבול עניוות, ולכן תראה שמי שאינו דבוק בו יתברך, הרי הוא שקרן, ולכן הוא לא יכול בטבעו להגיע אל ביטול אמת, והוא שונא עניוות, ולכן ראה אהובי בני לבקש הרבה את הקדוש ברוך הוא שיעקור ממך את השקר ששרוי בך, כדי שלא תשנא את מידת הענווה, והחכם מכל אדם אמר (משלי כו, כח): ״לשון שקר ישנא דכיו ופה חלק יעשה מדחה״, היינו מי שלשונו שקר, הוא שונא איש דכא, שהוא עניו, כמאמרם ז״ל, (סוטה ה.): על הפסוק (ישעיהו נז) ״ואת דכא ושפל רוח״, רב הונא ורב חסדא, חד אמר: אתי דכא, וחד אמר: אני את דכא. ומסתברא כמאן דאמר אני את דכא, שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני, ולא גבה הר סיני למעלה; וכן כל מי שהוא מדבר שקר הוא שונא עניו וכן שונא בטבעו את מידת העניוות, כי השקרן הוא לא יכול להכניע את עצמו לגמרי שיהיה בטל ומבוטל אל האין סוף ברוך הוא, ולכן אשרי מי שזוכה להכלל באין סוף ברוך הוא, שאז יאחוז באמת, ועל ידי זה יקנה לעצמו מידת העניוות לטבע שני, אשרי לו, והבן למעשה.

טו.
מי שנותן צדקה שכרו שיזכה לאמת:

טז.
השקרן שונא עניוות:

יז.
אדם נכר על ידי משרתיו, אם הוא אוהב שקר כי זה בזה תלוי. לפעמים משרתיו נופלים לעברות על ידי שהוא שקרן, ולפעמים הוא נופל לשקר על ידי משרתיו, שאינם הגונים:

י״ז.

צריך שתדע אהובי בני! צריך שתדע אהובי בני, אשר האדם צריך להיות בטל ומבוטל אל האין סוף ברוך הוא, ותמיד לחשוב רק ממנו יתברך,

ולא להתבלבל משום דבר, ועליו לזכור, אשר דבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, ולכן כל מה שקורה איתו, בין בגשמי ובין ברוחני הכל ממנו יתברך, ואם אדם דבוק בו יתברך, אז ממילא כל אלו שסביבו גם כן יזדככו ויגיעו אל מידת האמת, להיות דבוק בו יתברך, אבל אם הוא ינתק את עצמו מהקדוש ברוך הוא אזי כל אלו שסביבו גם כן יהיו מנותקים ממנו יתברך, ולכן אם רוצים להכיר את האדם, צריכים להסתכל על המשרתים שלו, אם הוא אוהב שקר או לא, כי זה תלוי בזה, אם האדם דבוק בו יתברך ותמיד רק מדבר ממנו יתברך, אז לבסוף גם משרתיו יזדככו וגם הם יזכו להתעלות, אבל אם הוא צבוע ורחוק ממנו יתברך, גם הם אף פעם לא יתעלו, ודבר זה הוא ברור, ולכן כל מי שיש לו עסק עם רבים, צריך תמיד לזכך את עצמו ולבקש רחמים רבים ממנו יתברך שלא יתרחק מאור פנים מלך חיים, וכבר אמר החכם (משלי כט, יב): "מושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים". כי מי שהוא שקרן גם משרתיו שקרנים, ולכן עיקר התכלית בזה העולם להיות בטל ומבוטל אליו יתברך, ולחזור תמיד בתשובה שלמה, עד שיכניס גם במשרתיו הרהורי תשובה, וכמו שמספרים על הרב הקדוש הרבי רבי אלימלך מליזנסק זי"ע, שבכל ערב שבת היה בביתו התעוררות גדולה לתשובה, כמו בערב יום הכפורים, והיו המשרתים והמשרתות מבקשות סליחה אחד מהשני, מרוב יראה ופחד ששרה שם, ובוודאי כל זה היה בזכותו, שהוא כל כך התעורר בתשובה, אם גם משרתיו התעוררו בתשובה, ולכן צריכים מאד מאד לשמור מדברים כאלו, כי לפעמים משרתיו נופלים לעבירות כשהוא שקרן, ולפעמים הוא נופל לשקר על ידי משרתיו שאינם הגונים, ולכן צריכים למסור את נפשו מאד לשוב בתשובה שלמה תמיד אליו יתברך, וזה הסימן אם הוא כבר מחזיק בזה, אם משרתיו גם כן מתעוררים בתשובה אמיתית, והבן למעשה.

יח.

כשאין אמת אין חסד. גם אינו יכול לעשות [חסד] עם בני אדם:

יט.

השקר מעכב את הישועה, כי השקר מגלה עוונותיו, כדי שלא יושיעו לו:

י"ח.

צריך שתדע אהובי בני! אשר מובא בדברי רביז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן נא): אשר אמת זה רק הקדוש ברוך הוא, ולכן כשהאדם דבוק בהקדוש ברוך הוא, הוא תמיד רוצה לעשות חסד עם זולתו, כי זה מידתו יתברך (שמות לד, ו): "ורב חסד", ודרשו על זה חכמינו הקדושים (שמות רבה, פרשה ב', סימן א): 'ורב חסד', שהיה מטה כלפי חסד ונסתכל בטוב ולא ברע שהן עתידין לעשות, עיין שם; וכל זה בא רק מחמת האמת שהאדם מכניס בעצמו, אז הוא יכול לעשות חסד עם כל אחד, כי הוא מטה כלפי חסד, ואינו מסתכל על הרע של הזולת, אבל כשאין אמת, נמצא שהוא רחוק מהקדוש ברוך הוא, על ידי זה אין חסד, הוא לא יכול לעשות חסד עם בני אדם, והוא מלא שקר, וזה שאמר הנביא (הושע ד, א): "כי אין אמת ואין חסד", כשאין אמת אין חסד, והוא לא יכול לעשות חסד עם בני אדם, כי הוא רחוק מאמת, ולכן אם אנחנו רואים אדם שהוא בטבעו אכזר, ואינו יכול לעשות חסד עם הזולת, סימן שהוא שקרן גדול והוא רחוק מאמת, וזה שתרגם 'ארי לית עבדי קושטא ולית גמלי חיסדא', ולכן צריך האדם לקנות לעצמו מידת האמת, ועל ידי זה יוכל לעשות חסד עם בני אדם, כי זה תלוי בזה, כפי שקנה לעצמו מידת האמת, כן עושה חסד עם בני אדם, והבן למעשה.

י"ט.

צריך שתדע אהובי בני! כשאדם מדבק את עצמו

בו יתברך, אז נשפע עליו ישועה כי אין שום דבר המפריד בינו לבינו יתברך כי עיקר עיכוב הישועה לאדם היא רק כשעושה צל בינו לבינו יתברך, וכמובא בדברי רביז״ל (לקוטי מוהר״ן, חלק א׳, סימן קעב), כל החסרונות שיש לאדם הן בנים או פרנסה או בריאות, הכל הוא מצד האדם עצמו, כי אור השם יתברך שופע עליו תמיד, אך האדם על ידי מעשיו הרעים עושה צל לעצמו, שאין מגיע עליו אור השם יתברך, ולפי מעשיו כן נעשה הצל המונע אור השם יתברך, ומגיע לו החסרון לפי המעשה שעל ידה נעשה הצל, והנה הצל הוא מדבר גשמי שעומד נגד דבר רוחני (הינו שהוא דק ממנו) כמו גשם עץ ואבן נגד אור הלבנה והחמה עושה צל, וכן לקוי חמה ולבנה על ידי צל הארץ, וכן החמה בעצמה נגד מה שלמעלה ממנה, הוא גשמיות, ועושה צל נגדו, ועל כן האדם כפי גשמיותו וכפי מעשיו, כן עושה צל בעצמו שמונע ממנו אור ושפע של השם יתברך, אבל אם האדם מבטל עצמו, ואינו כלל מזה העולם, אזי אינו עושה צל, ומקבל אור השם יתברך. ולכן כשהאדם עושה צל בינו לבינו יתברך, זה עיקר השקר, וזה שמעכב את הישועה, כי הרגע שהאדם עושה מחיצה בינו לבינו יתברך, בזה נתגלה עוונותיו, כמו שכתוב (ישעיה נט, ב): ״כי אם עוונותיכם היו מבדילים בינכם לבין אלהיכם, וחטאותיכם הסתירו פנים מכם משמוע״, ולכן לא מושיעים בו, מה שאין כן כשהאדם מבטל את עצמו אליו יתברך, ומבטל את כל ישותו וגשמיותו, אז מאיר עליו אור הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא מושיע לו, והבן למעשה.

כ.

צריך שתדע אהובי בני ! אשר רביז״ל אמר (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן נ״א), אשר אמת הוא רק הקדוש ברוך הוא, וצריכים לקשר את אחר הבריאה לקודם הבריאה, שזה עיקר שלימות האמת, לידע אשר אין בלעדו יתברך כלל, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, אתה קודם שבראת את העולם, ואתה משבראת העולם, ואז כשאדם חי בצורה כזו לידע ולהודיע ולהודע אשר אין בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, ועל ידי הוא אוחז באמת, והקדוש ברוך הוא פודה אותו מכל הצרות, כי עיקר הצרות הוא כשאין אדם יודע שכל מה שעובר עליו זה בהשגחה פרטית, אז הוא נשבר לגמרי, כי נעלם ונסתר ממנו אמתת מציאותו יתברך, וזה הנסיון הכי קשה לאדם, אבל תיכף ומיד כשאדם מכניס את הקדוש ברוך הוא בחיים הפרטיים שלו, על ידי זה הוא ניצל מכל הצרות, וזה מה שאמר דוד המלך (תהלים ל״א ו׳) פדית אותי הוי״ה אל אמת, על ידי שאני מחזיק את עצמי באל אמת, על ידי זה פדית אותי מכל צרותי, והבן למעשה.

כ.
האמת הוא פודה מכל הצרות:

כא.
טוב לאדם שימות, משיחיה ויהיה שקרן בעיני בני אדם:

כ״א.

צריך שתדע אהובי בני ! שאין עוד מדה מגונה כמו השקר, כי מי שמרגיל את עצמו לדבר שקר, על ידי זה הוא מרחק מעצמו את אמתת מציאותו יתברך, כמובא בדברי רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן נ״א), אשר השקר מזיק לעיניים, והשקר בא מעכירת הדמים, והוא מסיר מעצמו את השגחת השם יתברך, כמו שכתוב (תהלים ק״א) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, וכתיב (שמות כ״ג), מדבר שקר תרחק וגו׳, על ידי שאדם מדבר שקר הוא מתרחק ממנו יתברך, ולכן השקרן שרחוק מהקדוש ברוך הוא בני אדם לא יכולים לסבול אותו, וזה מה שכתוב אצל יונה הנביא (יונה ד׳ א׳) כי טוב מותי מחיי, ופירש רש״י על

הפסוק (שם א׳) וירא אל יונה רעה גדולה וגו׳, אמר עכשיו יאמרו האומות שאני נביא שקר, ולכן ביקש את מותו, הוא לא רצה שיהיה שקרן בעיני הבריות, וכן אנחנו מוצאים אצל חוני המעגל (תענית כ״ג.), שבא לבית המדרש ושמע שלומדים את מאמריו, ולא ידעו שהוא זה, ולכן אמר להם אנא ניהו, ולא הימנוהו, ולא עבדי ליה יקרא כדמבעי ליה, חלש דעתיה, בעי רחמי ומית. כי לא רצה לחיות עם היה נדמה בעיני הבריות לשקרן, ולכן עדיף למות משאנשים יחזיקו אותו לשקרן, והבן למעשה.

כב.
כשיש אמת יש שלום:

כג.
מי שרחוק מאמת, רחוק מצדקה:

כ״ב.

צריך שתדע אהובי בני! כשאדם רק נמשך אחר הקדוש ברוך הוא, שרק הוא אמת כמו שכתוב (ירמיה י׳ י׳) וה׳ אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם וגו׳, אז הוא מחפש רק את השלום, כי שמו של הקדוש ברוך הוא שלום, כמאמרם ז״ל (שבת י׳:) שם גופיה איקרי שלום דכתיב (שופטים ו׳) ויקרא לו ה׳ שלום וגו׳, ולכן אמת ושלום תלויים זה בזה, כי מי שמחזיק באמת שהוא הקדוש ברוך הוא, אזי תמיד ממשיך את עצמו אל השלום, שהוא הקדוש ברוך הוא, וכמאמרם ז״ל (במדבר רבה פרשה י״ב סימן ד׳) שלא בראו הקדוש ברוך הוא את עולמו אלא על מנת שיהא שלום בין הבריות שנאמר (ישעיהו מ״ה) יוצר אור ובורא חושך עושה שלום וגו׳. וזה (זכריה ח׳ י״ט), והאמת והשלום אהבו, ואמרו (זוהר ויקרא י״ב:) דאמת ושלום קשיר דא בדא. ועל דא הוא שלימותא דכלא. ולכן רואים מזה שאמת ושלום הולכים ביחד, וזה כשיש אמת יש שלום, וצריך שתדע אשר בודאי אין מידה יותר טובה כמו שלום, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (עוקצין פרק ג׳) לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום. שנאמר (תהלים כט). הוי״ה עוז לעמו יתן הוי״ה יברך את עמו בשלום. עם כל זאת אל השלום צריך להיות מקושר גם אמת, שהוא מחזיק באמת שהוא התורה והקדוש ברוך הוא, כי אם ההוא מנותק מהקדוש ברוך הוא רחמנא לשיזבן, ורחוק מהתורה וקיום המצוות, והוא עוד הולך להכעיס מה שייך להשלים איתו? עיקר שלימות השלום רק כשמחוברת עם אמת, כי אם ההוא רחוק מהאמת שהוא הקדוש ברוך הוא והתורה, לא שייך להשלים איתו, והבן למעשה.

כ״ג.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אמת הוא רק הקדוש ברוך הוא, כמובא בדברי רביז״ל (לקוטי מוהר״ן, חלק א׳, סימן נא), כמו שכתוב (ירמיה י׳ י׳) וה׳ אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם וגו׳. ולכן, כל מי שהוא רחוק מאמת, שהוא רחוק מהקדוש ברוך הוא, הוא רחוק מצדקה, כי בפירוש גילה לנו רביז״ל (לקוטי מוהר״ן, חלק א׳, סימן יג): שעל ידי צדקה, ממשיכים על עצמו השגחה שלמה, ואמרו חכמינו הקדושים (רות רבה, פרשה ה׳, סימן ד׳): בוא וראה כמה גדול כוחה של צדקה, וכוחן של גומלי חסדים, שהם חסים, לא בצל שחר, ולא בצל כנפי ארץ, ולא בצל כנפי שמש, אלא בצל מי שאמר והיה העולם, הרי שלך לפניך, מי שמרבה בצדקה, צילו של הקדוש ברוך הוא, מסבב אותו, ולכן, מי שרחוק מאמת, שהוא הקדוש ברוך הוא, הוא רחוק מצדקה, כי לא יעשה האדם צדקה וחסד עם הזולת, אלא אם כן אוחז במידת האמת, שהוא מידתו של הקדוש ברוך הוא, ואמרו חכמינו הקדושים (שבת נה.): חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת; ועיקר השלימות הצדקה, הוא ליתן דייקא לתלמידי חכמים אמיתיים, שיגעים בתורה יומם ולילה, ודבקים בו יתברך, צדיקי אמת הבטלים ומבוטלים באין סוף ברוך הוא, וצריכים לבקש הרבה את הקדוש ברוך הוא, למצוא אותם, וכבר אמר רביז״ל (לקוטי מוהר״ן, חלק ב׳, סימן טו): שמי שאינו זוכה, הצדקה שלו הולכת לשקרנים רמאים צבועים, וזה טובה להצדיקים האמיתיים, כי כך

הם לא צריכים לקבל צדקה מרשעים, וזה שאמר הנביא (ישעיה מח.): "ובאלהי ישראל יזכירו לא באמת ולא בצדקה", רואים מזה, שאמת וצדקה הולכת ביחד, וכן הוא (ישעיה נט, יד): "וצדקה מרחוק תעמד כי כשלה ברחוב אמת", למה האדם רחוק מצדקה, כי נכשל באמת, כי כולו שקר, ולכן צריכים לבקש הרבה ממנו יתברך, שיחזיק במידת האמת, ועל ידי זה יזכה לתת צדקה לצדיק אמת הדבוק בו יתברך בדבקות אמת, והוא בטל ומבוטל אל האין סוף ברוך הוא, ואל תלמידי חכמים היגעים בתורה יומם ולילה, ולומדים תורה לשמה, לשם אל עולם, והבן למעשה.

כ"ד.

צריך שתדע אהובי בני! אשר הברית נקרא אות אמת, שזה מה שביקשה רחב מיהושע (יהושע ב') ונתתם לי אות אמת, ואמרו חכמינו הקדושים (מגילה י"ד:) רחב התגיירה ונשאה יהושע, וכשאדם שומר על פיו ואינו מדבר מה שאינו צריך, על ידי זה נשמר בריתו שזה (תהלים פ"ט ל"ה) לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה, מפני שאני לא משנה את דיבורי על ידי זה לא אחלל בריתי, כי ברית הלשון וברית המעור תלויים זה בזה כמובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן י"ט), על ידי שמקדשים את הלשון בבחינת לשון הקודש, על ידי זה נשמר בריתו, כי זה תלוי בזה, ולכן אפילו רחב שהיתה כל כך רחוקה מהקדושה, עם כל זאת כשהתגיירה זכתה שנשאה את יהושע, וזה שביקשה ונתתם לי אות אמת, ודבר זה שייך לכל בר ישראל אם רק ישמור עצמו לא לדבר שקר, אלא תמיד ידבר אמת, על ידי זה יהיה נשמר אות בריתו, והבן למעשה.

כ"ד.
על ידי אמת נשמר אות ברית:

כ"ה.
על ידי אמת יזכה לשם עולם:

כ"ו.
איש ואשה שרגילין לומר שקר, הבנים שלהם יהיו מתנגדים גם יהיו פוגמים בברית:

כ"ה.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אין עוד מדה טוב כמו מידת האמת, וצריך שתזכור אשר אמת זה רק הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (ירמיה י', י'): "והוי"ה אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם" וגו', ואמר רביז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נא), שכל מי שנמשך יותר אחר הקדוש ברוך הוא, יותר אמת נכנס בו, כי אמת זה רק הקדוש ברוך הוא, והנה השם הוא הנפש, כמובא בדברי רביז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רס), כמו שכתוב (בראשית ב): "נפש חיה הוא שמו", ולכן כשאדם מחזיק במידת האמת שהוא הקדוש ברוך הוא, אזי כמו שהוא נצחי כן יזכה לשם עולם שהוא נצחי, שזה מה שאנחנו רואים שגדולי ומובחרי הצדיקים שהם דבקים כל ימי חייהם בחי החיים בו יתברך, ולא נפרדו ממנו יתברך כרגע, על ידי זה נשאר שמם, לשם עולם, כי לא יכולים לבטל את שמם, מה שאין כן אלו שלא היו דבוקים באמת שהוא הקדוש ברוך הוא, לבסוף נשכח שמם בעולם, והבן למעשה.

כ"ו.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אמרו חכמינו הקדושים (נדה לא.) שלשה שותפין יש באדם, הקדוש ברוך הוא, ואביו ואמו. אביו מזריע הלובן, שממנו עצמות וגידים וצפרנים, ומוח שבראשו, ולובן שבעין. אמו מזרעת אודם, שממנו עור ובשר ושערות, ושחור שבעין. והקדוש ברוך הוא, נותן בו רוח ונשמה וקלסתר פנים, וראיית העין, ושמיעת האוזן, ודבור פה, והלוך רגלים, ובינה והשכל. וכן הוא (מדרש אגדה), שלשה שותפים יש באדם, אביו, ואמו, והקדוש ברוך הוא, והגוף הוא לאב ולאם

והנפש מהקדוש ברוך הוא, ולכן אם האיש והאשה מדברים אמת תמיד, על ידי זה הם ממשיכים על ילדיהם גוף קדוש מגן עדן, כי אמת הוא הקדוש ברוך הוא, אבל אם רגילין לומר שקר, אזי נאחזין בקליפות, שהם מלא שקר, ומזה באים שהילדים נעשים מתנגדים לאלקות, והצדיקים הדבוקים בו יתברך, להם נתגלה יותר גילוי אלקותו יתברך, ולכן מי שמתנגד להם הוא מתנגד לאלקות, וגם יהיו פוגמים בברית, כי לא יפגם אדם בבריתו אלא אם נפגם אמונתו, וזה מה שאמר הנביא (ישעיה נז): "ילדי פשע זרע שקר הנחמים באלים תחת כל עץ רענן שחטי הילדים וגו', ודרשו על זה חכמינו הקדושים (נדה יג.), כל המוציא שכבת זרע לבטלה כאילו שופך דמים שנאמר (ישעיהו נ"ז): "הנחמים באלים תחת כל עץ רענן שוחטי הילדים בנחלים תחת סעיפי הסלעים", אל תקרי שוחטי אלא סוחטי. ולכן כל איש ואשה אם הם רוצים שיהיה להם בנים צדיקים יראים ושלימים, ישמרו את עצמם מאד לא לומר שקר, והבן למעשה.

כ"ז.

צריך שתדע אהובי בני! אשר הסיבה שאדם מדבר שקר הוא רק מחמת שמפחד מבני אדם, כי באמת מי שדבוק תמיד בהקדוש ברוך הוא, ויודע בפרטיות שדבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת הקדוש ברוך הוא, הוא לא מפחד מאף אחד, ולכן אינו מדבר שקר, וזה שאמר הנביא (ישעיה נז, יא): ותראי כי תכבדי ואותי לא זכרת לא שמת על לבך וגו', כי מפני שאתה מתירא אתה מכזב ואומר שקר, כי אתה לא זוכר את הקדוש ברוך הוא, ולא שם אותו יתברך על לבך, והבן למעשה.

כז.
השקר בא על ידי שמקבל על עצמו פחד מבני אדם:

כח.
על ידי השקר שוכחין את הקדוש ברוך הוא:

כט.
מי שאין לו בטחון, הוא דובר שקרים, ועל ידי שקרים אין יכול לבטח באמת:

ל.
לפי הרחוק מאמת כן מחזיק את הסור מרע לשוטה:

כ"ח.

צריך שתדע אהובי בני! כי אמת זה רק הקדוש ברוך הוא, וכמאמרם ז"ל (שבת נה.), חותמו של הקדוש ברוך הוא, אמת. ולכן כשאדם מדבר שקר הוא מרחק מעצמו את השם יתברך, שזה פירש (שמות כ): "לא תשא את שם הוי"ה לשוא", ופירש רביז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ט) על ידי שוא מסלק את הקדוש ברוך הוא, כי (תהלים כא): "דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו", אבל על ידי אמת הקדוש ברוך הוא, שוכן עמו, והבן למעשה.

כ"ט.

צריך שתדע אהובי בני! אשר הבטחון בהקדוש ברוך הוא, מכניס בו אמת, כי מאחר שהוא בוטח רק בו יתברך, על ידי זה הוא תמיד מדבר אמת, כי מה לו לשקר, לא כן אדם שאין לו בטחון, וכשעובר עליו איזה משבר, ועיקר המשבר שאין לו בטחון בהקדוש ברוך הוא, כי מי שבוטח בהקדוש ברוך הוא, אף פעם לא ישבר משום דבר, ולכן מי שאין לו בטחון מדבר שקרים, וזה (ישעיה נט ד'): "בטוח על תהו ודבר שוא", מי שבוטח על דברי הבל וריק ותוהו, אז הוא מדבר שוא, והבן למעשה.

ל.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אמת הוא רק הקדוש

ברוך הוא, כמו שכתוב (ירמיה י), והוי״ה אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם וגו׳, וככל שאדם יותר נכלל בו יתברך, על ידי זה מאיר בו האמת, ולהיפך, כשאדם רחוק מהאמת, על ידי זה הוא רחוק מהקדוש ברוך הוא, וכן מחזיק את הירא שמים והסור מרע לשוטה, וזה שאמר הנביא (ישעיה נט טו): ותהי האמת נעדרת וסר מרע משתולל וגו׳, ופירש רש״י מוחזק שוטה על הבריות, וכן הוא (מצודת דוד), מוחזק הוא בעיני הבריות לשוטה וסכל, היינו כשאדם רחוק מהאמת רחוק מהקדוש ברוך הוא, על ידי זה הוא מחזיק את הסור מרע לשוטה, וכמו שאמר רביז״ל (לקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן יד), לפי הכבוד שמכבד את יראי השם כן עלה הכבוד לשרשו, היינו אם האדם מכבד את יראי השם סימן שהוא מכבד את כבודו יתברך, כי זה תלוי בזה, והבן למעשה.

לא.

מי שרוצה לסור מרע, ורואה שאין אמת בעולם, עושה עצמו כשוטה:

ל״א.

צריך שתדע אהובי בני! אשר בזה העולם אין תכלית אחר רק להתבטל אליו יתברך, וככל שאדם זוכה להתבטל אליו יתברך, יותר מאיר בו אמתת מציאותו יתברך, והנה גדולי ומובחרי הצדיקים הבטלים ומבוטלים לגמרי באין סוף ברוך הוא, אין למראה עיניהם, ולמשמע אוזניהם רק אורו וקולו יתברך, כי מכל דבר הם רק רואים אמתת מציאותו יתברך, כמובא בדברי רביז״ל (לקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן א׳) שאיש הישראלי צריך להסתכל תמיד על השכל שיש בכל דבר, שהוא החיות אלקות המחיה ומהווה את זה הדבר, כי באמת אין בלעדו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, וכן כל מה ששומע צריך לשמוע רק את קול הפנימי שבכל דבר, שהוא קולו יתברך הקורא אותו, וכמובא בדברי רביז״ל (שיחות הר״ן סימן נב) מכל הדברים צועק קול השם יתברך לקרב אותו אליו יתברך, וצריכים להטות היטב את אוזנו לשמוע מכל פרט מפרטי הבריאה המשמיעים אליו איזה דיבור, שיש בדיבור הזה קולו יתברך לקרב אותו אליו יתברך, והנה אלו הצדיקים אשר זכו כבר להגיע לזה, מרוב דביקותם בו יתברך ומרוב אהבתם אליו יתברך המון עם, המגושמים ופגומים אין להם שום השגה בהם, ולכן הם נראים כשוטים בעיניהם, רחמנא ליצלן, ולכן אלו הצדיקים הרואים שאין אמת בעולם, והם רוצים רק לעשות רצונו יתברך, עצתם לשנות את טעמם לגמרי, עד שיהיו נראים כשוטים, ובזה יעזבו אותם המון עם, וזה (תהלים לד) ״לדוד בשנותו את טעמו״ וגו׳, ואמרו על זה חכמינו הקדושים (מדרש תהלים לד סימן א׳) על פסוק (קהלת ג יא) ״את הכל עשה יפה בעתו״. כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא, לעולמו עשה יפה, אמר דוד להקדוש ברוך הוא, כל מה שעשית יפה עשית, והחכמה יפה מן הכל, וכן הוא אומר (תהלים קד כד) ״מה רבו מעשיך הוי״ה כולם בחכמה עשית״, כל מה שעשית בחכמה יפה עשית, חוץ מן השטות הזה, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם מה הנאה יש לעולם מן השטות הזו, שאדם מהלך בשוק ומקרע כסותו, והתינוקות רצין אחריו ומשחקין עליו, זה נאה לפניך, אמר ליה הקדוש ברוך הוא, על שטות אתה קורא תגר, חייך שתצטרך לה, וכן אמר שלמה (משלי יג יג), ״בז לדבר יחבל לו״ מה יחבל לו, והא יתמשכן לו, כענין שנאמר (דברים כד ו) לא יחבל רחים ורכב, אמר לו הקדוש ברוך הוא, תצטער ותתפלל עליה עד שאתן לך ממנה, לא עשה דוד עד שהלך אצל אכיש, וכן הוא אומר (שמואל א׳ כא יא) ״ויקם דוד ויברח ביום ההוא מפני שאול ויבא אל אכיש מלך גת״, אמר ליה הקדוש ברוך הוא, דוד אצל אכיש אתה הולך, אתמול הרגת את גלית, והיום אתה הולך אצל אכיש וחרבו בידך, ואחיו של גלית שומר ראשו של מלך היה, ועדיין לא נסתפג דמו של גלית, ואתה הולך אצלו, כיון שראו אותו היה אגיסו בא ברגליו, אמר לו הרי דוד, שהרג אחיך בא אצל אכיש, אמרו לו נהרוג למי שהרג אחינו, אמר להן אכיש ולא במלחמה הרגו, ואילו אחיכם

הרגו לא במלחמה היה הרגו, ועכשיו שהרג זה את אחיכם, לא כך התנה עמו, אם יוכל להלחם אתי והכני, אמרו לו אם כן עמוד מכסאך, שהמלכות לדוד, וכן הוא אומר (שמואל א׳ כט ג) ״הלוא זה דוד עבד שאול מלך ישראל ואנחנו נהיה עבדים לו״, הכוהו בדברים, באותה שעה נתיירא דוד, ואמר (תהלים נו ד) ״יום אירא אני אליך אבטח״, התחיל מבקש דוד ומתפלל ואמר רבונו של עולם ענני באותה השעה, אמר ליה הקדוש ברוך הוא, מה אתה מבקש, אמר לפניו תן לי מאותו השטות שבראת, אמר לו הקדוש ברוך הוא, לא אמרתי לך ״בז לדבר יחבל לו״, והשטות אתה מבקש, לכך נאמר (תהלים לד) ״לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך״. וכי אבימלך היה שמו, והלא אכיש היה שמו, אלא שהיה צדיק כאבימלך, כיון ששמע כן נתיירא ונתבהל, ואמר שמא נתחייבתי כלייה, לכך נאמר (שמואל א׳ כא יג) ״וישם דוד את הדברים האלה בלבבו וירא מאד מפני אכיש״, עשה עצמו כשוטה ומשנה את טעמו, שנאמר (שמואל א׳ כ״א יד) ״וישנו את טעמו בעיניהם ויתהולל בידם ויתו על דלתות השער״, היה כותב על הדלתות ואמר אכיש מלך גת חייב לי מאה רבוא, ואשתו חמשים רבוא, ובתו של אכיש היתה היא ואמה שוטות, והיו צועקות ומשטות מבפנים, ודוד היה צועק ומשתטה בחוץ, אמר להם אכיש לעבדיו חסר משוגעים אני כי הבאתם את זה להשתגע עלי, באותה שעה שמח דוד שמחה שיצא לו השטות מתוך השמחה, ועשה את השירה הזאת באלפ״א בית״א. אמר להקדוש ברוך הוא, כמה טובה היא השטות, דכתיב (תהלים לד) ״אברכה את הוי״ה בכל עת תמיד תהלתו בפי״, בעת חכמה ובעת שטות, רואים מזה שאם אדם רוצה להנצל מכל מה שעובר עליו, ורואה שאין אמת עליו להתבטל לגמרי אליו יתברך, וידבר רק לפניו יתברך, עד שיחשבוהו לשוטה, וכך יעזבו אותו, וכן אמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים קמב סימן א׳) כשהצדיקים נכנסים לצרה אין מענין עצמן, אלא על הקדוש ברוך הוא, וכן אמר הכתוב (תהלים לד א ב) ״לדוד בשנותו את טעמו וגו׳ אברכה את הוי״ה בכל עת״ וגו׳, וכן כשברח לפני אבשלום לא זמר אלא להקדוש ברוך הוא, וכן כשהיה במדבר יהודה לא הזכיר אלא הקדוש ברוך הוא, ובכל צרה שהיה נכנס היה בוטח בהקדוש ברוך הוא, וכשהיה במערה לא קרא אלא להקדוש ברוך הוא, שנאמר (תהלים קמב) ״משכיל לדוד בהיותו במערה תפילה קולי אל הוי״ה אזעק״ וגו׳. מהו משכיל לדוד, כשהיה שאול ודוד במערה, ידע וראה שאין אדם עומד לא בממונו ולא בחכמתו ולא בגבורתו, ומהו עומד לו תפלתו, השכיל דוד וידע ואמר שאין טוב לו אלא תפלה, לכך נאמר משכיל לדוד וגו׳. ואף שאחרים יחשבוהו לשוטה, זה עיקר העצה בזה העולם, ומי שרוצה לסור מרע ורואה שאין אמת בעולם עושה את עצמו כשוטה, והבן למעשה.

לב.

מי שאינו אומר שקר, הקדוש ברוך הוא מושיע לו בעת צרתו גם בנים יהיו לו:

ל״ב.

צריך שתדע אהובי בני ! אשר השקר עוקר את האדם לגמרי ממנו יתברך, כי אמרו חכמינו הקדושים (שבת נה.) חותמו של הקדוש בורך הוא, אמת, ולכן כל מי שנזהר ואינו אומר שקר, הקדוש ברוך הוא, מושיע לו בעת צרתו, כי באמת אין בלעדו יתברך כלל, וכל הצרות והיסורים שעוברים על בני אדם, זה רק כדי לעורר אותם ולחזור אליו יתברך, כמאמרם ז״ל (בראשית רבה פרשה ט׳ סימן ח׳) טוב מאד זו מדת יסורין, וכי מדת יסורין טובה מאד, אתמהא, אלא שעל ידיה הבריות באים לחיי העולם הבא, וכן שלמה אומר (משלי ו) ״ודרך חיים תוכחת מוסר״, אמרת צא וראה איזהו דרך מביאה את האדם לחיי העולם הבא, הוי אומר זו מדת יסורין. ולכן אם אדם נזהר מאד לא לומר שקר, על ידי זה נדבק בו יתברך, ואז הקדוש ברוך הוא, מושיע לו בעת צרתו, וגם בנים יהיה לו, וזה שאמר הנביא (ישעיה סג ח׳) ״ויאמר אך עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע״, אם לא ידברו

שקר יהיה להם בנים וגם יושיע להם הקדוש ברוך הוא, בעת צרתם, והבן למעשה.

ל"ג.

צריך שתדע אהובי בני! אשר הבנים של האדם זה נחלתו, כי הם באים ממוחו, ולכן כשאדם מדבר דיבורי שוא הבנים סובלים, וזה שאמר הנביא (ירמיה ב', ל') "לשוא הכיתי את בניכם", רמז שעל ידי שוא הבנים מקבלים את המכות, וחכמינו הקדושים אמרו (כתובות עב.) בעון נדרים בנים מתים, שנאמר (קהלת ה') "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך" וגו', ואיזו הן מעשה ידיו של אדם? הוי אומר בניו ובנותיו. רב נחמן אמר, מהכא (ירמיהו ה') "לשוא הכיתי את בניכם", לשוא על עסקי שוא. הרי שלך לפניך אם אדם נודר או מבטיח ואינו מחזיק בדיבורו, על ידי זה הבנים סובלים, ולכן צריכים מאד מאד לשמור לא להוציא דיבור שוא מפיו, ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש אגדה) אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל מה לכם להשבע בשמי לשוא, שבעון זה בנים מתים שנאמר "לשוא הכיתי את בניכם", רואים מזה שהן נדרים והן שבועות שאדם נודר או נשבע ואינו מקיים, גורם מכות לבניו, ולכן צריכים מאד מאד לשמור על הדיבור, כי בזה תלוי הצלחת בניו, ובפרט שטבע של בן שמסתכל על אביו, ולכן אם הוא רואה שאביו מדבר שוא, זה אצלו נסיון מר מאד, ומקבל נפשית מכה חזקה, ולכן צריכים לשמור מאד מאד על הדיבור ומכל שכן לא לדבר שוא, שלא יקבלו בניו מכה, בין בגשמי ובין ברוחני, היינו או מיתה חס ושלום, או מיתה נפשית, כי טבע של בן שכל מה שאומר אביו זה קודש קדשים, והבן למעשה.

ל"ד.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אמת זה רק הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (ירמיה י') "והוי"ה אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם" וגו', ולכן מי שרק חושב מהקדוש ברוך הוא, אז נדבק באמת, ועולה למעלה מהמקום ולמעלה מהזמן, ועל ידי זה זוכה לזכרון נצחי, מה שאין כן כשאדם מקשר עצמו לשוא, ולשקר, על ידי זה בא לשכחה, כי הוא מנתק את עצמו ממנו יתברך, וזה מה שמתאונן הנביא (ירמיה י"ח) "כי שכחני עמי לשוא יקטרו ויכשלום" וגו', יקטרו זה לשון קשר, באים לידי שכחה מפני שלשוא יקטרו, יתקשרו, ולכן צריכים מאד מאד לשמור לברוח מכל מיני שקרנים צבועים ורמאים, כי מי שמקושר לשוא, אל איזה מפורסם של שקר, שלא יכול לעזור לעצמו, ואיך יכול לעזור לאחר, כמובא בדברי רביז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן סא) שזה נקרא מפורסם של שקר, שאינו יכול לעזור לעצמו, ומכל שכן לאחרים, ועל ידי שמקורבים לשוא באים לידי שכחה, ששוכחים לגמרי מהקדוש ברוך הוא, והבן למעשה.

לג.

על ידי דבור שוא בא מכות בנים:

לד.

מי שמקושר לשוא, בא לשכחה:

לה.

על ידי שקר בא לנאוף, ומחזיק ידי מרעים, שלא יחזרו בתשובה:

ל"ה.

צריך שתדע אהובי בני! אשר מי שתמיד מדבר שקר, והוא מחובר אל שקרן, לבסוף יפול לתאוות ניאוף, שהוא שקר, וכמובא (זוהר פרשת יתר פז:) דמאן דמשקר בהאי ברית משקר בקודשא בריך הוא, מאי שקרא הוא דלא ייעול האי ברית ברשותא אחרא, כמה דאת אמר (מלאכי ב') "ובעל בת אל נכר", ומה גם שמונע ומעכב מאנשים רשעים שנכשלו בפגם הברית שלא יחזרו בתשובה, וזה רואים בחוש שכל אלו שפגמו בברית, הם מונעים מידי אחרים מלחזור בתשובה, והנביא אומר (ירמיה כג) "ובנבאי ירושלים ראיתי שערורה נאוף והלך

בשקר וחזקו ידי מרעים לבלתי שבו איש מרעתו היו לי כולם כסדם וישביה כעמרה", כי יש אנשים שמחזיקים את עצמם למשפיעים, והרבה קוראים לעצמם מפורסמים, אבל אם מונעים מידי מרעים אלו שפגמו בפגם הברית, אשר החטא הזה נקרא רע, כמו שכתוב (בראשית לח) "ויהי ער בכור יהודה רע בעיני הוי"ה" וגו', סימן שהם בעצמם שקרנים, ונואפים, וצריכים להתרחק מהם מאד, בתכלית הריחוק, והבן למעשה.

ל"ו.

צריך שתדע אהובי בני! אשר עיקר הרפואה בא לאדם רק על ידי הקדוש ברוך הוא, אלא לא כל אדם חזק באמונה פשוטה בו יתברך, ולכן צריך ללכת אל רופא, והוא יהיה השליח, אבל הרפואה בא רק על ידי הקדוש ברוך הוא, כמאמרם ז"ל (מגילה יג:) אין הקדוש ברוך הוא, מכה את ישראל אלא אם כן בורא להם רפואה תחילה, והעיקר שמקבלים מכה כדי שאדם יחזור בתשובה שלימה אליו יתברך, ולכן צריכים הרבה לבקש את הקדוש ברוך הוא, שלא יחלה, כמאמרם ז"ל (שבת לב:) לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה, שאם יחלה אומרים לו הבא זכות והפטר, ולכן מי שמדבר תמיד שקר, הרי הוא מנתק את עצמו ממנו יתברך, כמו שכתוב (תהלים קא) "דובר שקרים לא יכון לנגד עיני", כי הוא מנתק עת עצמו ממנו יתברך, ועל ידי זה אין לו רפואה אפילו על ידי הרבה רפואות, והבן למעשה.

ל"ז.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אין עוד מידה מגונה כמו מי שמדבר כזבים, כי בזה הוא מגלה שאין לו אמונה בו יתברך, כי המאמין האמיתי שמאמין שאין בלעדו יתברך כלל, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא על ידי המאציל העליון, אז אף פעם לא ידבר כזבים, וזה כשאדם מדבר שקר וכזבים, סימן שהוא פגום בברית, ועל ידי זה בא עונש חרב, כמו שכתוב (ויקרא כו) "והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית", ומה גם שנעשה שוטה, כי על ידי פגם הברית האדם מאבד את שפיותו, ונעקר ממנו מוחו, והבן למעשה.

ל"ח.

צריך שתדע אהובי בני! כשאדם רק ירא ומפחד ממנו יתברך, על ידי זה יבוא לידי אמת, כי אמת זה הקדוש ברוך הוא, כמאמרם ז"ל (שבת נה.) חותמו של הקדוש ברוך הוא, אמת. וכתיב (ירמיה י') "והוי"ה אלקים אמת" וגו', וכמובא בדברי רביז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נא) שרק הקדוש ברוך הוא, אמת וכל מי שנכלל יותר בו יתברך נכנס בו אמת יותר, ולכן על ידי שאדם מכניס בעצמו יראה שהוא ירא ומפחד רק ממנו יתברך, על ידי זה יבוא לידי אמת, וכתיב (שמואל א' יב) "אך יראו את הוי"ה ועבדתם אותו באמת" וגו', הרגע שאדם ירא רק ממנו יתברך, על ידי זה עובד אותו יתברך עם אמת, והבן למעשה.

ל"ט.

צריך שתדע אהובי בני! אשר השקר הוא עיקר הטומאה והזוהמא, כמובא בדברי רביז"ל (לקוטי מוהר"ן

לו.
על ידי שקרים אין לו רפואה אפלו בהרבה רפואות:

לז.
מי שדובר כזבים נופל בחרב. גם נעשה שוטה:

לח.
על ידי יראה בא לאמת:

לט.
מי ששומר את עצמו משקר, הוא מנצח תמיד:

חלק א׳ סימן נא) ולכן כשאדם מדבר שקר ועושה מעשה שקר, נדבק בו טומאה וזוהמא, ולבסוף נופל, כי (מדרש אגדה) ושקר אין לו רגלים על מה לעמוד, ולהיפך מי ששומר את עצמו משקר, הן שלא ידבר שקר והן שלא יתנהג בשקר, הוא מנצח תמיד, כי מי שנשמר משקר, על ידי זה הוא מתרחק מהטומאה והזוהמא, ועל ידי זה הוא ינצח תמיד, וזה (שמואל א׳ טו) ״וגם נצח ישראל לא ישקר״, בר ישראל מנצח תמיד כשלא משקר, והבן למעשה.

מ.
מותר לשנות, כדי להציל את עצמו:

מא.
מי שאוהב כזבים, הוא מבזה את הצדיק גם הוא בעצמו נתבזה:

מב.
מי שדובר כזבים, הוא אובד:

מ.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אין עוד דבר שעומד בפני פיקוח נפש, ואם רוצים לתפוס את מישהו, ראוי לו אפילו לשנות העיקר שלא יתפסו אותו, כמו שמצינו אצל שמואל הנביא (שמואל א׳ טז) ״ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני ויאמר הוי״ה עגלת בקר תקח בידך ואמרת לזבח להוי״ה באתי״, הרי שהקדוש ברוך הוא, בעצמו אמר לו לשנות כדי להציל את עצמו, ולכן כשאדם בא בצרה חס ושלום, מותר לשנות כדי להציל את עצמו ואין זה שקר, והבן למעשה.

מ״א.

צריך שתדע אהובי בני! שכל ענין הצדיק הוא רק להחדיר אמתת מציאותו יתברך בנשמות ישראל, כי הצדיק משחק עם כל אחד כפי דעתו ומוחו, והכל כדי להחדיר בו אמתת מציאותו יתברך, כמובא בדברי רביז״ל (לקוטי מוהר״ן חלק ב׳ סימן צא) שהצדיק מדבר אפילו שיחת חולין עם בני אדם והם חושבים שהוא מספר להם סיפורים, אבל הם לא קולטים שבתוך דיבוריו וסיפוריו מלובש אור גדול מאד, ולכן מי שהוא אוהב כזבים הוא מבזה את הצדיק, היינו שהוא נמשך אחר המתנגדים הרשעים, שהם עצם השקר והכזב, שמתלוצצים מהצדיק האמת המדבר ומספר סיפורים והם בודים כזבים עליו, כאילו הוא סתם מדבר ומספר סיפורים, ובזה הוא מבזה את הצדיק, ולבסוף גם הוא בעצמו נתבזה, וזה שמתאונן דוד המלך (תהלים ד׳) ״עד מה כבודי לכלימה תאהבון ריק תבקשו כזב סלה״, כי הם מבקשים אחר השקר ובודים כזבים על הצדיק, ומזלזלים בכבודו, ואמרו חכמינו הקדושים (מדרש תהלים ד׳ סימן ח׳) שאמר דוד המלך עד מתי אתם מחרפין אותי אחר דברים של הבל וריקנות וכו׳, וראו בחוש שלבסוף כל מתנגדי דוד נתהפכו כשולי קדירה, כמאמרם ז״ל (שבת ל.) באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדירה, והבן למעשה.

מ״ב.

צריך שתדע אהובי בני! שאדם צריך להיות תמיד דבוק בו יתברך ולא יסיח דעתו ממנו יתברך כרגע, ואז אף פעם לא ידבר כזב, וכזב הרבה יותר גרוע משקר, וכמו שכתוב (ישעיה נח) ״לא יכזבו מימיו״, ופירשו המפרשים שהוא בוגד בזולתו, כי המדבר כזב מאמינים לו, ולבסוף מתברר שהוא בגד, וזה הרבה יותר גרוע מזה שאומר שקר, ולכן כל מי שדובר כזבים הוא אובד את העולם הזה ואת העולם הבא, כי הוא עבד על בני אדם, ולבסוף בגד בהם, וזה שכתוב (משלי יט) ״עד שקרים לא ינקה ויפיח כזבים יאבד״, וכתיב (שם כא) ״עד כזבים יאבד״ וגו׳, כי דרך השקר שמשקר את זולתו, אבל כזב הוא בוגד בזולתו, ולכן לבסוף הוא אובד את כל מה שבנה, והבן למעשה.

מ״ג.

צריך שתדע אהובי בני! אשר העיקר הוא להיות דבוק בו יתברך, שרק הוא אמת כמו שכתוב (ירמיה י׳) ״והוי״ה אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם״ ולכן כשהוא אוחז תמיד באמת היינו בו יתברך, על ידי זה ניצול מלשון הרע, כי אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי פאה פרק א׳ הלכה א׳) זה שהוא אומר לשון הרע אינו אומר עד שהוא כופר בעיקר, נמצא כשאוחז במדת האמת שהוא הקדוש ברוך הוא, על ידי זה ינצל מפגם לשון הרע, ועל ידי זה גם תפילתו נתקבלת כמו שכתוב (תהלים קכ) ״בצרתי לי קראתי ויעניני הוי״ה, הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה״ היינו איך הקדוש ברוך הוא, עונה לי בעת צרתי, כשנפשי ניצולה משפת שקר מלשון רמיה, וכשאדם דבוק בו יתברך ואוחז במדת אמת ונזהר מלשון הרע, ונתקבל תפילתו בשמים, אזי כשדנים אותו למעלה, בבית דין של מעלה, דנים אותו לפי זכויותיו, כי למעלה מאד מתחשבים עם אדם שנזהר לא לדבר רע על הזולת, וכל שכן כשדבוק בו יתברך עם אמת, ועוסק בתפלה תמיד, על ידי זה, דנים אותו רק לפי זכויותיו, והבן למעשה.

מ״ד.

צריך שתדע אהובי בני! אשר חכמינו הקדושים אמרו (ברכות נז:) חלום אחד מששים לנבואה, ואין אדם חולם אלא מהרהורי לבו מה שמהרהר ביום, ולכן אם אדם דבוק בו יתברך כל היום, ורק חושב ממנו יתברך, אזי מגלים לו נוראות נפלאות בחלומותיו, עד כדי כך שיש צדיקים שזוכים לשמוע תורה בחלום, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (ברכות נה.) אין מראים לו לאדם אלא מהרהורי לבו, ולכן אם אדם מחדש חידושי תורה ביום, אז גם בלילה בחלום יזכה שמתחדשים לו חידושים חדשים, וכך אדם יכול לדעת על ידי חלומותיו אם לבו אמת עם אלקיו, עם כל זאת אסור להתבלבל אם חולם חלומות רעים, כי כך אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי סנהדרין פרק י׳ הלכה ב׳) אם ראית חלומות וחזיונות קשים קפוץ לשלשה דברים ואת ניצל לתפלה ולצדקה ולתשובה, כי אסור להתייאש בשום פנים ואופן, וכן אמרו חכמינו הקדושים (ברכות י:) אפילו בעל החלומות אומר לו לאדם למחר הוא מת אל ימנע עצמו מן הרחמים, וכן אמרו חכמינו הקדושים (תנחומא נשא) אפילו אדם רואה בחלומו החרב שלופה נתונה על צוארו וקוטע את ירכו, משכים בבקר והולך לבית הכנסת, כי לעולם אסור להתייאש, עם כל זאת, אדם צריך להרגיל את עצמו תמיד לחשוב רק ממנו יתברך, ולהיות דבוק בו, ולצייר בדעתו איך שכל העולם כולו זה אלקותו יתברך, ואז דייקא על ידי חלומותיו ידע אם לבו אמת עם אלקיו, ואמרו חכמינו הקדושים (תנחומא ויצא) חלומות הרשעים לא בשמים ולא בארץ, אבל חלומות של צדיקים בשמים ובארץ, כי הרשעים מסתובבים בעולם הדמיון, והם מנותקים לגמרי ממנו יתברך, ולכן גם חלומותיהם אינו לא בשמים ולא בארץ, מה שאין כן הצדיקים שדבוקים תמיד בו יתברך, אפילו שנמצאים על הארץ, על ידי זה תמיד רואים מראות וחזיונות, והבן למעשה.

מג.

על ידי אמת נצול מלשון הרע גם תפלתו נתקבל. גם כשדנים אותו למעלה, דנים אותו לפי זכויות שלו:

מד.

על ידי חלומות ידע אדם אם לבו אמת עם אלקיו:

מה.

מי שמקים דבורו, יכול לעשות

מ״ה.

צריך שתדע אהובי בני! אשר הדיבור יש לו כח

גדול מאד לטוב או להיפך, ולכן כל מי שזוכה לשמור על דיבורו ואינו משנה דיבורו, על כל הון דעלמא, הדיבור שלו עושה פעולה גדולה בשמים, כי מובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ה') אשר הדיבור היא רשימה של המח, כי מה שנרשם ונעלם במח, נחקק ונרשם בהדיבור, וכשהמוחין זכין על ידי זה נעשין אמרות טהורות, ולכן אם אדם מדביק את נשמתו באין סוף ברוך הוא, ומבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, ושומר על דיבור פיו, על ידי זה הוא יכול לפעול פעולות גדולות בשמים, ולכן אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין צב.) כל המחליף בדיבורו כאילו עובד עבודה זרה, כי אדם אסור לו לשנות בדיבור אם הוא אמר משהו הוא צריך להיות חזק בזה, ואמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא מד.) מי שפרע מאנשי דור המבול ומדור הפלגה, הוא עתיד להפרע ממי שאינו עומד בדיבורו, כל כך חמור מי שמשנה בדיבורו, ולכן מדה טובה מרובה מי שמקיים דיבורו יכול לעשות פעולות גדולות בשמים, והבן למעשה.

פעולות:

מו.
מי שאין לו גאוה נצול משקר:

מז.
מי ששומר את עצמו משחוק של התול, בידוע שהוא איש אמת:

מ"ו.

צריך שתדע אהובי בני! אשר הגאווה הוא אבי אבות הטומאה כי בזה הוא דוחק את רגלי השכינה, כי באמת אדם צריך לבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך ולדעת שאין בלעדו יתברך כלל, כי הכל לכל זה אלקות גמור הוא, דומם צומח חי מדבר זה לבוש לגבי אין סוף ברוך הוא, ולכן תיכף ומיד כשאדם מתגאה הוא מראה כאילו שהוא מציאות בפני עצמו, ואז אומר הקדוש ברוך הוא, שאין אני יכול לדור עמו ביחד כמאמרם ז"ל (סוטה ה.) כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקדוש ברוך הוא, אין אני והוא יכולין לדור בעולם, שנאמר (תהלים קא) "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל", אל תקרי אותו אלא איתו, וכיון שסילק ממנו את השכינה, הרי הוא מדבר שקר, וזה שנאמר (תהלים לא) "תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק בגאוה ובוז" איך בא שאדם מדבר שקר, על ידי שיש בו גאוה והוא מבזה את כולם, והבן למעשה.

מ"ז.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אדם צריך תמיד לצייר בדעתו איך שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל והוא יתברך נמצא ואין בלעדו נמצא, והכל לכל אלקות גמור הוא, ולכן אם רואים אדם שהוא רציני מאד, ושומר את עצמו משחוק של היתול ושל מה בכך, סימן שהוא איש אמת, כי אמת זה הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (ירמיה י') "והוי"ה אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם" וגו' וכיון שאדם מכניס בעצמו ידיעות אלו כל החיים שלו זה כבר חיים אחרים לגמרי, וזה שאמר הנביא (ירמיהו ט') "ואיש ברעהו יהתלו ואמת לא ידברו" וגו' כי הרגע שעושים צחוק והיתול מהזולת סימן שלא מדברים אמת, כי באמת מי שתמיד מצייר בדעתו אשר אין בלעדו יתברך כלל והוא יתברך נמצא ואין בלעדו נמצא, אז האדם מאד מפחד תמיד ממנו יתברך, וזה שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות לא.) אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, שנאמר (תהלים קכ"ו) "אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה" אימתי, בזמן שיאמרו בגוים הגדיל הוי"ה לעשות עם אלה. אמרו עליו על ריש לקיש, שמימיו לא מלא שחוק פיו בעולם הזה מכי שמעה מרבי יוחנן רביה, ולכן אם רואים אדם ששומר את עצמו משחוק של היתול ושל מה בכך, סימן שהוא איש אמת ודבוק בהקדוש ברוך הוא, והבן למעשה.

מ״ח.

צריך שתדע אהובי בני! אשר העולם הזה נקרא שמאל, ועולם הבא נקרא ימין, ומובא בזוהר (קרח קעו.) מאן דעביד ימינא שמאלא, ושמאלא ימינא, הא איהו כאילו חריב עלמא. תא חזי אהרן ימינא. ליואי שמאלא. קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא, בגין כך אתענש, ולא עוד אלא דאשתכח ביה לישנא בישא ואתענש בכלא, היינו כי עולם הבא הוא כולו רוחני, גילוי עצם אלקותו יתברך, שזה ימין חסד, ועולם הזה הוא כולו גשמי, מלא עוביות שנעלם ונסתר אלקותו יתברך, שזה שמאל גבורה, ועיקר עבודת בר ישראל לעשות גם מהעולם הזה עולם הבא, היינו גילוי אלקותו יתברך, שעושה משמאל ימין ואז מתאחדים העולם הזה ועולם הבא יחד, ימין ושמאל, אך קרח רצה להחליף ולעשות גם מעולם הבא שמאל, כי אמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה יח) קרח מין היה שכפר בעיקר, ולכן היה עונשו קשה מאד, עד שנבלע באדמה תכלית הארציות והגשמיות, כי הוא רצה להפריד בין עולם הבא לעולם הזה, ולא עוד אלא שכפר בעולם הבא, שרצה שהכל יהיה שמאל, ולכן כשרואים אחד הוא איטר יד, צריכים לדעת שבגלגול הקודם היה שקרן, כמו קרח, שרצה להחליף בין ימין לשמאל, ולכן כשבא עוד פעם לעולם נעשה איטר יד, כי מראה בידיו שהוא היה שקרן כי נחלף לו בין ימין לשמאל, וזה (תהלים קמד) ״אשר פיהם דיבר שוא וימינם ימין שקר״ מאחר שדיבר שוא אזי נעשה איטר יד, שגם ידיו הם שוא, השמאל נעשה ימין, והימין שמאל, והבן למעשה.

מח.

מי שהיה שקרן מגלגול העבר, על ידי זה כשנתגלגל, נעשה אטר יד:

מט.

מי ששומר את עצמו ודובר תמיד אמת, כאלו עשה שמים וארץ ואת הים ואת כל אשר בם:

נ.

השקר אינו אלא בפיו, אבל לא בכתב:

מ״ט.

צריך שתדע אהובי בני! אשר הקדוש ברוך הוא, נקרא אמת, כמו שכתוב (ירמיה י) ״והוי״ה אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם״ ואמרו חכמינו הקדושים (יומא סט:) חותמו של הקדוש ברוך הוא, אמת, וכל העולם כולו עומד רק על מדת האמת, ואמרו (מדרש בראשית א׳ סימן ד׳) מתחילת ברייתו של עולם ראש דברך אמת, ולכן כל מי שזוכה להיות דבוק בו יתברך, ומכניס בעצמו תמיד את אמתת מציאותו יתברך, הרי זה נדבק באמת, וכאילו עשה שמים וארץ ואת הים ואת כל אשר בם כי כל הבריאה עומדת רק על אמת, וזה שהתורה הקדושה מתחילה בראשית׳ ברא׳ אלקים׳ סופי תיבות אמ״ת, כי כל הבריאה כולה עומדת רק על אמת, והרב הקדוש מטשערין הביא רמז בפסוק (תהלים קמו) ״עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם השומר אמת לעולם״, כי מי ששומר עצמו משקר ולעולם אומר אמת, על ידי זה הוא עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם, כי כל הבריאה עומדת רק בזכותה, והבן למעשה.

נ.

צריך שתדע אהובי בני! אשר רביז״ל אמר (שיחות הר״ן סימן רלז) שהדיבור יש לו כח גדול מאד, לטוב או להיפך, ולכן בזה שאדם מדבר שקר הוא גורם פגם לנפשו ואמר רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן נא) שאי אפשר לדבר שקר אלא עד שיעכר את דמיו, ולכן גם השקר זה העיקר על ידי הדיבור כי כשמדבר שקר הוא מתרחק מהקדוש ברוך הוא, וכמובא בדברי רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן ט׳)

על ידי שקר הוא מסלק את הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (שמות כ׳) ״לא תשא את שם הוי״ה לשוא״ כי על ידי שוא מסלק את הקדוש ברוך הוא, וכתיב (תהלים קא) ״דובר שקרים לא יכון לנגד עיניו״ כי על ידי דיבור שקר הוא מרחק ממנו את הקדוש ברוך הוא, וכמו שכתוב (שמות כג) ״מדבר שקר תרחק״ על ידי שאדם מדבר שקר הוא מתרחק מהקדוש ברוך הוא, כי הדיבור יש לו כח גדול מאד, ומזיק להנפש אם הוא מדבר שקר, כי הדיבור הוא הנפש של האדם, כמו שכתוב (בראשית ב׳) ״ויהי האדם לנפש חיה״ ותרגומו ״והות באדם לרוח ממללא״, כי זה מעלת האדם יותר מבעל חי שיש לו דיבור, והדיבור הוא נפשו, כמו שכתוב (שיר השירים ה׳) ״נפשי יצאה בדברו״ ולכן השקר שפוגם בנפש האדם הוא רק כשמוציא מפיו שאז הדיבור עושה רושם על נפשו, וצריכים מאד מאד לשמור על זה, לא לדבר שקר שעל ידי זה הוא מעלים ומסתיר ממנו אמת אמתת מציאותו יתברך, והוא פוגם מאד בנפשו, והבן למעשה.

נ״א.

צריך שתדע אהובי בני! אשר כל מה שכתוב בתורה ובנביאים ובדברי חכמינו הקדושים הכל מדיוק בדקדוק רב מאד, ואף שיש דברים שלא יכולים להבין את זה, עם כל זאת צריכים לזכור מה שאמרו חכמינו הקדושים (תמיד כט.) אמר רבי אמי דברה תורה לשון הבאי, דברו נביאים לשון הבאי, דברו חכמים לשון הבאי. דברה תורה לשון הבאי, דכתיב (דברים א׳) ״ערים גדולות ובצורות בשמים״ בשמים סלקא דעתך? אלא גוזמא. דברו חכמים לשון הבאי, הא דאמרן תפוח והשקו את התמיד בכוס של זהב. דברו נביאים לשון הבאי, דכתיב (מלכים א׳ א׳) ״וכל עם הארץ מחללים בחלילים״ וגו׳ ״ותבקע הארץ לקולם״. ופירש רש״י, דברה תורה לשון הבאי: כאדם שרוצה לחזק דבריו. ובגמרא (חולין צ:) אמרו לשון הואי, ופירש רש״י, לשון הואי: לשון הדיוט שאינו מדקדק בדבריו ומוציא בפיו דבר שאינו ולא שיתכון לשקר אלא לא דק. עם כל זאת הכל כדי לסבר את האוזן כדי שיהיה לנו איזה השגה להבין בגשמיות, אבל באמת כל מה שחכמינו הקדושים אמרו זה ככה, ובפרט כי היום רואים לפי התפתחות החכמות שהכל יכול להיות כי מה שלא הבינו לפני הרבה דורות היום רואים בחוש שחכמינו הקדושים צדקו, וכל דבריהם אמת ויציב ונכון, והבן למעשה.

נא.
דברו תורה ונביאים וחכמים בלשון הבאי:

חלק שני

א.
על ידי שקר דבריו אינם נשמעים. גם על ידי שקר מאלמן, חס ושלום, כמה נשים:

חלק שני

א.

צריך שתדע אהובי בני! אשר מדת השקר זה הכי גרוע, כי השקר מרחק את האדם מהקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (שמות כג) ״מדבר שקר תרחק״ השקר מרחק מהקדוש ברוך הוא, והרגע שאדם רחוק מהקדוש ברוך הוא, דיבוריו אינם נשמעים, כי עיקר שלימות הדיבור זה רק על ידי אמונה פשוטה בו יתברך, וכשאדם חזק באמונה, אז הדיבור שלו נשמע ונתקבל והנה הדיבור נקרא מלכות, כמובא (תיקוני זוהר בהקדמה) מלכות פה, וגם האשה נקראית מלכות, ולכן אם אדם פוגם בדיבורו, הוא פוגם במידת המלכות שלו, וגורם לאלמן את אשתו, כי כשמדברים רק אמת, אז נעשה ייחוד בין שמים

לארץ, שזה "בראשית' ברא' אלקים' את השמים ואת הארץ" סופי תיבות אמ"ת שזה יחוד בין איש לאשה, אבל הרגע שאדם מדבר שקר, הוא גורם להפריד בין שמים לארץ בין איש לאשתו, ויכול להביא לאלמן את אשתו רחמנא ליצלן, ולכן צריכים מאד מאד להזהר לא לדבר שום שקר, שלא יגרום לעצמו צרות חס ושלום, והבן למעשה.

ב.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אין עוד דבר שמגלה את אמתת מציאותו יתברך כמו מדת האמת, כי אמת הוא שמו של הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (ירמיה י') "והוי"ה אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם" ואמרו חכמינו הקדושים (שמות רבה פרשה לח סימן א') על הפסוק (תהלים קיט) "לעולם הוי"ה דברך נצב בשמים" אמר דוד כשם שאתה אמת שנאמר (ירמיה י') "והוי"ה אלקים אמת" כך דברך אמת שנאמר "לעולם הוי"ה דברך נצב בשמים", אל תאמר בשמים אלא כשמים, כשם שמתחלה גזר ונעשו שמים וכו' עיין שם. נמצא שכל קיום השמים הוא על ידי אמת, וכמו שפירש הבעל שם טוב הקדוש, על פסוק זה, "לעולם הוי"ה דברך נצב בשמים" שהדיבור שאמר הקדוש ברוך הוא, (בראשית א') "ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים" וגו', "ויקרא אלקים לרקיע שמים" וגו', עדיין הדיבור הזה נצב בשמים ומקיים את השמים ושמי השמים, נמצא כשאדם מדבר רק אמת, ונמשך אחר האמת, על ידי זה נתגלה יחודו יתברך בעולם, וזה "בראשית' ברא' אלקים' את השמים ואת הארץ" סופי תיבות אמ"ת, כי כבר בתחילת הבריאה שברא הקדוש ברוך הוא, את השמים ואת הארץ, נחתם אמ"ת, נמצא על ידי אמת נתגלה יחודו בעולם, וכן אמרו (בראשית רבה פרשה א' סימן ד') רבי יצחק פתח (תהלים קיט) "ראש דברך אמת" וגו', אמר רבי יצחק מתחלת ברייתו של עולם "ראש דברך אמת", "בראשית ברא אלהים" (ירמיה י') "והוי"ה אלהים אמת", "ולעולם כל משפט צדקך", שכל גזרה וגזרה שאתה גוזר על בריותיך הן מצדיקין עליהם את הדין ומקבלין אותו באמונה, ואין כל בריה יכולה לומר שתי רשויות בראו העולם, וידברו אלהים אין כתיב כאן אלא וידבר אלהים, ויאמרו אלהים אין כתיב כאן, אלא ויאמר אלהים, בראשית בראו אלהים אין כתיב כאן, אלא ברא אלהים, נמצא כשבר ישראל מקבל על עצמו כל הבא עליו, ויודע ועד אשר הכל ממנו יתברך, הוא חוזר על תחילת הבריאה, שהיה "ראש דברך אמת" הדיבור שאמר הקדוש ברוך הוא, "בראשית ברא אלקים" הוא כבר אמת, כי זה סופי תיבות אמ"ת, וכשבר ישראל מצדיק עליו את הדין ומקבל הכל באמונה ובאמת, ויודע אשר בכל תנועה ותנועה שם אלופו שעל עולם ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, על ידי זה נתגלה יחודו יתברך בעולם, והבן למעשה.

ב.
על ידי אמת נתגלה יחודו בעולם:

ג.
כשאתה רואה שקרן, תדע, שגם המנהיג של האיש הזה שקרן:

ג.

צריך שתדע אהובי בני! אשר מובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ח') שצריכין לחפש ולבקש מאד אחרי מנהיג אמיתי להתקרב אליו, כי כל מנהיג ומנהיג יש לו בחינת רוח נבואה, וגם עכשיו, שבטלה הנבואה, אף-על-פי-כן בהכרח שיהיה להמנהיג בחינת (במדבר י"ד) "רוח אחרת" מה שאין נמצא בשאר ההמון, שעל-ידי-זה זכה להיות מנהיג כי בלא זה, מפני מה יזכה זה דייקא להיות מנהיג ולא אחר, אך באמת כל מנהיג ומנהיג של ישראל יש לו בחינת רוח אחרת, כי המנהיג הוא בחינת (במדבר כ"ז) "איש אשר רוח בו" וגו' (שם)"אשר יוציאם ואשר יביאם", כי המנהיג המוציא והמביא את ישראל, בודאי יש לו בחינת רוח אחרת, אשר מחמת זה נעשה הוא דייקא מנהיג לישראל, וזה הרוח אחרת שיש להמנהיג הוא בחינת רוח-הקדש,

רוח-נבואה, אף-על-פי שעכשיו אין נמצא רוח-נבואה, רוח-הקדש ממש, אף-על-פי-כן בודאי יש לו בחינת רוח אחרת, הנמשך מן הקדושה, מה שאין נמצא בשאר ההמון, שזהו גם-כן בחינת רוח-הקדש אף-על-פי שאינו רוח-הקדש ממש לידע עתידות, אף-על-פי-כן הוא בבחינת רוח-הקדש, רוח-נבואה ועל-ידי בחינת הרוח-הקדש שיש להמנהיג האמיתי שהוא בחינת רוח-נבואה, על-ידי-זה כל המתקרבים אליו-נתחזק ונתתקן אצלם האמונה האמיתית דקדושה, כי כל מי שזוכה להתקרב למנהיג האמתי, על-ידי התקרבותו אליו נתתקן ונתברר אצלו בחינת המדמה, על-ידי בחינת הרוח-נבואה של המנהיג כי עיקר תיקון המדמה הוא על-ידי בחינת רוח-נבואה ועל-ידי תיקון המדמה נתתקן ונתברר האמונה הקדושה, על-כן כל המתקרבים למנהיג אמתי, זוכין לאמונה ישרה דקדושה, אבל באמת צריכין לחפש ולבקש מאד מאד אחר מנהיג אמתי כזה, וצריך לבקש מאד מהשם יתברך, שיזכה להתקרב למנהיג אמיתי, כדי שיזכה לאמונה אמיתית בשלימות כי כשמתקרבין, חס ושלום, למנהיג של שקר, על-ידי-זה באין, חס ושלום, לאמונות כוזביות, כי מנהיג של שקר הוא בחינת נביא השקר, בחינת "רוח שקר" (מלכים-א כ״ב) ועל-ידי-זה אדרבא, נתקלקל המדמה, ובאים לאמונות כוזביות כי עיקר תיקון האמונה היא על-ידי בחינת רוח-נבואה שיש להמנהיג האמתי, שעל-ידי-זה נתברר המדמה, ועל-ידי-זה נתתקן האמונה, אבל בלא בחינת נבואה אין המדמה ברור ומתקן, ואזי המדמה מערב ומבלבל את האדם באמונות כוזביות, וזה בחינת זוהמת הנחש כי ערוב ובלבול המדמה, שמערב ומבלבל באמונות כוזביות, זה בחינת זוהמת הנחש כי כל המנחשים והקוסמים כולם הם על-ידי כח המדמה, שאינו מבורר ומתוקן, שמערב ומבלבל אותם באמונות כוזביות של שטות ושקר שהם זוהמת הנחש ועל-כן ישראל שעמדו על הר סיני-פסקה זוהמתן (שבת קמ״ו) כי שם זכו כולם לנבואה, על-ידי משה רבינו, רבן של כל הנביאים, שהיה מנהיג האמיתי שלהם ועל-ידי-זה נתברר ונתתקן המדמה אצלם, וזכו לאמונה שלימה בהשם יתברך, ועל-כן פסקה זוהמתן, זוהמת הנחש, שהוא אמונות כוזביות, כי זכו לשלימות אמונה הישרה דקדושה על-ידי בירור המדמה, שזכו על-ידי רוח-נבואה]וענין בירור וזיכוך המדמה, עד שזוכים לאמונה ברורה ומזוככת, היינו שרואה בעיניו את אמתת מציאותו יתברך, זה סוד חידוש העולם, היינו שמרגיש איך שהקדוש ברוך הוא, מחדש את הבריאה בכל יום ובכל שעה ובכל רגע ממש[כי עיקר חידוש העולם, דהיינו לידע שהעולם מחודש, והשם יתברך ברא את העולם ברצונו, הוא תלוי באמונה, כי על-ידי שכל אי אפשר להבין חידוש העולם, ועל-כן האפיקורסים כופרים בזה, מחמת שאי אפשר להבין זאת בשכל, כי עיקר חידוש העולם הוא רק על-ידי אמונה, כי אנו מאמינים שהוא יתברך ברא את העולם מחדש, כי באמת חידוש העולם היה על-ידי בחינת אמונה, כמו שכתוב (תהלים ל״ג) "וכל מעשהו באמונה" נמצא שעיקר חידוש העולם תלוי באמונה. נמצא מי שאין לו אמונה בו יתברך, ודובר שקר, סימן שהוא רחוק מהצדיק האמת שהוא המנהיג היכול לברר ולזכך את המדמה, שיזכה להרגיש את הקדוש ברוך הוא שנמצא פה, כי כשאדם זוכה להיות מקורב אל צדיק ומנהיג אמיתי המזכך ומברר את המדמה שלו, על ידי זה, הוא מרגיש תמיד את אמתת מציאותו יתברך, וזוכה לחידוש העולם, שמרגיש איך שהקדוש ברוך הוא מחדש בכל יום ובכל שעה ובכל רגע את הבריאה, ועל כן הוא לא ידבר אף פעם שקר, כי הקדוש ברוך הוא, נמצא פה, ולכן אם רואים שקרן, סימן שגם המנהיג של האיש הזה שקרן, היינו שהוא באמת לא מקורב אל הצדיק והמנהיג האמיתי, אלא הוא בעצמו חי בדמיון שנדמה לו שהוא מקורב אל הצדיק האמת, כי אם הוא מדבר שקר סימן שהוא לא מקורב אל המנהיג האמיתי, ואפילו שהוא אומר וכן מחזיק את עצמו מקורב אל המנהיג האמיתי, עם כל זאת אם הוא מדבר שקר סימן שהוא מטעה את עצמו, כי הוא לא מקורב אל הצדיק והמנהיג האמיתי, כי אם היה מקורב אליו באמת, היה זוכה לבירור וזיכוך האמונה, והיה מרגיש תמיד חידוש

העולם, ולא היה מדבר שקר, וזה (משלי כט) "משל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים" כי זה תלוי בזה, כי המנהיג השקרן, הוא לא יכול לברר ולזכך את האמונה של המקורבים שלו, כי הוא בעצמו שקרן, ועל ידי זה כל משרתיו ותלמידיו הם רשעים, ומדברים שקר, ואם תאמר שאחד אומר שהוא מקורב אל הצדיק והמנהיג האמיתי, ואף על פי כן הוא מדבר שקר? סימן שהוא מטעה את עצמו וחי בדימיון, כי הוא בכלל לא מקורב אל הצדיק והמנהיג האמיתי, כי אם הוא היה מקורב אליו לא היה מדבר שקר, ולכן כשרואים אחד שמדבר שקר וקורא את עצמו על שם הצדיק והמנהיג האמיתי, סימן שזה בעצמו שקר, ושורה בדימיון, כי אם היה באמת מקורב אל הצדיק האמיתי המזכך את המדמה, וזוכים לבירור האמונה, עד שמרגישים חידוש העולם, אז אף פעם לא היו מדברים שקר, כי מי שמרגיש את אמתת מציאותו יתברך, הוא לא מפחד מאף אחד ואומר מה שיש לו להגיד, והבן למעשה.

ד.

צריך שתדע אהובי בני! אשר השקר היא המדה הכי מגונה, וזה מביא את האדם אחר כך לכל העבירות שבעולם, כי הרגע שאדם מתיר את עצמו לומר ולדבר שקר, הוא מגלה עריות, והוא שופך דמים, כי על ידי השקר הוא מורה היתר לעצמו בעניני גילוי עריות, וכן בענין שפיכות דמים, ואם זה לא מספיק שהוא חוטא בעצמו בגילוי עריות ושפיכות דמים, עוד זאת שהוא מכשיל את הכשרים בגילוי עריות ושפיכות דמים, ומראה להם היתר מן התורה, וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה לב סימן א') על הפסוק (תהלים ה') "תאבד דוברי כזב איש דמים ומרמה יתעב הוי"ה" מדבר בדואג ואחיתופל, דוברי כזב הן ודיבורן, רבי פנחס אמר, הן ומדברותיהן, איש דמים ומרמה, זה התיר גילוי עריות ושפיכת דמים, וזה התיר גילוי עריות ושפיכות דמים שנאמר באחיתופל (שמואל ב טז) "בוא אל פילגשי אביך" ושפיכות דמים דכתיב (שם) "ואבא עליו והוא יגע ורפה ידים" וכתיב (שם) "והכיתי את המלך לבדו" וזה התיר גילוי עריות ושפיכת דמים, נחמן בריה דרבי שמואל בר נחמני, אמר לשאול, וכי יש אישות לדוד הלא מורד במלכות הוא וחשוב כמת, ועכשיו התיר קונעתו ועשה אותו זיטויטוס, וכאילו הוא מת ודמו מותר ואשתו מותרת, עמד שאול ונתן מיכל אשת דוד על פיו לפלטי בן ליש, ושפיכת דמים, דכתיב (שמואל א כב) "ולא אבו עבדי שאול המלך לשלוח יד בכהני הוי"ה" אבל דואג הרגן שנאמר (שם) "ויסב דואג האדומי ויפגע בכהני הוי"ה". רואים מזה שעל ידי לימודי שקר שהיה בדואג ואחיתופל התירו גילוי עריות ושפיכות דמים, ועוד מראים היתר מן התורה, וכך מתנהג היום רחמנא לישזבן שעומדים רשעים ארורים קלי דעת וחולקים על צדיקים קדושים, ומתירים גילוי עריות על ידי שמוסרים אותם למלכות ומונעים להתחתן בגיל צעיר, ולא מקררים את רשעותם, עד שמוסרים למלכות ומתירים את דם הצדיקים לגמרי, אוי להם ואוי לנפשם, ואשרי מי שמתרחק מרשעים ארורים כאלו, מוסרים משוקצים, המתירים עריות ושפיכות דמים, כי הם עוד מראים היתר מן התורה על מעשיהם המתועבים, והבן למעשה.

ד.

על ידי שקר בא לידי גלוי עריות ושפיכות דמים, וגם מכשיל את הכשרים בגלוי עריות ושפיכות דמים, ומראה התר מן התורה:

ה.

מי שאינו משנה בדבורו, הוא יכול להשפיל הגבוהים ולהגביה השפלים:

ה.

צריך שתדע אהובי בני, מי שמרגיל את עצמו לדבר תמיד אמת, ונזהר מאד לא לשנות את דיבורו, הוא

יכול להשפיל הגבוהים, אלו שמחזיקים את עצמם למשהו, וכן יש בכוחם להגביה את השפלים, כי אמת היא חותמו של הקדוש ברוך הוא, כמאמרם ז"ל (שבת נה.) חותמו של הקדוש ברוך הוא, אמת. וכיון שאדם מחזיק את עצמו בו יתברך, על ידי זה ממילא כל אלו הגבוהים והמתנשאים, נופלים לפניו, כי מרגישים את עצמם ככלום לפניו, ומזה בא שיש לאיש כשר הדבוק בו יתברך הרבה מתנגדים, כי על ידו הם מתבטלים בעיני עצמם, ולכן לא בחינם שחולקים עליו, מה שאין כן כל אלו השפלים בדעתם, מקבלים חיזוק עצום ממנו, ולכן הם אוהבים אותו, וזה שאמר הנביא, (יחזקאל יז) "כי אני הוי"ה השפלתי עץ גבה הגבהתי עץ שפל הובשתי עץ לח והפרחתי עץ יבש אני יהוה דברתי ועשיתי" והוא על דרך שכתוב (דברים כ') "כי האדם עץ השדה" ולכן מי שנכלל לגמרי בו יתברך, על ידי זה נתקיים אצלו, "השפלתי עץ גבוה" זה שמחזיק את עצמו למשהו, ומתנשא על זולתו, הוא נשפל ונתבטל מגודל האמת שיש בצדיק, ולהיפך "הגבהתי עץ שפל" כי מקבל ממנו התחזקות, ולכן כל מי שנזהר שאינו משנה בדיבורו, כי מאחר שהוא דבוק בו יתברך בשום פנים ואופן לא ישנה את מה שאמר, כי הוא דובר אמת בלבבו, כמאמרם ז"ל (מכות כד.) "ודובר אמת בלבבו" כגון רב ספרא, שלא שינה את דיבורו, כמו שפירש רש"י, בשאלתות דרב אחא (שאילתא לו) והכי הוה עובדא דרב ספרא היה לו חפץ אחד למכור ובא אדם אחד לפניו בשעה שהיה קורא קריאת שמע ואמר לו תן לי החפץ בכך וכך דמים ולא ענהו מפני שהיה קורא קריאת שמע כסבור זה שלא היה רוצה ליתנו בדמים הללו והוסיף אמר תנהו לי בכך יותר לאחר שסיים קריאת שמע אמר לו טול החפץ בדמים שאמרת בראשונה שבאותן דמים היה דעתי ליתנם לך. ולכן מי שמחזיק במדריגא כזו הוא יכול להשפיל את הגבוהים ולהגביה את השפלים. וזה שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות טז:) רב ספרא בתר צלותיה אמר הכי: יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתשים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, ובין התלמידים העוסקים בתורתך, בין עוסקין לשמה בין עוסקין שלא לשמה. וכל העוסקין שלא לשמה, יהי רצון שיהו עוסקין לשמה. כי דייקא מי שדובר אמת ואינו משנה בדיבורו, יש לו כח להשפיל הגבוהים ולהגביה השפלים, כי זה כל תפילתו שיהיה שלום בין התלמידים, שאלו לא יתנשאו, ואלו לא יושפלו, והבן למעשה.

ו.
מי שאינו מדבר אחד בפה ואחד בלב, אינו מתירא מטביעת מים:

ז.
האמת מביא שובע:

ו.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אדם צריך להיות תמיד דבוק בו יתברך, ולא להסיח דעת ממנו יתברך כרגע, ואז כשאדם רק חושב ממנו יתברך, ומצייר לפני עיניו אשר מלא כל הארץ כבודו נמצא פה אתו עמו ואצלו, על ידי זה אף פעם לא ידבר אחד בפה ואחד בלב, כי מי שמרגיש שהקדוש ברוך הוא נמצא ואין בלעדו נמצא, על ידי זה פיו ולבו שווים ואינו מתירא משום דבר שבעולם, ובפרט מטביעת ים, כי רוחניות חיות אלקות נקרא ים כמאמרם ז"ל (רות רבה פרשה ג' סימן ג') עולם זה דומה לים ועולם שבאת ממנו דומה ליבשה, היינו שעולם הבא נקרא ים שזה ים החכמה, ולכן אם אדם חזק מאד באמונה בו יתברך ויודע שאין בלעדו יתברך כלל, ופיו ולבו שווין, הוא יכול להכנס בתוך ים החכמה ולא יטבע, והבן למעשה.

ז.

צריך שתדע אהובי בני, אשר עיקר הרעבון שבא לאדם, הוא רק מחמת מחלוקת ומריבות שיש בין בני אדם, ועיקר המחלוקת הוא מחמת ריחוק מהאמת, כי באמת אם אדם רק מסתכל על התכלית הנצחי, ואיך שההכרח לצאת מזה העולם, וחבל

על כל יום ועל כל שעה ועל כל רגע שאדם מבטל על הבל וריק, אז בישוב הדעת הזה שהיה לו אזי אף פעם לא היה רב עם אף אחד, כי חבל לבטל את הזמן היקר בהבל וריק, וזהו אמת לאמיתו, היינו א׳ מ״ת ״אהיה מת״ ואז כשאדם יודע ידיעות אלו אז אף פעם לא היה רב עם אף אחד, וזה (תהלים קמז) ״השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך״ ופירש רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן לט) הרעב בא מחמת מחלוקת, ואמר (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן נו) כי שלום תלוי בדעת, לפי הגדלת הדעת כן נתרבה השלום, וכשנתרבה הדעת, נתרבה השלום, ואז יש פרנסה בניקל, וזה ״השם גבולך שלום״ אם יהיה בגבולך שלום, אזי ״חלב חיטים ישביעך״ יהיה לך שובע שלא יחסר לך שום דבר, ולכן האמת מביא שובע.

ח.
השלשול והעצירות בא על ידי שקר:

ט.
על ידי אמת בא הקיא:

***

ח.

צריך שתדע אהובי בני, אשר האדם צריך תמיד להיות דבוק בו יתברך, וזה שלימות האמת לא להסיח דעת כרגע ממנו יתברך, שרק הוא אמת, כמו שכתוב (ירמיהו י׳) ״והוי״ה אלקים אמת הוא אלקים חיים ומלך עולם״ ולכן אם אדם הוא דבוק תמיד בו יתברך, אז אפילו בשעה שאוכל יודע שגם המאכל הוא אלקות, כמו שכתוב (דברים ח׳) ״כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי הוי״ה יחיה האדם״ כי בפנימיות המאכל יש אלקות המחיה ומהווה ומקיים את המאכל הזה, והוא צריך לאכול את המאכל הזה כדי להעלות המאכל לשרשה, את החיות אלקות שנמצא בתוך המאכל שמחיה ומהווה את המאכל הזה, ולכן אמר רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן ס״ב) שעל ידי אכילתן של ישראל נעשה יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, אפין באפין, בסוד (רות ב׳) ״ויאמר בועז לרות לעת האוכל גשי הלום״ כי דייקא בשעת אכילה נעשה יחוד בין קודשא בריך הוא ושכינתא, כי בועז זה היסוד, בו עז, בו תוקפא, ורות זה המלכות, וכשבר ישראל אוכל באופן כזה, אז גם הגשמיות של האוכל נתעלה ונעשה רוחני, ומעלה את ניצוצות הקדושה, ולהיפך אם אדם אוכל כזולל וסובא ואינו שם לב אשר בתוך המאכל יש אלקות, הרי כל המאכל היא כמו קיא צואה, ולכן מי שהולך בדרך שקר שהוא היפך האמונה, משם בא לו קלקול הקיבה ויש לו שלשול או עצירות, והבן למעשה.

ט.

צריך שתדע אהובי בני, אשר אמרו חכמינו הקדושים (שבת קל״ח:) דבר הוי״ה זה הקיא, וידוע אשר דבר הוי״ה זה אמת, ולכן כל מי שמדבר רק אמת, הוא מקרב את הגאולה, כי אמרו חכמינו הקדושים (שבת נה.) חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת, וכיון שאוחז באמת שהיא הקדוש ברוך הוא, על ידי זה בא הקיא, וזוכה לגאולה, והבן למעשה.

א.

צריך שתדע אהובי בני! כשמכניסים אורחים ונותנים להם אכילה שתיה לינה, צריכים גם לדבר עמהם דיבורי אמונה והשגחה פרטיית, כי לא בחינם הם באו להתאכסן אצלך, כי בוודאי זיכה אותך הקדוש ברוך הוא, עם אורחים האלו, כדי שתוכל לדבר עמהם דיבורי השגחה פרטית, דיבורי אמונה, אשר דבר זה מאד מאד יקר בעיניו יתברך, כי צריך שתדע שהכל לכל מושגח ממנו יתברך, ודבר גדול דבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, ולכן אם דייקא האורח הזה בא אליך לאכול או לישון, סימן שאתה צריך עכשיו לדבר אתו דיבורי אמונה, ולחזק אותו לעודד אותו ולשמח אותו, אשר זה חלק גדול מהכנסת אורחים, כי עובר על כל האדם בזה העולם צרות ויסורים, ומכאובים רבים, ואנשים מסתובבים שבורים ורצוצים, מלאים קושיות וספיקות עליו יתברך, ונכנס בלבבם עקמומיות וקושיות אחריו יתברך, וכשבר ישראל מחזק אותם ומדבר על לבם דיבורי אמונה, דיבורי התחזקות ומשמח אותם, אין מעלה יותר גדולה מזו, ולכן מי שאין מכניס אורחים, בזה מחזיק ידי מרעים, שלא יחזרו בתשובה. כי עיקר התכלית להכניס אורחים בבית הוא גם לדבר עמהם דיבורי אמונה והשגחה פרטיית, ובזה עושה עבודתו של אברהם אבינו, כמאמרם ז"ל (בראשית רבה פרשה מ"ט סימן ד') אברהם היה מקבל את העוברים ואת השבים, משהיו אוכלים ושותים אמר להם ברכו, אמרו ליה מה נאמר, אמר להם אימרו ברוך אל עולם שאכלנו משלו. כי לימד את כולם אשר יש אל עולם, אל אחד, שמחייה ומהווה ומקיים את כל הבריאה כולה, ואפילו את האוכל שאוכלים זה רק ממנו יתברך, כי החדיר אמונה פשוטה בכל האורחים שלו, ורק על ידי זה היה לו שייכות עם בני אדם, לדבר עמהם גילוי אלקות, וכן אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה מג סימן ה') אברהם היה מקבל את העוברים ואת השבים ומשהיו אוכלין ושותין הוה אמר להון בריכו, אמרו ליה מה נאמר, אמר להון ברוך אל עולם שאכלנו משלו, אמר לו הקדוש ברוך הוא, אני לא היה שמי ניכר בבריותי והיכרתה אותו בבריותי מעלה אני עליך כאילו אתה שותף עימי בבריאת העולם, והבן למעשה.

א.

מי שאין מכניס אורחים, בזה מחזיק ידי מרעים, שלא יחזרו בתשובה.

ב.

עיר שאין בה הכנסת אורחים באים לידי גלוי עריות, ועל-ידי גלוי עריות בא עליהם הריגה.

ב.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אין עוד דבר יותר חשוב בעולם כמו מצוות הכנסת אורחים, עד שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קכ"ז) גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב (בראשית יח) "ויאמר אדנ"י אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר" וגו', ומצינו בפלגש בגבעה כתיב (שופטים י"ט) "וישב ברחוב העיר ואין איש מאסף אותם הביתה ללון" ולבסוף קרה "ויתעללו בה כל הלילה" וגו' עד שנהרגו על ידי זה רבבות מבני ישראל, ומבני בנימין, רואים מזה שבעיר שאין בה הכנסת אורחים לבסוף באים לידי גילוי עריות כמו בפילגש בגבעה, ואחר כך בא עליהם הריגה שהרגו זה בזה, וכמעט נכלה שבט מישראל, והבן למעשה.

ביאורי הכנסת אורחים המדות

ג.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אנחנו מוצאים אצל אלישע הנביא שהשונמית אמרה אל בעלה (מלכים ב׳ ד׳ ט׳) "הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עובר עלינו תמיד נעשה נא עלית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה והיה בבואו אלינו יסור שמה ויהי היום ויבא שמה ויסר אל העליה וישכב שמה" ואחר כך כתיב "ויאמר גיחזי אבל בן אין לה ואישה זקן ויאמר קרא לה ויקרא לה ותעמוד בפתח ויאמר למועד הזה כעת חיה את חובקת בן" הרי שלך לפניך שבגלל שהשונמית היתה רגילה להכניס אורח טוב כמו אלישע זכתה שבירך אותה עם בן, כי מצוות הכנסת אורחים היא גדולה מאד, עד שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קכ״ז) גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה, ואמרו חכמינו הקדושים (ברכות נ׳) כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ומהנהו מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מקריב תמידין, ולכן כשבר ישראל מכניס אורחים בזכות זה אשתו תפקד עם בן, ואשרי מי שמארח תלמידי חכמים בתוך ביתו שאז הברכה תהיה מצויה בתוך ביתו, והבן למעשה.

ד.

צריך שתדע אהובי בני! שבזה שמכניסים אורח בביתו צריך להיות אצלו שמחה גדולה כמו שנכנס עכשיו בתוך השבת ובאמת ראו דבר זה אצל אנשי שלומינו היקרים שהיו נזהרים מאד מאד בענין הכנסת אורחים, כי רביז״ל בשעה שהקריא את ספר הנשרף לפני מוהרנ״ת ז״ל והוא כתבה, ואחר כך נשכח ממנו הכל, והיה רגיל לומר שרק שתי דברים הוא זוכר ממה שהיה כתוב שם. א׳ מענין מעלת הכנסת אורחים שאין לתאר ולשער את גודל המצוה הזאת, ובפרט הצעת המטה בעצמו לאורח. ב׳ בענין סעודת ראש חודש שמסוגל לבנים, (ועל זה אמר מוהרנ״ת ז״ל איני זוכר אם מי שאין לו בנים בזכות סעודת ראש חודש יהיה לו בנים או שיהיה לו הצלחה עם הבנים, וסיים מוהרנ״ת ז״ל ואני אומר שרביז״ל התכוון על שניהם, שבזכות סעודת ראש חודש יהיה לו בנים, ויהיה לו הצלחה עם הבנים) על כל פנים מצוות הכנסת אורחים זה מאד מאד חשובה בשמים, והיו אנשי שלומינו רגילים כשהיה בא עליהם אורח, שהיו משחיזין את הסכין כמו שמשחיזין לכבוד שבת, וכן דאגו שיהיה לו סעודה כסעודת שבת [ועיין זוהר (עקב רע״ב.) וארח רזא בעל הבית בוצע. דא עמודא דאמצעיתא דאיהו קו האמצעי. ובשבת צריך לבצוע משני ככרות דאינון ה׳ ה׳. בעל הבית דא ו׳ דאמצעיתא, וכו׳ עיין שם שמדמה אורח לשבת וכו׳. ועיין תיקוני זוהר (תיקון מ״ז) וצדיק איהו בשבת כאורח. דאתי ואזיל בכל שבת ושבת, עיין שם. ועיין (שבת קי״ט.) רבה בר רב הונא איקלע לבי רבה בר רב נחמן, קריבו ליה תלת סאוי טחיי. (ופירש רש״י רקיקין, טחין פניהן בשומן אליה או בשמן.) אמר להו מי הוה ידעיתון דאתינא? אמרו ליה מי עדיפת לן מינה, (ופירש רש״י, כלום אתה חשוב לנו מן השבת לכבוד שבת הכנסום, ולא היינו יודעים שתבא.) הרי שקישר הכנסת אורחים כהכנסת שבת, והבן למעשה.

ג.
הכנסת אורחים מזכה את האשה לבנים.

ד.
הכנסת אורחים כהכנסת שבת.

ה.
המארח תלמיד-חכם בתוך ביתו

ה.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אמרו חכמינו הקדושים (ברכות י׳:) כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו

ומהנהו מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאילו מקריב תמידין. וגילה לנו רביז״ל סודן של דברים (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן כח) כי יש אלפין נפולין היינו אלופו של עולם נפול וירוד ואין בני אדם שמים לב איך שבכל פרט מפרטי הבריאה יש שם אלקות, כי בלא אלקותו יתברך לא היה להדבר קיום כלל, כי בכל פרט ופרט מעסקי עולם הזה שם גנוז אלופו של עולם, וכמאמר הבעל שם טוב הקדוש זי״ע על פסוק (שמות ט״ו) ״א׳מר א׳ויב א׳רדוף א׳שיג א׳חלק שלל״ שיש חמשה אלפי״ן מהחמשה פרצופים שהסטרא אחרא שהוא האויב של האדם רוצה לתפוס ולהשיג אותו ולחלק את השלל שהם הניצוצי קדושה שיש בכל נשמה והם רוצים לינוק מזה ולחלק ביניהם את השלל הזה, ועל ידי שאדם מכניס תלמידי חכמים בתוך ביתו הוא מתקן את האלפי״ן הנפולין, כי התלמידי חכמים הם דבוקים בו יתברך, והם תמיד מוצאים את אלופו של עולם בכל פרט מפרטי הבריאה, ועל ידי זה הם מעלים ומחזירים את הניצוצות הקדושים לשרשם, וזה סוד קרבן תמיד שהיה כבש דייקא, כמו שכתוב (שמות כט) ״את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים״ וכבש זה סוד אלופו של עולם כמו שכתוב (ירמיה יא) ״ואני ככבש אלוף״ שהוא אלופו של עולם, ולכן דייקא כשאדם זוכה להכניס ולארח תלמיד חכם בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב קרבן תמיד, כי זה התלמיד חכם מוצא את אלופו של עולם בכל מקום, והבן למעשה.

מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב תמידין.

ו.
גדולה הכנסת אורחים מהשכמת בית המדרש והקבלת פני שכינה.

ו.

צריך שתדע אהובי בני! שמצות הכנסת אורחים להכניס אורחים הגונים בתוך ביתו, זה עולה על הכל, עד כדי כך שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קכ״ז.) אמר רבי יוחנן גדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש, דקתני מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש. ורב דימי מנהרדעא אמר יותר מהשכמת בית המדרש, דקתני מפני האורחין והדר ומפני בטול בית המדרש. כי הרבה פעמים אדם מונע את עצמו להכניס אורח, מפני שאומר שצריך להכנס לבית הכנסת, ובין כך האורח אין לו איפה להיות, והוא נשאר בחוץ בלי קורת גג, ובלי אוכל, והוא עייף וייגע, ורעב וצמא, ומכל שכן כשהאורח הוא איש צדיק הדבוק בו יתברך, לזאת אומר כשבא אליך אורח, ובפרט אורח תלמיד חכם צדיק הדבוק בו יתברך, תעזוב עכשיו את הכל, ותקבל את האורח בסבר פנים יפות, ותציע לו מטה לישון, ותכין לו אוכל לאכול, אשר מצוה זו עולה על כל המצוות, ואפילו מקבלת פני השכינה, כמאמרם ז״ל (שם) אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב (בראשית יח) ״ויאמר אדנ״י אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר וגו׳. שאברהם אבינו ביקש מהקדוש ברוך הוא שיחכה לו ולא יעבור ממנו עד שירוץ קודם לקראת האורחים ויכניסם לביתו, רואים מזה את מעלת מצוות הכנסת אורחים, שאפילו התגלות השכינה נמצאת אצלו, עם כל זאת אמר אברהם אבינו להקדוש ברוך הוא תחכה עד שאני יכניס את האורחים, ודבר זה נחוץ מאד לדעת בחיי יום יום, כי הרבה פעמים בא אורח אל אדם והוא שולח אותו במה בכך, ואפילו שיש לו תירוצים אמיתיים, שהוא צריך לרוץ לבית המדרש או שהשכינה אצלו, עם כל זאת אצלו יתברך יותר חשוב שיקרב את האורח, וכך נהגו הרבה צדיקים קדושים, והבן למעשה.

ז.

צריך שתדע אהובי בני! אדם צריך לראות שתמיד יארח אצלו תלמידי חכמים, כדי שבני ביתו וילדיו יראו מה זה תלמיד חכם, וילמדו ממנו, ואמרו חכמינו הקדושים (פסחים נ"א.) כיון דלא שכיחי רבנן גבייהו ככותים דמו. ופירש רש"י, ככותאי דמי, דכיון דלא גמירי, ולאו מקום תורה הוא סרכי מילתא. כי הרגע שמכניסים אורחים תלמידי חכמים, על ידי זה בני ביתו ובניו יש להם ממי ללמוד, והוא תועלת גדול מאד, כי כשבני ביתו ובניו רואים הנהגות תלמידי חכמים, גם הם יתנהגו כך, אבל אם לא שכיח בביתם תלמידי חכמים, הרי הם דומים כמו כותיים, שזלזלו במצוות, והבן למעשה.

ז.
כיון דלא שכיחי רבנן גביהו ככותיים דמי.

חלק שני

א. על-ידי הכנסת-אורחים אימתו מטלת על הבריות.

ב. סגלה להחזיר לאשה וסתה על-ידי הכנסת אורחים.

ג. על-ידי קדושת השם יתברך

חלק שני

א.

צריך שתדע אהובי בני! שמי שעוסק במצוות הכנסת אורחים על ידי זה השכינה שורה אצלו תמיד, ולכן אימתו מוטלת על הבריות, כמאמרם ז"ל (בראשית רבה פרשה מ"ח סימן י"ד) והוא עומד עליהם ולהלן אמר נצבים עליו אלא עד שלא יצא ידיהם נצבים עליו, כיון שיצא ידיהם והוא עומד עליהם, אימתו מוטלת עליהם מיכאל מירתת גבריאל מירתת, כי כל כך חשוב בעיניו יתברך מצוות הכנסת אורחים, עד שאפילו מלאכי מעלה מרתתין ממנו, כי לעזור להזולת זה מאד מאד חשוב בעיניו יתברך ודבר זה אפילו מלאכי מעלה אינם יכולים להראות, ולכן כל מי שעוסק במצוות הכנסת אורחים לעזור להזולת, אזי אימתו מוטלת על הבריות, מרוב גילוי שכינה שמאיר בו, והבן למעשה.

ב.

צריך שתדע אהובי בני! אם האשה מאבדת את וסתה, עצתה להכניס אורחים, שזה מה שנאמר אצל שרה (בראשית י"ח) "חדל להיות לשרה אורח כנשים" ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה מ"ח סימן י"ז) האשה הזו כל זמן שהיא ילדה יש לה וסתות ואני אחרי בלותי היתה לי עדנה עידונים; ופירשו המפרשים, עידונים, היינו זמן וסת נדתה, וכן כתיב (ישעיה ל"ג) "שבת עובר אורח" ודרשו על זה חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה נ"ו סימן ט') אין אברהם מקבל את העוברים ואת השבים, שנאמר "שבת עובר אורח" היך דאת אמר "חדל להיות לשרה ארח כנשים", היינו תיכף ומיד כשהפסיק אברהם לקבל את העוברים ואת השבים כבר הפסיק להיות לשרה ארח כנשים, היינו שנפסק הימנה וסת נדתה, רואים מזה שזה תלוי בזה, כפי שאדם מכניס אורחים, כך האשה מקבלת את וסתה, ולכן הוא דבר גדול מאד להכניס אורחים שעל ידי זה אם נפסק לאשתו וסתה שיוחזר אליה, והבן למעשה.

ג.

צריך שתדע אהובי בני! כשבר ישראל מוסר את נפשו אליו יתברך והוא מוכן ומזומן כל רגע להוציא את נפשו עבורו יתברך, על ידי זה התנשאות של ראשי הדור בתוקף ועוז, כי רק הם ראשי הדור

אוחזים בזה למסור את נפשם עבורו יתברך בכל יום ובכל שעה ובכל רגע, ולכן כשגם בר ישראל מוכן למסור את נפשו על קדושת שמו יתברך, על ידי זה הוא מרגיש גדולת ראשי הדור שהם הצדיקים שהם חיים בזה, ולכן אז ההתנשאות של ראשי הדור בעיניהם בתוקף ועוז, ועל ידי זה נחשב בעיני כל המצוה של הכנסת אורחים, כי אמרו חכמינו הקדושים (שבת קכ"ז.) גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב (בראשית י"ח) "ויאמר אדנ"י אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר" וגו'. אמר רבי אלעזר בא וראה, שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם, מדת בשר ודם אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך, ואילו בהקדוש ברוך הוא כתיב ויאמר אדנ"י אם נא מצאתי" וגו'; כי אברהם אבינו מסר את נפשו לגלות ולפרסם את אמתת מציאותו יתברך לכל בריה, וזה עשה על ידי שהכניס אורחים, ונתן להם לאכול, ואחר כך צוה להם לברך את הקדוש ברוך הוא, ולימדם את דרכו יתברך, ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה מ"ג סימן ז') אמר לו הקדוש ברוך הוא, אני לא היה שמי ניכר לבריותי והיכרת אותי בבריותי מעלה אני עליך כאילו אתה שותף עמי בברייתו של עולם; והרגע שנעשה שותף להקדוש ברוך הוא בברייתו של עולם, על ידי זה הלומדים תורה לשמה זוכים שהלכה כמותם, כי הם נכללים בו יתברך, והבן למעשה.

ההתנשאות של ראשי-הדור בתוקף ועוז, ועל-ידי זה נחשב בעיני כל המצוה של הכנסת-אורחים, ועל-ידי זה הלומדים זוכים שהלכה כמותם.

ביאורי אהבה המדות

אות אהבה

א.

כשאין אהבה בין בני אדם, על-ידי זה הם הולכי רכיל, ועל-ידי רכילות באים לליצנות, ועל- ידי ליצנות הם דוברים שקר.

ב.

על-ידי שנאה בא בהלות, ועל-ידי שנאה בא שריפה.

ג.

על-ידי אהבת השם יתברך נשמר

א.

צריך שתדע אהובי בני! אשר עיקר השלימות בזה העולם, שיהיה אהבה בין בני אדם, כי כל בר ישראל הוא חלק אלוק ממעל, ולכן צריכים לאהוב את כל בר ישראל כנפשו, מצד חלק אלוק שיש בו, ואז כשנתברר לאדם אשר כל אחד הוא חלק אלוק ממעל, על ידי זה אף אחד לא ידבר על הזולת, ולא יתלוצץ ממנו, כי מאחר שיודע שהוא כסא לאלקותו יתברך, ועל ידי זה יהיה זהיר לא לדבר שקר, ולכן להיפך כשאין אהבה בין בני אדם, כי אין אחד רוצה להכיר שיש בכל אחד נקודת חיות אלקותו יתברך על-ידי זה הם הולכי רכיל, שאחד מדבר על השני, ועל-ידי רכילות באים לליצנות, כי הרכילות שאחד מרכל על השני זה מביא אותו שיתלוצץ מהזולת, כי נעשה זול בעיניו, ועל ידי ליצנות שאחד עושה מהשני הם דוברים שקר. והוא כבר לא מפחד להגיד שקר, וזה שאמר הנביא (ירמיהו ט׳) ״איש מרעהו השמרו ועל כל אח אל תבטחו כי כל אח עקוב יעקב וכל רע רכיל יהלך, ואיש ברעהו יהתלו ואמת לא ידברו למדו לשונם דבר שקר״ שאחד צריך לשמור מרעהו, ואסור לבטוח אפילו על אחיו, כי הרגע שאדם נכנס ברע, הוא הולך רכיל, ועושה ליצנות ממנו, ואחר כך מדבר שקר, ואינו יודע מה זה לדבר אמת, ולכן צריכים מאד לשמור על מדת אהבה שיאהוב איש את רעהו, מצד רוחניות חיות אלקות שיש בו, ועל ידי זה ינצל מהכל, והבן למעשה.

ב.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אם אדם מכניס בעצמו שנאה לשנוא את הזולת, אז תמיד נופל עליו בהלות ופחדים רבים, כי מי שאוהב את כל בר ישראל כנפשו על ידי זה הוא תמיד מיושב, ואין לו שום עסק עם אף בריה שבעולם, ועל כן לא באים עליו שום בהלות ופחדים כלל אבל להיפך מי שמלא שנאה ושונא את זולתו, על ידי זה הוא מבוהל ומבולבל תמיד, כי הוא חושב מחשבות איך לנקום בזולתו, ועל כן באים עליו תמיד בהלות שהוא מפחד מה יעשה לו וכן על ידי שנאה בא שריפה, כי כמו שהוא רוצה תמיד מרוב רוגזו וכעסו על זולתו לכלות אותו כמו כן בא עליו בפועל ממש אש, וגורם לו שריפה רחמנא ליצלן, ועל כן אהובי בני צריכים להזהר מאד מאד לא לשנוא את שום בר ישראל, כי מלבד שעובר על לאו של (ויקרא י״ט) ״לא תשנא את אחיך בלבבך״ עוד זאת בא עליו רחמנא ליצלן בהלות ופחדים, והוא אינו מיושב בדעתו, ועוד גורם לעצמו שיבוא אצלו שריפה חס ושלום, ולכן אשרי האדם שמוציא ממנו כל מיני שנאה על הזולת, ואוהב את כל בר ישראל כנפשו, והבן למעשה.

ג.

צריך שתדע אהובי בני, אשר עיקר השלימות להגיע בזה העולם שיאהוב את השם יתברך בין בטיבו ובין בעיקו, בין שהולך לו בטוב, ובין שהולך לו ברע,

תמיד יאהב את הקדוש ברוך הוא אהבה אמיתית כמובא בזוהר (הקדמה דף יא:) פקודא למרחם בר נש למאריה כדקא יאות וכו', רחימו דאקרי שלים ההוא דהוי בתרין סטרין בין בדינא בין בטיבו. ותקונא דארחוי דרחים ליה למאריה. כמה דתנינן אפילו הוא נטיל נשמתך מינך. דא איהו רחימו שלים דהוי בתרין סטרין וכו', ומי שזוכה לאהוב את השם יתברך באופן זה, על ידי זה נשמר נפשו מכל מיני פגעים רעים, כי מאחר שמדבק את עצמו בו יתברך בתכלית הדביקות, ואוהב את הקדוש ברוך הוא בתכלית האהבה, ולא איכפת לו משום דבר, בין שהולך לו בטוב ובין שהולך לו בהיפוך, הוא תמיד אוהב את הקדוש ברוך הוא, כמובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ד') על הפסוק (דברים ו') "ואהבת את הוי"ה אלקיך" בין שבא עליך במדת הרחמים שזה הוי"ה ובין שבא עליך במדת הדין שזה אלקי"ם, הוא תמיד אוהב אותו יתברך בחינת "ואהבת", אז על ידי זה נפתח לו אורו יתברך, וזוכה לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ועל ידי זה נשמר נפשו מכל מיני פגעים רעים, שאף אחד לא יכול להזיק לו, כי הוא תמיד דבוק בו יתברך בין בעליה ובין בירידה, בין בטוב ובין ברע, כי הוא ממשיך בעצמו את אמתת מציאותו יתברך, ועל ידי זה נפשו נשמרת מכל רע, והבן למעשה.

הנפש מכל פגעים רעים.

ד.

כשתשוב בתחלה על עוונותיך, תוכל לבוא לאהבת השם יתברך.

ד.

צריך שתדע אהובי בני, אשר הכל לכל אין סוף ברוך הוא, כי כל הבריאה כולה הוא עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, בלבוש הזה אשר למראה עיניו, כי הכל רק לבוש לגבי האין סוף ברוך הוא, אבל בפנימיות הכל אלקות, ודבר זה אי אפשר לבעל בחירה להבין כל זמן שהוא מלובש בלבוש הגשמי והחומרי, ובפרט מי שחטא על ידי זה עשה מחיצה בינו לבין הקדוש ברוך הוא, כמו שכתוב (ישעיה נ"ט) "כי אם עונתיכם היו מבדילים בינכם לבין אלהיכם וחטאותיכם הסתירו פנים מכם" ואמרו על זה חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו פרק י"ח) עשה אדם דרכים מכוערין ודברים שאינן ראוין מעשיו מרחיקין אותו מאצל השכינה, שנאמר "כי אם עונותיכם היו מבדילים"; הרי שלך לפניך תיכף ומיד כשאדם עושה מעשים מכוערים נתרחק מהשכינה, ונכנס בו קושיות וספיקות ועקמומיות עליו יתברך, ולכן כשבר ישראל שב בתשובה שלימה אל הקדוש ברוך הוא, והוא מבקש ומתחנן על נפשו שימחול לו על כל מה שפגם, ומקבל על עצמו בקבלה חזקה שלא יחזור אל הרע שעשה, על ידי זה יוכל לבוא לאהבת השם יתברך לאהוב את הקדוש ברוך הוא, כי תיכף ומיד כשאדם חוזר בתשובה, על ידי זה הוא מוריד מעצמו את כל המסכים המבדילים בינו לבין הקדוש ברוך הוא, כי באמת הכל לכל אלקות גמור הוא, ולמה אין האדם זוכה לראות את זה, אין זה אלא מפני מעשיו המגונים שעשה, שעל ידי זה גרם לעצמו מחיצה ומסך שמבדיל בינו לבין הקדוש ברוך הוא, ולכן קשה לו לבוא לאהוב את השם יתברך, אבל כששב בתשובה שלימה על עוונותיו, על ידי זה מוריד ממנו את כל המסכים המבדילים בינו לבין השם יתברך, וזוכה להרגיש את אמתת מציאותו יתברך, ואז יוכל לאהוב את עצמו עמו יתברך, כמובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"ג) ככל שיורד מהאדם הלבושים כן יכול לאהוב את עצמו עמו יתברך, כי עכשיו כביכול הקדוש ברוך הוא מלובש בלבושים, ואי אפשר לראותו ולהרגישו, אבל תיכף ומיד כשיורד הלבושים, על ידי זה יכול לאהוב את עצמו עמו יתברך, והבן למעשה.

ה.

צריך שתדע אהובי בני, אשר כלל נשמות ישראל הם קומה אחת שלימה, ולכן הם צריכים להחזיק את עצמם ביחד, ועיקר הגלות מחמת הפירודים שיש בין נשמות ישראל, כי זה מראה על חסרון אמונה, ואמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ד') שעיקר הגלות הוא רק מחמת חסרון אמונה, כי המאמין האמיתי שמאמין שהכל ממנו יתברך, אז אף פעם לא יהיה בגלות, אלא יהיה דבוק בו יתברך ויאהב את כל בר ישראל כנפשו, וזה השלימות שאדם צריך להגיע לזה, שיראה מכל דבר רק את אלוקותו יתברך וידע אשר כלל נשמות ישראל הם קומה שלימה, ולכן צריכים לאהוב את כל בר ישראל, כי הם חלק אלוקי ממעל, ואמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה פרשה כ' סימן ו') אמר הקדוש ברוך הוא (על בלעם) רשע שבעולם כתיב על ישראל (זכריה ב') "כי הנוגע בכם כנוגע בבבת עינו" ואתה הולך ליגע בהם ולקללם תצא עינו שנאמר (במדבר כ"ב) "שתום העין" לקיים כל הנוגע בהם כנוגע בבבת עינו; ומי שזוכה לאהוב את כל בר ישראל כנפשו סימן שהוא אוהב את הקדוש ברוך הוא, אבל בשלימות אינו אוחז בזה רק הצדיק הגדול במעלה נוראה ונפלאה מאד מאד שהוא מוסר את נפשו עבור כלל נשמות ישראל, ומתפלל בעדם, ולכן שמו נשאר לדורות וכולם אוהבים אותו, כי הוא מתפלל במסירות נפש על נשמות ישראל, וזהו שנאמר אצל דוד המלך (שמואל א' י"ח) "וכל ישראל ויהודה אהב את דוד כי הוא יוצא ובא לפניהם" וכתיב (שם י"ט) "וישם את נפשו בכפו" נמצא שדוד המלך מסר את נפשו בשביל עם ישראל, והוא תמיד יצא ובא לפניהם בכל המלחמות, והתפלל בעדם, ולכן כולם אהבו אותו, ושמו הקדוש וספרו התהלים שהתפלל על כלל נשמות ישראל, נשאר לדורי דורות, כמו כן צדיק האמת שמוסר את נפשו עבור נשמת ישראל ומתפלל עבורם במסירות נפש, הכל אוהבים אותו, ואף שבחייו כולם מכפישים את שמו ומדברים עליו כל דבר אסור, כמו שהיה אצל דוד המלך שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי שקלים פרק ב' הלכה ה') אין דור שאין בו ליצנין כדורו של דוד מה היו פרוצי הדור עושין היו הולכין אצל חלונותיו של דוד אומרין לו דוד, דוד אימתי יבנה בית המקדש אימתי בית הוי"ה נלך, והיה דוד אומר אף על פי שמתכוונין להכעיסני יבא עלי אם לא הייתי שמח בדבריהם דכתיב (תהלים קכ"ב) "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך"; אף על פי כן לא מועיל שום דבר, כי כל אלו שהיו חולקים על דוד ומתלוצצים ממנו לא נשאר זכר מהם, ומדוד נשאר שמו הקדוש, וכן ספרו שכל כלל נשמות ישראל עוסקים בזה בכל יום, כמו כן צדיק קדוש הדבוק בו יתברך, ומתפלל על עם ישראל במסירות נפש, אפילו ששופכים את דמו בחייו, אף על פי כן שמו הקדוש נשאר לדורי דורות בקדושה, וכולם אוהבים אותו, ועוסקים בספריו הקדושים, והבן למעשה.

ה.

מי שמתפלל על ישראל במסירת-נפש, הכל אוהבין אותו.

ו.

על-ידי אהבה בא התחזקות.

ו.

צריך שתדע אהובי בני! אשר עיקר התכלית בזה העולם הוא להגיע למדריגה כזו, שיאהב את עצמו עמו יתברך, וכמובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"ג) ככל שיורד הלבושים מהאדם וזוכה להרגיש את אמתת מציאותו יתברך כמו כן הוא יכול לאהוב את עצמו עמו יתברך, ומובא בזוהר הקדוש (ואתחנן רס"ג:) פקודא לאהבה והא אוקימנא רחימו דקודשא בריך הוא דבעי בר נש לרחמא ליה רחימו סגי כאברהם דרחים ליה לקודשא בריך הוא בכמה רחימו ומסר גופיה ונפשיה לגביה. מכאן אוליפנא מאן דרחים ליה לקודשא בריך הוא, איהו מקיים עשר אמירן עילא ותתא, עיין שם. ובזה שאדם

אוהב את הקדוש ברוך הוא, אפילו שעובר עליו מה שעובר, זה עיקר התחזקותו, ולכן על ידי אהבה שהאדם אוהב את הקדוש ברוך הוא, אפילו שעובר עליו מה שעובר על ידי זה בעצמו יזכה להתחזק, כי אין עוד התחזקות יותר גדולה מזו כמו מדת האהבה שהאדם אוהב את הקדוש ברוך הוא, וזה היה מדריגת אברהם אבינו, שאהב את המקום ברוך הוא אפילו שנתנסה עשרה נסיונות קשים ומרים, עם כל זה מרוב אהבה שאהב אותו יתברך, זה היה התחזקותו, אשרי מי שבא למדריגה זו, והבן למעשה.

ז.

כשתחזק את האדם בעבודת השם יתברך, הוא יאהב אותך.

ח.

על-ידי אמירת הלל בקול גדול, זוכים לאהבת השם יתברך.

ז.

צריך שתדע אהובי בני! אשר רביז"ל אמר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ט) טוב הכל חפצים לשמוע, ולכן אם תחזק את האדם בעבודת השם יתברך ותדבר על לבו, אז יאהב אותך מאד, כי אף אחד אינו מעוניין לשמוע ביקורת ותוכחה, כי על כל אחד עובר בזה העולם צרות ויסורים, ומרירות ומכאובים, והרפתקאות, עליות וירידות, ולכן אמר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ח') אף על פי שתוכחה הוא מצוה גדולה, עם כל זאת לא כל אחד יכול להוכיח, כי אם התוכחה לא הולכת בדרך אהבה, הוא רק מעורר את הרע של האדם, וגורם לו שיתרחק יותר, כי עיקר התוכחה הוא תוכחת משה רבינו שהוכיח את ישראל אחרי שעשו את העגל הכניס בהם ריח טוב, כמאמרם ז"ל (שבת פ"ח:) מאי קרא (שיר השירים א) "עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו" אמר רב ועדיין חביבותא היא גבן, דכתיב "נתן" ולא כתב הסריח; נמצא שתוכחתו של משה היה רק בדרך התחזקות, שחיזק את נשמות ישראל אפילו שעשו את העגל שהיה כלול מעבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, אמר להם "עדיין חבבותא גבן" היינו הכרוז שהכריז רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ע"ח) אין שום יאוש בעולם כלל, אין דבר כזה להתייאש, ולכן לא בחינם שכלל ישראל חזרו בתשובה מאהבה, כי אם מחזקים את האדם בעבודת השם יתברך, הוא יאהב אותך, וזה שאמר החכם מכל אדם (משלי ט') "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך" ופירשו המפרשים, כשאתה מוכיח את אדם אל תאמר לו תוכחה, שהוא לץ, ואז הוא ישנא אותך, אלא תוכיח אותו, חכם כמוך יכול להגיע למדריגות כל כך גדולות ולמה לא תיקח את עצמך בידיך, אז יאהב אותך מאד, נמצא כשמוכיחים את האדם בדרך אהבה ומחזקים אותו שלבל יפול, אז הוא יאהב אותך מאד מאד, והבן למעשה.

ח.

צריך שתדע אהובי בני! אשר עיקר ההלל הוא להודות ולהלל ולשבח את הבורא יתברך שמו, ואי אפשר להלל ולשבח אותו יתברך אלא על ידי שיש בו אהבה, ולכן כשאדם אומר הלל בקול גדול, בזה הוא מגלה את פנימיות לבבו, שהוא אוהב את השם יתברך, ולכן זה דבר גדול מאד להיות רגיל להלל ולשבח את הקדוש ברוך הוא, שזה מכניס באדם אהבה אליו יתברך, ובאמת אם היה אדם מכיר בניסו איזה נסים הקדוש ברוך הוא עושה אתו בכל יום, היה תמיד אומר הלל והודאה להקדוש ברוך הוא, וזה היה מכניס בו אהבה גדולה שיאהב את הקדוש ברוך הוא, ורואים שעיקר עבודת הס"מ הוא רק לשבור את האדם, ולהכניס בו דיכאון פנימי, כאילו אף פעם הקדוש ברוך הוא לא עזר לו, ועל ידי זה הוא מכניס בו ספיקות ועקמימיות עליו יתברך, עד כדי שנאה רחמנא לישזבן, שרואים שיש בני אדם שמסתובבים עם קושיות על הקדוש ברוך הוא, ונכנס בהם כביכול שנאה כלפי מעלה, וכל זה מפני שלא רוצים להכיר את הנסים והנפלאות שהקדוש

ברוך הוא עושה עם כל אדם בכל יום ובכל שעה ובכל רגע, וכמאמרם ז"ל (נדה ל.) לעולם אפילו בעל הנס אינו מכיר בניסו; כי באמת הקדוש ברוך הוא עושה נסים עם כל אדם, בכל רגע ממש, כמאמרם ז"ל (שמות רבה פרשה כ"ד סימן א') בא וראה כמה נסים עושה הקדוש ברוך הוא עם האדם והוא אינו יודע שאלולי היה אוכל פת כשהיא חיה היתה יורדת בתוך מעיו ומשרטת אותו אלא ברא הקדוש ברוך הוא מעין בתוך גרגרתו שהוא מוריד את הפת בשלום; ואמרו חכמינו הקדושים (ילקוט תהלים רמז תתע"ה) אין לישראל מה שישלמו להקדוש ברוך הוא אלא הודיה בלבד; נמצא שבזה שאדם אומר הלל ובפרט בקול רם שכולם ישמעו, על ידי זה נכנס בו אהבה גדולה להקדוש ברוך הוא, וכן אמרו חכמינו הקדושים (מדרש שוחר טוב תהלים י"ח) לא כל מי שהוא אומר שירה אומר, אלא כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה בידוע שמוחלין לו כל עוונותיו; רואים מכל זה כשבר ישראל אומר הלל ושירות ותשבחות להקדוש ברוך הוא, נכנס בו אהבה גדולה אליו יתברך, ומוחלים לו על כל עוונותיו, ולכן הוא דבר גדול מאד, להיות רגיל לומר הלל בקול רם, ועל ידי זה יכנס בו אהבה גדולה להקדוש ברוך הוא, והבן למעשה.

ט.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אדם צריך לבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ותמיד רק יחשוב ממנו יתברך, ויהיה בטול ומבוטל אל עצם עצמיות אלקותו יתברך ואז יאהוב את כל בר ישראל, ועל ידי זה יומשך עליו אור גדול ונורא מאד, כי כלליות נשמות ישראל הם צינורות להמשיך את אלקותו יתברך אל זה העולם, כי יש אצל כל בר ישראל נקודה מה שאין בחבירו כמובא בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"ד), ועל ידי שהאדם אוחז במדריגה זו, אזי אף פעם לא ישנא את שום בר ישראל, ולא יהיה לו שום שנאת חנם, כי עיקר השנאת חנם בא רק מחמת כפירות ואפיקורסות, שמפרידים את האדם הזה ממנו יתברך, וכן רואים בחוש כשאחד שונא את הזולת על לא דבר, הוא אפילו לא ראה אותו וכבר מדבר עליו ושונא אותו, שזה נקרא שנאת חנם, למה אתה שונא את הזולת שאתה אפילו לא מכיר אותו, ואתה לא ראית אותו, ולכן כשבר ישראל נזהר לא לשנוא שום בריה, ובפרט שנאת חנם, על ידי זה כשיקים עליו איזה גבר אלים, הוא יפול תחתיך, ויהיה מוכן להתפשר עמך, והבן למעשה.

ט.

כשתהא נזהר משנאת חנם, אזי כשיהיה לך איזהו משפט עם אלם שאינו רוצה לפשר עמך, על-ידי זה יתפשר עמך.

י.

מי שנזהר משבועת שקר, בודאי לא יעבר על "לא תקם ולא תטר".

י.

צריך שתדע אהובי בני! אשר ידוע מדברי חכמינו הקדושים את חומר העוון של שבועת שוא ושקר, כי אפילו לשבוע על אמת החמירו מאד מאד חכמינו הקדושים (תנחומא מטות) המועל בשבועות כופר בהקדוש ברוך הוא ואין לו מחילה לעולם, ומכל שכן כשאחד נשבע על שקר אמרו חכמינו הקדושים (ויקרא רבה פרשה ו' סימן ג') דברים שאין האש שורפן, שבועת שוא מכלתן; ואמרו (תנא דבי אליהו רבא פרק כ"ו) כל הרגיל בשבועת שוא ובשבועת שקר, הרי זה כאילו עובד עבודה זרה, ואינו עושה קורת רוח לפני מי שאמר והיה העולם, ואינו מקבל עליו מלכות שמים שלימה, ואינו נוחל את חיי עולם הבא; ולכן כל מי שנזהר משבועת שקר על ידי זה

הוא נדבק באין סוף ברוך הוא, ולא יעבור על לאו של לא תקום ולא תטור, כי מאחר שהוא מבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ויודע שכל מה שעובר עליו בין בגשמי ובין ברוחני זה ממנו יתברך, אזי אין לו תערומות על אף אחד, ומכל שכן שאינו נוקם ונוטר, ובתיקונים אמרו (תיקון ס״ט דף קי״ח) ווי לון לבני נשא דנפקין מפומייהו מילולין ואומאין לשיקרא, טב לון דלא ייתי לעלמא, (אוי להם לבני אדם שמוציאים מפיהם דיבורים ושבועות שקר, טוב להם שלא באו לעולם) כל כך החמירו בשבועת שקר, כי על ידי זה הוא עוקר את עצמו ממנו יתברך ואז גורם לעצמו רעות וצרות רבות, ותמיד יש לו מחלוקת עם בני אדם והוא נוקם ונוטר, אבל תיכף ומיד כשנזהר משבועות בכלל, ומכל שכן משבועת שוא, אז נכון לבו יהיה שיזכה להיות בטול ומבוטל אל האין סוף ברוך הוא, ושום דבר בעולם לא יוכל לשבור אותו, ולא יצא לריב עם אף אחד, ומכל שכן שלא ינקום את נקמתו על שום בריה, והבן למעשה.

יא.

צריך שתדע אהובי בני! אשר חכמינו הקדושים אמרו (בבא קמא פב.) חמשה דברים נאמרו בשום, משביע, ומשחין, ומצהיל פנים, ומרבה הזרע, והורג כנים שבבני מעיים, ויש אומרים מכניס אהבה ומוציא את הקנאה. וכן הוא בירושלמי (מגילה פרק ד׳ הלכה א׳) עזרא התקין שיהו אוכלין שום בלילי שבתות שהוא מכניס אהבה ומוציא תאוה; רואים מזה איך שחכמינו הקדושים נתנו עצה לאהבה שיאכל שום, והבן למעשה.

יב.

צריך שתדע אהובי בני! אשר אין עוד דבר חשוב אצלו יתברך כמו אדם שעובד את הקדוש ברוך הוא באהבה, עד שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה לא.) גדול העושה מאהבה יותר מן העושה מיראה, שזה תלוי לאלף דור, וזה תלוי לאלפיים דור, הכא כתיב: (שמות כ׳) ״לאלפים לאהבי ולשומרי מצותי״ והתם כתיב (דברים ז׳) ״ולשומרי מצותיו לאלף דור״; כי שומר הוא מצד יראה, ואמרו (זוהר וירא קי״ב:) בשעתא דבר נש רחים ליה לקודשא בריך הוא. קודשא בריך הוא רחים ליה בכל מה דאיהו עביד. ונטיר ארחוי. כמה דאת אמר (תהלים קכ״א) ״הוי״ה ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם״; הרי שלך לפניך גודל מעלת מדת אהבה שאדם אוהב את הקדוש ברוך הוא, כי בשעה שאדם אוהב את הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא אוהב אותו, ואוהב את כל מה שהוא עושה, ושומר את דרכו, והבן למעשה.

יא.
השום מסוגל לאהבה.

יב.
העובד מאהבה זכותו מגן עד אלפים דור.

יג.
במקום שעושין תנאים [תנאי] או איזה כריתות ברית, השם יתברך שם הוא.

יג.

צריך שתדע אהובי בני! אשר חכמינו הקדושים אמרו (שבת פ״ח.) מאי דכתיב (בראשית א) ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, ה״א יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. והתורה והקדוש ברוך הוא אחד הם, כמובא בזוהר (שמיני לה:) זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא יהיב לון אורייתא קדישא חדוותא דכלא חדוותא דקודשא בריך הוא ואטיילותא דיליה דכתיב (משלי ח) ואהיה

שעשועים יום יום ואורייתא כלא חד שמא קדישא איהי דקודשא בריך הוא, ובאורייתא אתברי עלמא דכתיב (שם) ואהיה אצלו אמון אל תקרא אמון אלא אומן. ובאורייתא אתברי בר נש הדא הוא דכתיב (בראשית א) ויאמר אלהים נעשה אדם; רואים מזה שבתוך הבריאה ובתוך האדם נמצא הקדוש ברוך הוא, והכל נברא על תנאי, אם יקבלו ישראל את התורה הרי יש לעולם קיום, לפי זה בכל מקום שיש תנאים או כריתות ברית השם יתברך שם הוא, כי הקדוש ברוך הוא כרת ברית עם העולם שיהיה להם קיום רק אם ישראל יקבלו את התורה, נמצא שבתוך הבריאה כולה מצוי הקדוש ברוך הוא, וכן במקום שעושים תנאים היינו כשמחברים זוג או בני אדם עושים כריתות ברית ביניהם, צריכים לדעת ששם נמצא השם יתברך, וזה שכתוב (דברי הימים א' י"א) "ויבאו כל זקני ישראל אל המלך חברונה ויכרת להם דויד ברית בחברון לפני הוי"ה" ופירש רש"י "לפני הוי"ה" והלא לא היה המשכן בחברון, אלא מה "לפני הוי"ה" כל מקום שעושים תנאי או כורתים ברית המקום שם הוא, ולכן צריכים מאד מאד להזהר בעת שקוראין תנאים לפני חתן וכלה להיות בדרך ארץ גדול מאד, כי הקדוש ברוך הוא נמצא כאן, והבן למעשה.

חלק שני

א.

צריך שתדע אהובי בני! אשר כל הבריאה כולה הוא לבוש לגבי אין סוף ברוך הוא, כי דומם צומח חי מדבר זה עצם אלקותו יתברך, אבל רק בהתלבשות הזה, כפי שאדם רואה, והנה הצדיקים אשר עיני השם להם, כמו שכתוב (תהלים ל"ד) "עיני הוי"ה אל צדיקים" אזי הם זוכים לראות תיכף ומיד את הפנימיות של כל הבריאה, ולכן כשמסתכלים על הצמחים, ורואים איך שהם גדלים במלואם ומתבוננים איך שעל כל עשב וצמח עומד מלאך ומכה בה, כמאמרם ז"ל (בראשית רבה פרשה י' סימן ו') אין לך כל עשב ועשב, שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו, ואומר לו גדל; ועל ידי זה נכנס אהבה גדולה בעולם, כי מה אם על כל עשב ועשב ועל כל צמח וצמח עומד מלאך ומכה בו ואומר לו גדל, על אחת כמה וכמה על כל אדם יש מזל ומלאך וספירה ועולם שמוליכו, וכשמתבוננים בדבר זה, אז אוהבים אחד את השני ומכבדים זה את זה, ואין שום קנאה בין זה לזה, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה פ"ט סימן ח') על פסוק (בראשית מ"א) "והנה מן היאר עלת שבע פרות יפות מראה ובריאת בשר ותרעינה באחו" בשעה שהשנים יפות הבריות נעשים אחים אילו לאילו, ותרעינה באחו ואחוה בעולם; והבן למעשה.

א.

כשהצמחים גדלים במלואם, על-ידי זה אהבה בעולם.

ב.

אהבת אשה לבעלה נכר בזבובים ויתושים שבבית גם על-ידי אהבתם

ב.

צריך שתדע אהובי בני! אשר עיקר התכלית בזה העולם, להיות דבוק בו יתברך, ולעשות רצונו יתברך בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו, שזה היחוד השלם בין איש לאשתו, ואמרו חכמינו הקדושים (סוטה י"ז.) איש ואשה, זכו, שכינה ביניהן; וזה יחוד בין קודשא בריך הוא ושכינתא, וכמו

שאמר רביז״ל (חיי מוהר״ן סימן תקס״ג) בימי אברהם אבינו היתה השכינה נקראת בשם שרה, ובימי יצחק בשם רבקה, ובימי יעקב בשם רחל ולאה; וכן הוא אצל כל אחד ואחד, כפי יחודם שמתייחדים יחד באהבה גדולה, על ידי זה נעשה יחוד בין קודשא בריך הוא ושכינתיה, וזה ניכר על ידי הזבובים בבית, כי אם יש עדיין בבית הרבה זבובים שיש להם עוד הרבה מה לתקן, כי היחוד עדיין לא בשלימות, וכמאמרם ז״ל (ברכות י:) על פסוק (מלכים ב׳ ד׳) ״ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלקים קדוש הוא״ מנא ידעה? שלא ראתה זבוב עובר על שלחנו; נמצא כשאין זבובים בבית סימן שהזוג תיקנו כבר מה שהיו צריכים לתקן, והיחוד ביניהם, הוא יחוד אמיתי, וכן אם רואים שאהבתם ביניהם הוא בדרך ארץ גדול שמכבדים ומייקרים זה את זה, סימן שנחלש אצלם היצר הרע, ודבר זה רק זכי הראות יכולים לראות, כי באמת אין בלעדו יתברך כלל, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, וכל דבר מה שקורה בעולם, ובפרט בביתו של אדם, הכל מושגח בהשגחה נוראה ונפלאה מאד, וכפי מעשי האדם כן נתהווה וקורה בבית האדם, וזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה נ״ד סימן א׳) על פסוק (משלי ט״ז) ״ברצות הוי״ה דרכי איש גם אויביו ישלים אתו״ רבי יוחנן אמר זו אשתו, שנאמר (מיכה ד׳) ״אויבי איש אנשי ביתו״, וכו׳ רבי יהושע בן לוי אמר זה יצר הרע, וכו׳ אמר רבי ברכיה אויביו גם אויביו, לרבות מזיקי ביתו, כגון יתושים ופרעושים וזבובים; כי כשזוכים להיות דבוק בו יתברך, אז נתבטל היצר הרע מביניהם, וגם מתבטל כל המזיקים שבביתו, שהם היתושים ופרעושים וזבובים, כי הרגע שנתגלה אמתת מציאותו יתברך הם לא נמצאים שמה, מרוב אימה ופחד ויראה ממנו יתברך, והבן למעשה.

יכולין לידע כח היצר הרע אם כבר נחלש אם לאו.

ג.

חכמי הדור שיש ביניהם אהבה, שרואים זה עם זה לפרקים, אזי יש כח בידם לדון את כל העולם ודיניהם דין, ואין מי שישנה ויבטל דינם, כי הקדוש- ברוך-הוא אב-בית-דין שלהם.

ג.

צריך שתדע אהובי בני! אשר עיקר שלימות חכמי וצדיקי הדור, שישרה ביניהם אהבה גדולה מאד, והם הבית דין של מעלה, כפי שהם פוסקים כאן למטה, כך נפסק למעלה, ואמר רביז״ל (ליקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן קפ״ג) דע שהצדיקים שבדור הם יושבין בעיגול, דהיינו סדר ישיבתם שהם יושבים בעולם כל אחד ואחד במקומו, הוא על סדר העיגול, ואף שיש שאר בני אדם ביניהם שמפסיקין ומקלקלין סדר העגול, אך דע שאלו בני אדם הם בבחינת אינו מן הישוב, ואינם נחשבים כלל, ואזי נשארים הצדיקים יושבים בסדר עיגול והקדוש ברוך הוא על כולם, והוא בחינת ראש בית דין, כי אלו הצדיקים שיושבים בעיגול הם בחינת בית דין, שמהם יוצא המשפט לכל אחד ואחד, הן לזכות הן לחובה, וכן פרנסה יוצאת מהם שהם מחלקין הפרנסה לכל אחד ואחד כראוי לו. והעיקר הוא שיהיה אהבה ביניהם, ואהבה היינו שיהיה האהבה חזקה כל כך, עד שיהיו רואים זה את זה תמיד, כי מחמת גודל האהבה אינם יכולים לסבול כלל שלא יראו אחד את חבירו תמיד, גם יש אהבה שיכולים לסבול שלא יראו זה את זה, ואף על פי כן הוא אהבה שאוהבין את עצמן מרחוק, וגם זה הוא בחינת רואין זה את זה, כמו שאומרין העולם על דבר השנאוי שאינו יכול לראותו, אבל כשהם אוהבים זה את זה הוא בחינת רואים זה את זה, שהוא בחינת אהבה, וזה בחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין ל׳:) סנהדרין היתה יושבת כגורן

עגולה, סנהדרין זה בחינת הצדיקים, שמהם יוצאין כל המשפטים וכל הפרנסה כנ״ל, וזה בחינת כגורן, שמשם יוצא מזונות ופרנסה, וישיבתם בעיגול, שכך רואין זה את זה באהבה גדולה מאד, ולכן דיניהם דין, ומתחשבים עמהם בעולמות העליונים, וכפי שהם פוסקים כאן למטה כך נפסק למעלה, לא כן אלו הרשעים והקלי עולם, רע-בנים, ובפרט הרבנים מטעם המלכות הרשעה, עליהם אמרו חכמינו הקדושים (שבת קל״ט.) רבי יוסי בן אלישע אומר, אם ראית דור שצרות רבות באות עליו, צא ובדוק בדייני ישראל. שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל, שנאמר (מיכה ג) ״שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו בנה ציון בדמים וירושלים בעולה ראשיה בשחד ישפטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסמו ועל ה׳ ישענו״ וגו׳; אשרי מי שזוכה להתרחק מאלו הרשעים הארורים, שכל הצרות באים מהם, כאשר אנחנו רואים בחוש, ובפרט בארץ ישראל, שהקימו מלכות הרשעה, את ״הרבנות הרשעית״, ושתלו בכל עיר ועיר ובכל כפר וכפר ובכל מושב ומושב שליח אחד מהם, שהוא מכשיל את כל העיר וכל הכפר וכל המושב בנבילות וטריפות, וכן באיסורי כריתות, רחמנא לישזבן, שהמקוה אינה כשירה, ואינו דואג לחינוך הילדים, והוא קל וריק ופוחז, והוא מתיר אסורים, כידוע ומפורסם דבר זה לכל, אשרי מי שמתרחק מהם, ומדבק את עצמו בחכמי הדור האמיתיים, ומגלים ומפרסמים את אמתת מציאותו יתברך, והבן למעשה.

ד.
על-ידי שנאת-חנם נכשל בטרפות.

ד.

צריך שתדע אהובי בני; אשר אין עוד עון חמור כמו שנאת חנם שאדם שונא את השני על לא דבר, וזה מחלה גדולה מאד אצל בני אדם לשנוא את הזולת על לא דבר, אלא מחמת שנאת חנם, עד כדי כך שאמרו חכמינו הקדושים (יומא ט:) מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות, עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים. וכן אמרו (שבת לב:) בעון שנאת חנם מריבה רבה בתוך ביתו של אדם, ואשתו מפלת נפלים, ובניו ובנותיו של אדם מתים כשהן קטנים; והנה חכמינו הקדושים אמרו (שמות רבה פרשה ל״א סימן ט׳) על הפסוק (שמות כ״ב) ״ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו״ מה הכלבים אחד נובח וכולם מתקבצים ונובחים על חנם אבל אתם לא תהיו כן מפני שאתם אנשי קדש שנאמר ״ואנשי קודש תהיון לי״; היינו המדה הרעה יש בכלבים כשכלב אחד נובח אזי נתקבצים כל הכלבים וגם הם נובחים בחינם, כך נמצא בבני אדם, שאחד יש לו דין ודברים עם הזולת ומתקוטט עמו ונובח עליו כל דבר אסור, מתקבצים עוד אנשים אליו וגם הם עוזרים לו לנבוח, אשר באמת זה כבר שנאת חינם, כי מילא אדם שיש לו איזה עסק עם משהו ורב עמו, יש בזה הגיון, אבל כשיתקבצו שאר אנשים שהם בכלל לא מעורבים בזה, ומתערבים בריב לא להם, זה בא רק מחמת שנאת חינם, כי מה אתה צריך להתערב בריב לא לך, וכעין שאמר החכם מכל אדם (משלי כ״ו) ״מחזיק באזני כלב עבר מתעבר על ריב לא לו״ היינו כמו כשמחזיק באזני הכלב בוודאי ינשוך אותו כן מי שמתערב על ריב לו לא הוא יסבול, נמצא שמדמה את אלו ששונאים את הזולת ככלבים המתקבצים לנבוח, והנה התורה אמרה אשר בשר טריפה לכלב תשליכון אותו, נמצא מי ששונא את הזולת בשנאת חנם, הוא דומה כמו החבורת כלבים שנובחים בחינם, ולכן גם הוא מקבל שכרו לאכול טריפות, וזה שגילה לנו רביז״ל בהשגותיו הנוראות והנפלאות, אשר על ידי שנאת

חנם נכשל בטריפות, וכמו שראינו בחוש בדור הזה שהיה טבח שהכשיל בשאט ובמזיד אלפים ורבבות נשמות טהורות וקדושות עם טריפות ונבילות רחמנא לישזבן, והכל בא רק מחמת שנאת חנם שנתרבה בדור הזה עד מאד, כי אחד לא יכול לסבול את השני, ונתפרדים בפירודים הן בין החסידים שזה לוקח לעצמו רבי זה, ומפליג במעלתו עד השמים, וזה לוקח לעצמו רבי זה ומפליג במעלתו עד השמים, וכן הן בין הליטאים גם כן נתרבה השנאה, אלו לוקחים לעצמם ראש ישיבה זה ועושים ממנו ראש ומנהיג, ואלו לוקחים ראש ישיבה אחר ועושים ממנו ראש ומנהיג, וכל אחד חושב שהרבי והמנהיג שלו הוא יותר מהזולת, ומזה נעשה שנאת חנם ששונאים אחד את השני בשנאת עצומה, עד כדי כך שאלו לא רוצים להשתדך עם אלו, ואלו לא רוצים לדבר עם אלו, ובשביל זה בא הצרה המרה הזאת שנכשלו אלפים ורבבות נשמות קדושות טהורות באכילת טריפות ונבילות, והבן למעשה.

ה.
על-ידי תאות אכילה הוא אוהב בן אחד יותר משאר בניו.

ה.

צריך שתדע אהובי בני! אשר האדם צריך מאד מאד לשמור לא לאהוב בן אחד יותר משאר הבנים, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (שבת י:) לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו, נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים; וכן הוא (מגילה ט"ז:) בשביל משקל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב ליוסף משאר אחיו נתגלגל הדבר, וירדו אבותינו למצרים; ואמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה פרשה צ"ד סימן ה') בר קפרא ורבי יוסף בר פטרוס חד מנהון אמר (יעקב אמר) מה אבא היה להוט אחר גרונו (שבשביל זה אהב את עשיו יותר ממני, כי נתן לו לאכול, כמו שכתוב (בראשית כ"ה) "כי ציד בפיו") אף אני (אמר יעקב) להוט אחר גרוני, (שבשביל זה אני אוהב את בני יותר מכל הבנים, כי נתן לו לאכול, כמו שכתוב (בראשית מ"ז) "ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף") ואוחרנא אמר (שאמר יעקב) מה אבא (יצחק) משנה בן מבניו (שלקח וקירב את עשיו יותר מיעקב) אף אני (יעקב) משנה בן מבני (שמקרב את יוסף יותר מכל אחיו, כמו שכתוב (בראשית ל"ז) "ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו", רואים מכל זה לפי דברי שניהם, שעל ידי אוכל שאחד מאכיל את השני, לבו נמשך אחריו יותר מאחרים, ולכן צריכים מאד מאד להזהר, לא לקרב את אחד מהאחים יותר מכולם, כי בשביל זה ירדו יעקב ואחיו למצרים, והוצרכו לסבול סבל גדול מאד, וכן הוא אצל כל בר ישראל, צרך לשמור מאד מאד לא לקרב בן יותר מכל הבנים, אף שיש לו טובת הנאה ממנו יותר משאר הבנים, והבן למעשה.

תיקון הכללי

קוֹדֵם שֶׁיַּתְחִיל בְּאֲמִירַת תְּהִלִּים יֹאמַר זֶה:

"לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה, נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה, בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה, וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים":

חֲרִינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוֹב לוֹמַר זֹאת לִפְנֵי אֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמּוֹרִים:

חֲרִינִי מְקֻשָּׁר עַצְמִי בַּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים אֵלּוּ לְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ. וּלְכָל הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּים שׁוֹכְנֵי עָפָר. קְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה. וּבִפְרָט לְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה רַבֵּנוּ נַחְמָן בֶּן פֵּיגָא. זְכוּתָם יָגֵן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

*) וְעַל דַּעְתָּם וְעַל כַּוָּנָתָם אֲנִי אוֹמֵר כָּל אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה קַפִּיטְל תְּהִלִּים, וּבִזְכוּתָם וְכֹחָם אֶזְכֶּה לְעוֹרֵר וּלְגַלּוֹת כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁהֵם: אַשְׁרֵי, בְּרָכָה, מַשְׂכִּיל, שִׁיר, נְצוּחַ, נִגּוּן, תְּפִלָּה, הוֹדָאָה, מִזְמוֹר, הַלְלוּיָהּ. שֶׁהֵם שִׁיר פָּשׁוּט, כָּפוּל, מְשֻׁלָּשׁ, מְרֻבָּע, שֶׁהֵם כְּלוּלִים בְּשֵׁמְךָ הַמְיֻחָד הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. וּבִזְכוּת וְכֹחַ הַשְּׁנֵי שְׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ בְּמִלּוּאָם, שֶׁהֵם אֵל אֱלֹהִים (כָּזֶה): אל"ף למ"ד, אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם, שֶׁהֵם עוֹלִים בְּמִסְפָּר תפ"ה, כְּמִסְפַּר תְּהִלִּים. בְּכֹחַ אֵלּוּ הַשֵּׁמוֹת תְּזַכֵּנִי לְתִקּוּן הַבְּרִית שֶׁהוּא תִּקּוּן הַכְּלָלִי אָמֵן:

טז

א מִכְתָּם לְדָוִד, שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ: ב אָמַרְתְּ לַיהוָה, אֲדֹנָי
אָתָּה, טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ: ג לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה, וְאַדִּירֵי, כָּל
חֶפְצִי בָם: ד יִרְבּוּ עַצְּבוֹתָם, אַחֵר מָהָרוּ, בַּל אַסִּיךְ נִסְכֵּיהֶם מִדָּם,
וּבַל אֶשָּׂא אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׂפָתָי: ה יְהוָה מְנָת חֶלְקִי וְכוֹסִי, אַתָּה
תּוֹמִיךְ גּוֹרָלִי: ו חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בַּנְּעִמִים, אַף נַחֲלַת שָׁפְרָה
עָלָי: ז אֲבָרֵךְ אֶת יְהוָה, אֲשֶׁר יְעָצָנִי, אַף לֵילוֹת יִסְּרוּנִי
כִלְיוֹתָי: ח שִׁוִּיתִי יְהוָה לְנֶגְדִּי תָּמִיד, כִּי מִימִינִי בַּל אֶמּוֹט: ט לָכֵן
שָׂמַח לִבִּי, וַיָּגֶל כְּבוֹדִי, אַף בְּשָׂרִי יִשְׁכֹּן לָבֶטַח: י כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי
לִשְׁאוֹל, לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ לִרְאוֹת שָׁחַת: יא תּוֹדִיעֵינִי אֹרַח חַיִּים,
שֹׂבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ, נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נָצַח:

לב

א לְדָוִד מַשְׂכִּיל, אַשְׁרֵי נְשׂוּי פֶּשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה: ב אַשְׁרֵי אָדָם לֹא
יַחְשֹׁב יְהוָה לוֹ עָוֹן, וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: ג כִּי הֶחֱרַשְׁתִּי, בָּלוּ עַצְמָי,
בְּשַׁאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם: ד כִּי יוֹמָם וָלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יָדֶךָ, נֶהְפַּךְ לְשַׁדִּי,
בְּחַרְבֹנֵי קַיִץ סֶלָה: ה חַטָּאתִי אוֹדִיעֲךָ, וַעֲוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי,
אוֹדֶה עֲלֵי פְשָׁעַי לַיהוָה, וְאַתָּה נָשָׂאתָ עֲוֹן חַטָּאתִי סֶלָה: ו עַל זֹאת
יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ, לְעֵת מְצֹא, רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֵלָיו לֹא

יַגִּיעוּ: **ז** אַתָּה סֵתֶר לִי[1], מִצַּר תִּצְּרֵנִי, רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: **ח** אַשְׂכִּילְךָ, וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ זוּ תֵּלֵךְ, אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינִי: **ט** אַל תִּהְיוּ כְּסוּס, כְּפֶרֶד, אֵין הָבִין, בְּמֶתֶג וָרֶסֶן עֶדְיוֹ לִבְלוֹם, בַּל קְרֹב אֵלֶיךָ: יַרְבִּים מַכְאוֹבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ: יא שִׂמְחוּ בַיהוָה, וְגִילוּ צַדִּיקִים, וְהַרְנִינוּ כָּל יִשְׁרֵי לֵב:

מא

א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: **ב** אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ יְהוָה: **ג** יְהוָה יִשְׁמְרֵהוּ וִיחַיֵּהוּ, וְאֻשַּׁר בָּאָרֶץ, וְאַל תִּתְּנֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אֹיְבָיו: **ד** יְהוָה יִסְעָדֶנּוּ עַל עֶרֶשׂ דְּוָי, כָּל מִשְׁכָּבוֹ הָפַכְתָּ בְחָלְיוֹ: **ה** אֲנִי אָמַרְתִּי, יְהוָה חָנֵּנִי, רְפָאָה נַפְשִׁי כִּי חָטָאתִי לָךְ: **ו** אוֹיְבַי יֹאמְרוּ רַע לִי, מָתַי יָמוּת וְאָבַד שְׁמוֹ: **ז** וְאִם בָּא לִרְאוֹת, שָׁוְא יְדַבֵּר, לִבּוֹ יִקְבָּץ אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: **ח** יַחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל שֹׂנְאָי, עָלַי יַחְשְׁבוּ רָעָה לִי: **ט** דְּבַר בְּלִיַּעַל יָצוּק בּוֹ, וַאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא יוֹסִיף לָקוּם: **י** גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי, אֲשֶׁר בָּטַחְתִּי בּוֹ אוֹכֵל לַחְמִי, הִגְדִּיל עָלַי עָקֵב: **יא** וְאַתָּה יְהוָה, חָנֵּנִי וְהָקִימֵנִי, וַאֲשַׁלְּמָה לָהֶם: **יב** בְּזֹאת יָדַעְתִּי כִּי חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא יָרִיעַ אֹיְבִי עָלָי: **יג** וַאֲנִי בְּתֻמִּי תָּמַכְתָּ בִּי, וַתַּצִּיבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בָּרוּךְ יְהוָה, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, מֵהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

---

[1] כֵּאן צָרִיךְ לְהַפְסִיק מְעַט. (עַיֵּן בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן רי"ג).

מב

א לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל, לִבְנֵי קֹרַח: ב כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם, כֵּן נַפְשִׁי תַּעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים: ג צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים, לְאֵל חָי, מָתַי אָבוֹא וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הָיְתָה לִי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה, בֵּאָמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם, אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: ה אֵלֶּה אֶזְכְּרָה, וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ, אֲדַדֵּם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה, הָמוֹן חוֹגֵג: ו מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלָי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים, כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו: ז אֱלֹהַי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתּוֹחָח, עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מִצְעָר: ח תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא, לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ, כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ: ט יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ, וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי, תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: י אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי, לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי, לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב: יא בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי, חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי, בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: יב מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי, וּמָה תֶּהֱמִי עָלָי, הוֹחִילִי לֵאלֹהִים, כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת, פָּנַי וֵאלֹהָי:

נט

א לַמְנַצֵּחַ, אַל תַּשְׁחֵת, לְדָוִד מִכְתָּם, בִּשְׁלֹחַ שָׁאוּל, וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ב הַצִּילֵנִי מֵאֹיְבַי, אֱלֹהָי, מִמִּתְקוֹמְמַי תְּשַׂגְּבֵנִי: ג הַצִּילֵנִי מִפֹּעֲלֵי אָוֶן, וּמֵאַנְשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה

אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יָגוּרוּ עָלַי עַזִּים, לֹא פִשְׁעִי וְלֹא חַטָּאתִי יְהוָה: **ה** בְּלִי עָוֹן, יְרוּצוּן וְיִכּוֹנָנוּ, עוּרָה לִקְרָאתִי וּרְאֵה: **ו**וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הָקִיצָה לִפְקֹד כָּל הַגּוֹיִם, אַל תָּחֹן כָּל בֹּגְדֵי אָוֶן סֶלָה: **ז** יָשׁוּבוּ לָעֶרֶב, יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב, וְיסוֹבְבוּ עִיר: **ח** הִנֵּה יַבִּיעוּן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת בִּשְׂפָתוֹתֵיהֶם, כִּי מִי שֹׁמֵעַ: **ט**וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׂחַק לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל גּוֹיִם: **י** עֻזּוֹ, אֵלֶיךָ אֶשְׁמָרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי: **יא** אֱלֹהֵי חַסְדִּי, יְקַדְּמַנִי, אֱלֹהִים יַרְאֵנִי בְשׁוּרָרָי: **יב** אַל תַּהַרְגֵם פֶּן יִשְׁכְּחוּ עַמִּי, הֲנִיעֵמוֹ בְחֵילְךָ, וְהוֹרִידֵמוֹ, מָגִנֵּנוּ אֲדֹנָי: **יג** חַטַּאת פִּימוֹ, דְּבַר שְׂפָתֵימוֹ, וְיִלָּכְדוּ בגאונם, וּמֵאָלָה וּמִכַּחַשׁ יְסֻפָּרוּ: **יד** כַּלֵּה בְחֵמָה, כַּלֵּה, וְאֵינֵמוֹ, וְיֵדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מֹשֵׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֶלָה: **טו** וְיָשֻׁבוּ לָעֶרֶב, יֶהֱמוּ כַכֶּלֶב, וְיסוֹבְבוּ עִיר: **טז** הֵמָּה יְנִיעוּן לֶאֱכֹל, אִם לֹא יִשְׂבְּעוּ, וַיָּלִינוּ: **יז** וַאֲנִי אָשִׁיר עֻזֶּךָ, וַאֲרַנֵּן לַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ, כִּי הָיִיתָ מִשְׂגָּב לִי וּמָנוֹס בְּיוֹם צַר לִי: **יח** עֻזִּי, אֵלֶיךָ אֲזַמְּרָה, כִּי אֱלֹהִים מִשְׂגַּבִּי אֱלֹהֵי חַסְדִּי:

עז

א לַמְנַצֵּחַ עַל יְדוּתוּן לְאָסָף מִזְמוֹר: **ב** קוֹלִי [2]אֶל אֱלֹהִים, וְאֶצְעָקָה קוֹלִי אֶל אֱלֹהִים, וְהַאֲזִין אֵלָי: **ג** בְּיוֹם צָרָתִי אֲדֹנָי דָּרָשְׁתִּי, יָדִי לַיְלָה נִגְּרָה, וְלֹא תָפוּג, מֵאֲנָה הִנָּחֵם נַפְשִׁי: **ד** אֶזְכְּרָה אֱלֹהִים, וְאֶהֱמָיָה,

[2] בְּאָמְרְךָ אֶל אֱלֹהִים תִּכּוֹן הַמִּלּוּי כָּזֶה אָלֶ"ף לָמֶ"ד אָלֶ"ף לָמֶ"ד הֵ"י וּ"ד מֵ"ם

אָשִׂיחָה וְתִתְעַטֵּף רוּחִי סֶלָה: **ה** אָחַזְתָּ שְׁמֻרוֹת עֵינָי, נְפְעַמְתִּי וְלֹא
אֲדַבֵּר: **ו** חִשַּׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שְׁנוֹת עוֹלָמִים: **ז** אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי
בַלָּיְלָה, עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה, וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי: **ח** הַלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדֹנָי,
וְלֹא יֹסִיף לִרְצוֹת עוֹד: **ט** הֶאָפֵס לָנֶצַח חַסְדּוֹ, גָּמַר אֹמֶר לְדֹר
וָדֹר: **י** הֲשָׁכַח חַנּוֹת אֵל, אִם קָפַץ בְּאַף רַחֲמָיו סֶלָה: **יא** וָאֹמַר חַלּוֹתִי
הִיא, שְׁנוֹת יְמִין עֶלְיוֹן: **יב** אֶזְכּוֹר מַעַלְלֵי יָהּ, כִּי אֶזְכְּרָה מִקֶּדֶם
פִּלְאֶךָ: **יג** וְהָגִיתִי בְכָל פָּעֳלֶךָ, וּבַעֲלִילוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: **יד** אֱלֹהִים,
בַּקֹּדֶשׁ דַּרְכֶּךָ, מִי אֵל גָּדוֹל כֵּאלֹהִים: **טו** אַתָּה הָאֵל עֹשֵׂה פֶלֶא,
הוֹדַעְתָּ בָעַמִּים עֻזֶּךָ: **טז** גָּאַלְתָּ בִזְרוֹעַ עַמֶּךָ, בְּנֵי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף
סֶלָה: **יז** רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים, רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ, אַף יִרְגְּזוּ
תְהֹמוֹת: **יח** זָרְמוּ מַיִם עָבוֹת, קוֹל נָתְנוּ שְׁחָקִים, אַף חִצָּיךָ
יִתְהַלָּכוּ: **יט** קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל, הֵאִירוּ בְרָקִים תֵּבֵל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ
הָאָרֶץ: **כ** בַּיָּם דַּרְכֶּךָ, וּשְׁבִילְךָ בְּמַיִם רַבִּים, וְעִקְּבוֹתֶיךָ לֹא
נֹדָעוּ: **כא** נָחִיתָ כַצֹּאן עַמֶּךָ, בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

ע

א תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה, אִישׁ הָאֱלֹהִים, אֲדֹנָי מָעון אַתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר
וָדֹר: **ב** בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ, וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל, וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם
אַתָּה אֵל: **ג** תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא, וַתֹּאמֶר, שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם: **ד** כִּי
אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה
בַלָּיְלָה: **ה** זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ, בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: **ו** בַּבֹּקֶר יָצִיץ,

וְחָלָף, לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: **ז** כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ, וּבַחֲמָתְךָ
נִבְהָלְנוּ: **ח** שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ, עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: **ט** כִּי כָל יָמֵינוּ
פָנוּ בְעֶבְרָתֶךָ, כִּלִינוּ שְׁנֵינוּ כְמוֹ הֶגֶה: **י** יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ, בָּהֶם שִׁבְעִים
שָׁנָה, וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה, וְרָהְבָּם, עָמָל וָאָוֶן, כִּי גָז חִישׁ
וַנָּעֻפָה: **יא** מִי יוֹדֵעַ, עֹז אַפֶּךָ, וּכְיִרְאָתְךָ, עֶבְרָתֶךָ: **יב** לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן
הוֹדַע, וְנָבִא, לְבַב חָכְמָה: **יג** שׁוּבָה יְהוָה, עַד מָתָי, וְהִנָּחֵם עַל
עַבָדֶיךָ: **יד** שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר, חַסְדֶּךָ, וּנְרַנְּנָה, וְנִשְׂמְחָה, בְּכָל
יָמֵינוּ: **טו** שַׂמְּחֵנוּ, כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ, שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: **טז** יֵרָאֶה אֶל
עַבָדֶיךָ פָּעֳלֶךָ, וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם: **יז** וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ,
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

קה

א הוֹדוּ לַיהוָה, קִרְאוּ בִשְׁמוֹ, הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: **ב** שִׁירוּ לוֹ,
זַמְּרוּ לוֹ, שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו: **ג** הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
מְבַקְשֵׁי יְהוָה: **ד** דִּרְשׁוּ יְהוָה, וְעֻזּוֹ, בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: **ה** זִכְרוּ
נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ: **ו** זֶרַע אַבְרָהָם, עַבְדּוֹ,
בְּנֵי יַעֲקֹב, בְּחִירָיו: **ז** הוּא יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ
מִשְׁפָּטָיו: **ח** זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צִוָּה, לְאֶלֶף דּוֹר: **ט** אֲשֶׁר כָּרַת
אֶת אַבְרָהָם, וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׂחָק: **י** וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב, לְחֹק, לְיִשְׂרָאֵל
בְּרִית עוֹלָם: **יא** לֵאמֹר, לְךָ, אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, חֶבֶל
נַחֲלַתְכֶם: **יב** בִּהְיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר, כִּמְעָט, וְגָרִים בָּהּ: **יג** וַיִּתְהַלְכוּ

מִגּוֹי אֶל גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר: **יד** לֹא הִנִּיחַ אָדָם לְעָשְׁקָם,
וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: **טו** אַל תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי, וְלִנְבִיאַי אַל
תָּרֵעוּ: **טז** וַיִּקְרָא רָעָב עַל הָאָרֶץ, כָּל מַטֵּה לֶחֶם שָׁבָר: **יז** שָׁלַח
לִפְנֵיהֶם אִישׁ, לְעֶבֶד נִמְכַּר יוֹסֵף: **יח** עִנּוּ בַכֶּבֶל רַגְלוֹ, בַּרְזֶל בָּאָה
נַפְשׁוֹ: **יט** עַד עֵת, בֹּא דְבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה, צְרָפָתְהוּ: **כ** שָׁלַח מֶלֶךְ,
וַיְתִּירֵהוּ, מֹשֵׁל עַמִּים, וַיְפַתְּחֵהוּ: **כא** שָׂמוֹ אָדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמֹשֵׁל בְּכָל
קִנְיָנוֹ: **כב** לֶאְסֹר שָׂרָיו, בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקֵנָיו, יְחַכֵּם: **כג** וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל
מִצְרָיִם, וְיַעֲקֹב גָּר בְּאֶרֶץ חָם: **כד** וַיֶּפֶר אֶת עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעַצְמֵהוּ
מִצָּרָיו: **כה** הָפַךְ לִבָּם לִשְׂנֹא עַמּוֹ, לְהִתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו: **כו** שָׁלַח מֹשֶׁה
עַבְדּוֹ, אַהֲרֹן אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ: **כז** שָׂמוּ בָם, דִּבְרֵי אֹתוֹתָיו, וּמוֹפְתִים
בְּאֶרֶץ חָם: **כח** שָׁלַח חֹשֶׁךְ, וַיַּחְשִׁךְ, וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ: **כט** הָפַךְ אֶת
מֵימֵיהֶם לְדָם, וַיָּמֶת אֶת דְּגָתָם: **ל** שָׁרַץ אַרְצָם צְפַרְדְּעִים, בְּחַדְרֵי
מַלְכֵיהֶם: **לא** אָמַר, וַיָּבֹא עָרֹב, כִּנִּים, בְּכָל גְּבוּלָם: **לב** נָתַן גִּשְׁמֵיהֶם
בָּרָד, אֵשׁ לֶהָבוֹת בְּאַרְצָם: **לג** וַיַּךְ, גַּפְנָם וּתְאֵנָתָם, וַיְשַׁבֵּר עֵץ
גְּבוּלָם: **לד** אָמַר, וַיָּבֹא אַרְבֶּה, וְיֶלֶק, וְאֵין מִסְפָּר: **לה** וַיֹּאכַל כָּל
עֵשֶׂב בְּאַרְצָם, וַיֹּאכַל פְּרִי אַדְמָתָם: **לו** וַיַּךְ כָּל בְּכוֹר בְּאַרְצָם,
רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם: **לז** וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאֵין בִּשְׁבָטָיו
כּוֹשֵׁל: **לח** שָׂמַח מִצְרַיִם בְּצֵאתָם, כִּי נָפַל פַּחְדָּם עֲלֵיהֶם: **לט** פָּרַשׂ
עָנָן, לְמָסָךְ, וְאֵשׁ, לְהָאִיר לָיְלָה: **מ** שָׁאַל, וַיָּבֵא שְׂלָיו, וְלֶחֶם שָׁמַיִם,
יַשְׂבִּיעֵם: **מא** פָּתַח צוּר, וַיָּזוּבוּ מָיִם, הָלְכוּ בַצִּיּוֹת נָהָר: **מב** כִּי זָכַר
אֶת דְּבַר קָדְשׁוֹ, אֶת אַבְרָהָם עַבְדּוֹ: **מג** וַיּוֹצֵא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן, בְּרִנָּה

אֶת בְּחִירָיו: **מד** וַיִּתֵּן לָהֶם אַרְצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים
יִירָשׁוּ: **מה** בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרֹתָיו יִנְצֹרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז

א עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ, גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: **ב** עַל
עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ: **ג** כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי
שִׁיר, וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה, שִׁירוּ לָנוּ, מִשִּׁיר צִיּוֹן: **ד** אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר
יְהוָה, עַל אַדְמַת נֵכָר: **ה** אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם, תִּשְׁכַּח
יְמִינִי: **ו** תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי, אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי, אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת
יְרוּשָׁלַיִם, עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: **ז** זְכֹר יְהוָה לִבְנֵי אֱדוֹם, אֵת יוֹם
יְרוּשָׁלַיִם, הָאֹמְרִים, עָרוּ עָרוּ, עַד הַיְסוֹד בָּהּ: **ח** בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה,
אַשְׁרֵי שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ, אֶת גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: **ט** אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ
אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע:

קנ

א הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: **ב** הַלְלוּהוּ
בִּגְבוּרֹתָיו, הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: **ג** הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ
בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: **ד** הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל, הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים
וְעֻגָב: **ה** הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: **ו** כֹּל
הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ, הַלְלוּיָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר שלשה פסוקים אלה:

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְיָ שְׁבוּת עַמּוֹ, יָגֵל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְיָ, מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְיָ וַיְפַלְּטֵם, יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בּוֹ:

זֹאת הַתְּפִלָּה מָצָאנוּ בְּאַמְתַּחַת הַכְּתָבִים וְהִיא מְעָט הַמֻּמּוּת וְרָב הָאֵיכוּת:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עִלַּת הָעִלּוֹת וְסִבַּת כָּל הַסִּבּוֹת, אַנְתְּ לְעֵלָּא, לְעֵלָּא מִן כֹּלָּא, וְלֵית לְעֵלָּא מִנָּךְ, דְּלֵית מַחֲשָׁבָה תִּפְיסָא בָּךְ כְּלָל, וּלְךָ דּוֹמְיָה תְּהִלָּה, וּמִרְמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. אוֹתְךָ אֲדָרֵשׁ, אוֹתְךָ אֲבַקֵּשׁ שְׁתַּחְתֵּר חֲתִירָה דֶּרֶךְ כִּבּוּשָׁה מֵאִתָּךְ, דֶּרֶךְ כָּל הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוּת שֶׁלִּי בַּמָּקוֹם שֶׁאֲנִי עוֹמֵד, כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת, וּבַדֶּרֶךְ וּנְתִיב הַזֶּה תָּאִיר עָלַי אוֹרֶךָ, לְהַחֲזִירֵנִי בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בֶּאֱמֶת, כְּפִי רְצוֹן מִבְחָר הַבְּרוּאִים, לְבִלִּי לַחֲשֹׁב בְּמַחֲשַׁבְתִּי שׁוּם מַחֲשָׁבָת חוּץ וְשׁוּם מַחֲשָׁבָה וּבִלְבּוּל שֶׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנְךָ, רַק לְדַבֵּק בְּמַחֲשָׁבוֹת זַכּוֹת צַחוֹת וּקְדוֹשׁוֹת בַּעֲבוֹדָתְךָ בֶּאֱמֶת בְּהַשָּׂגָתְךָ וּבְתוֹרָתְךָ. הַט לִבִּי אֶל עֵדוֹתֶיךָ, וְתֶן לִי לֵב טָהוֹר לְעָבְדְךָ בֶּאֱמֶת. וּמִמְּצוּלוֹת יָם תּוֹצִיאֵנִי לְאוֹר גָּדוֹל חִישׁ קַל מְהֵרָה. תְּשׁוּעַת יְהוָה כְּהֶרֶף עַיִן, לֵאוֹר בְּאוֹר הַחַיִּים כָּל יְמֵי הֱיוֹתִי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְאֶזְכֶּה לְחַדֵּשׁ נְעוּרַי, הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ בַּחשֶׁךְ, לְהַחֲזִירָם אֶל הַקְּדֻשָּׁה, וְתִהְיֶה יְצִיאָתִי מִן הָעוֹלָם כִּבְיאָתִי, בְּלֹא חֵטְא. וְאֶזְכֶּה לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, כֵּלוֹ אוֹמֵר כָּבוֹד, אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד: